

INHOUDSOPGAVE JAARGANG IV

Van de Voorzitter	Afl. 3, blz. 233
Van de penningmeester	Afl. 1, blz. 185
Van bestuur en redactie	Afl. 1, blz. 184
	Afl. 2, blz. 210
Genealogie + bijlage 7	Afl. 3, blz. 233
Genealogie + bijlage 8	Afl. 1, blz. 202
Genealogie	Afl. 2, blz. 228
(De oorsprong van de) heraldiek, aanvulling	Afl. 3, blz. 253
Banistiek I	Afl. 1, blz. 195
Rond de geboort II	Afl. 3, blz. 246
Rond de geboorte III	Afl. 1, blz. 196
Rond de geboorte IV	Afl. 2, blz. 216
Van bomen, bossen, hout en mensen I	Afl. 3, blz. 244
Van bomen, bossen, hout en mensen II	Afl. 1, blz. 188
Stress bij sparrebomen	Afl. 2, blz. 220
Jan Pietersz (molenaar) Sparreboom	Afl. 1, blz. 184
Jan Hendrik Sparreboom 1909-1993	Afl. 1, blz. 186
Het leven op Oud-Feyenoord	Afl. 1, blz. 190
Het leven op Oud-Feyenoord, reactie	Afl. 1, blz. 192
In gesprek met de "elfde" generatie	Afl. 2, blz. 211
Bericht uit Joegoslavië	Afl. 1, blz. 198
De erfenis van Pietertje Sparreboom	Afl. 2, blz. 210
Marleen van der Wel-Sparreboom	Afl. 2, blz. 212
Pieter Sparreboom en Rotterdam in oorlogstijd	Afl. 2, blz. 215
Een bakje troost uit de fabriek	Afl. 2, blz. 218
Riet Sparreboom	Afl. 2, blz. 224
De vierde familiereunie	Afl. 3, blz. 240
(Is mijn buurman soms ook familie?)	Afl. 3, blz. 234
(Waar vindt een genealoog zijn gegevens?)	Afl. 3, blz. 235
Een wandeling door Oud-Rotterdam	Afl. 3, blz. 236
Stilte (?) rond de kerstboom	Afl. 3, blz. 237
Hoe heten onze ouders en voorouders?	Afl. 3, blz. 246
Vernoemen naar familie is uit	Afl. 3, blz. 249
Sprokkelhout	Afl. 3, blz. 250
Familieberichten	Afl. 1, blz. 200
	Afl. 1, blz. 200
	Afl. 2, blz. 225
	Afl. 3, blz. 245
	Afl. 3, blz. 251

FAMILIESTICHTING SPARREBOOM (opgericht 26 januari 1990)

BESTUUR

Voorzitter: Gerrit Sparreboom

Secretaris: Mr. Carlo Sparreboom

Penningmeester: Jaap Sparreboom

Genealoog: Miep Sparreboom

Let op: in de vorige aflevering staat een verkeerd telefoonnr. Hier staat het juiste nummer.

Alle genealogische gegevens vallen onder verantwoording van de genealogen Miep en Jan Sparreboom, tenzij anders vermeld.

Leden: Trudy Schipper _ Sparreboom

Wim Sparreboom

Redactie Familieblad: Frieda Sparreboom

Dit Familieblad is het orgaan van de Familiestichting Sparreboom en wordt gratis verstrekt aan de donateurs.

Nieuwe donateurs kunnen zich opgeven bij de secretaris en hun donatie overmaken op gironr. 2792447 t.n.v. Familiestichting Sparreboom (voor 1994 f 25,--) onder duidelijke vermelding van naam en adres.

De reeds verschenen nummers (met genealogieën en bijlagen) worden opgestuurd indien f 12,50 (porto inbegrepen) extra wordt overgemaakt.

VAN HET BESTUUR

Zo, de vergadering waarin de komende reünie is besproken en vastgelegd, heeft het bestuur weer gehad. Beseft u wel dat het de **vijfde reünie** wordt? We hopen dus ons eerste lustrum te vieren: een prestatie waar we toch tevreden over mogen zijn! Ons ledental is ongeveer constant gebleven; jaarlijks strepen we een paar adressen weg, maar er komen altijd weer een paar bij. Zullen we er met z'n allen voor zorgen dat er in dit "jubileumjaar" veel nieuwe leden bijkomen? En om ons de gelegenheid te geven op de vijfde reünie nog eens terug te denken aan "hoe het begon en hoe geslaagd de eerste ontmoeting was", heeft het bestuur toch maar weer eens **Barendrecht** uitgekozen, waar we op **1 oktober** elkaar als goede bekenden hopen te begroeten. Aan het programma wordt al druk gewerkt; alle bijzonderheden zult u in de augustus/september- aflevering vinden. Noteert u in ieder geval in alle agenda's en op alle kalenders in huis: **1 oktober familiereünie!**

VAN DE REDACTIE

Hebt u ook gemerkt hoe populair genealogie is geworden? Teleac geeft op zondag een cursus genealogie. Een aardig meisje bezoekt archieven en treft daar aardige ambtenaren, die met stapels documenten komen aandraven, zonder dat het meisje ook maar iets hoeft te vragen! En op maandag biedt de TROS ons een bekende Nederlander die met zijn (haar) onbekende familie kennismakt. Dat is allemaal wel leuk, maar stiekem denk ik dan toch: zo'n show hebben wij al jaren.....!

En nu zou het toch doodjammer zijn als een belangrijk onderdeel van onze contacten niet voortgezet kan worden: ons familieblad. Ik kan me nauwelijks voorstellen dat er voor mij geen opvolger/ster te vinden is; het redigeren van een familieblad is één van de leukste hobbies, een veelzijdige, creatieve bezigheid, waarin je ook nog eens alles zelf mag beslissen (nou ja, er zullen wel grenzen zijn!) Dus voor wie niet op de laatste reünie was en voor wie het decembernummer niet (goed) gelezen heeft en voor allen die "er nog wel eens over zouden denken": neem een positieve beslissing! Als u vermoedt dat een redactionele taak in onze vereniging wel in uw lijn ligt, neem dan voor inlichtingen en/of aanmelding contact op met mij!

Frieda J. Sparreboom

Sterftecijfers, per miljoen inwoners

1. Flevoland	9.980
2. Noord-Brabant	15.141
3. Utrecht	16.346
4. Limburg	16.884
5. Gelderland	17.306
6. Overijssel	17.634
7. Zuid-Holland	17.791
8. Noord-Holland	18.041
9. Friesland	18.317
10. Drente	18.412
11. Zeeland	18.942
12. Groningen	19.403

Steeds meer honderdjarigen

Het aantal honderdjarigen neemt in de westerse landen sterk toe. Er is geen enkele andere leeftijdsgroep die zo snel groeit. In Nederland waren in 1960 63 personen honderd jaar of ouder, in 1969 133, in 1976 252, in 1985 583 en in 1990 zelfs 818.

Gezondheids-
30NIEUWS

1993 - nr. 11

ingezonden door Marian Groot-
v.d. Hoofd

FINANCIEEL OVERZICHT 1993

Ontvangsten		Uitgaven	
Saldo per 1/1 1993	f 1868,66	Kosten Familieblad	f 2295,43
Donaties 1993	3175,--	Portokosten	885,10
Extra giften 1993	382,50	Genealogisch onderzoek	757,60
Donaties 1994	900,--	Kantoorbehoeften	24,40
Extra giften 1994	230,--	Lidmaatschappen	70,--
Ontvangen Portokosten	6,--	Kamer van Koophandel	61,--
Verkoop glaswerk etc.	250,--	Reüniekosten	323,--
Rente	3,78	Naar Plusrekening	1374,75
Van Plusrekening	<u>1000,--</u>	Saldo per 31/12 '93	<u>2024,66</u>
Totaal	7815,94	Totaal	f 7815,94

Plusrekening Postbank

Ontvangst		Uitgaven	
Saldo per 1/1 '93	f 2625,25	Naar girorekening	f 1000,--
Van Girorekening	1374,75	Saldo per 31/12 '93	<u>3166,83</u>
Rente	<u>166,83</u>		
Totaal	4166,83	Totaal	4166,83

TOELICHTING

In 1992 en 1993 is voor het jaar 1993 een totaalbedrag aan donaties ontvangen van f 4501,17, waarvan f 658,67 aan extra giften. Daarvoor onze hartelijke dank.

De opbrengst van de verkoop van glaswerk etc. bedroeg f 250,--.

Ook in augustus 1993 hebben wij enkele donateurs, die hun donatie nog niet hadden overgemaakt, een "herinnerings"-acceptgirokaart toegezonden.

Bespaar ons s.v.p. die extra kosten en maak vooral uw donatie tijdig over via de u toegezonden acceptgirokaart of via overmaking op girorekening 2792447 t.n.v. Penningmeester Familiestichting Sparreboom te Delft.

De totale kosten van ons Familieblad bedroegen in 1993 f 1774,73 (f 2295,43 min de in januari 1993 betaalde kosten van f 520,70 voor 1992). Een stijging van f 443,23, ongeveer 33% t.o.v. 1992. Oorzaken zijn o.a. prijsverhoging in verband met kwaliteitsverbetering.

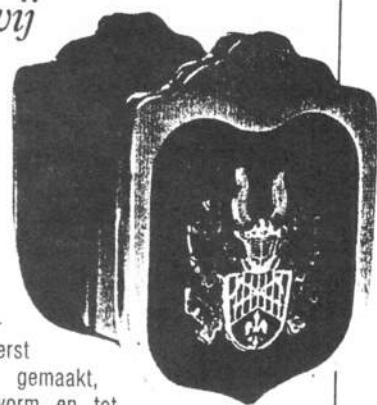
De portokosten zijn t.o.v. 1992 met ruim 12 % gestegen en bedroegen f 885,10.

De reüniekosten bestaan uit welkomstkoffie en presentatiekosten.

Jaap Sparreboom, Penningmeester

Hier wonen wij

Als u een familiewapen heeft, bent u daar natuurlijk trots op. U lijst het in en geeft het een plaatsje aan de muur. Maar er zijn meer mogelijkheden te verzinnen. Zo kunt u een messing voordeurknop laten maken met uw familiewapen erin, eventueel in reliëf gezet. Van de afbeelding van het wapen wordt eerst een driedimensionale mal gemaakt, vervolgens een contra-gietvorm en tot slot wordt deze in messing afgegoten. Een heel procédé, maar het resultaat mag er zijn: hier wonen wij! Startprijs: fl. 375,-. Inlichtingen: Joeb Jab (02987-3826).

man
 Jan Bolle de Voorn:
 Daer de Voorn: Johanna van Gatten Leide Gaa
 Haan nu de hoeren wijlende met de Vind
 op de Voorn: Neeltje Verboom en Adriana Verboom
 Waar op de Vind Voorn van de Voorn: Jan Bolle
 Daer heb gij (de notenende daer mede de Voorn
) Selft gelyk daer of
 en ~~bolle~~

Onderstreept: "daar staan nu de hoeren"

De notaris is een voornaam heer, een notabele, zowel nu als in het verleden en dat komt mede tot uitdrukking in het taalgebruik. Bij het opstellen van een akte wordt veel vaktal gebruikt met dikwijls herhalingen om vergissingen uit te sluiten.

De zaken die de notaris behartigt zijn o.a. in- en verkopen van bijv. huizen, het opstellen van testamenten, het afhandelen van erfenissen, het houden van openbare veilingen.

Al deze zaken werden ook in het verleden door de notaris verricht, maar hij deed toen ook werk waarmee we tegenwoordig naar een advocaat gaan. Een voorbeeld is een verklaring of zoals men dat vroeger noemde een "attestatie".

Gesteld dat tussen twee personen een meningsverschil ontstond, dan maakte de notaris een akte op waarin persoon A verslag kon doen over datgene wat was voorgevallen, liefst met een aantal getuigen. Mocht er later om welke reden dan ook een rechtszaak uit voortkomen dan kon men m.b.v. deze attestatie zijn (of haar) gelijk proberen te bewijzen.

In ons archief hebben we enkele van deze verklaringen waarbij een Sparreboom betrokken was. Eén daarvan heb ik gebruikt op de laatste familiedag, omdat deze afwijkt van de ambtelijke stijl. In deze verklaring schrijft de notaris namelijk letterlijk op hetgeen de getuigen vertellen en dat levert een pikant verhaal op, dat zich meer leent om te vertellen dan te beschrijven. Er komen nogal wat namen en vreemde situaties in voor, waardoor enige uitleg noodzakelijk is. Die uitleg is cursief gedrukt.

Op 26 maart 1735 komen bij Johan van Gesel, notaris te Rotterdam, de volgende getuigen: Pieterneeltje Sparreboom, oud 24 jaar; Anna Krijgsman, oud 44 jaar; en Hermina Klaasdochter, oud 22 jaar of daaromtrent, die gezamenlijk verklaarden:

Pieterneeltje Sparreboom en Neeltje Verboom zaten op de avond van 21 maart 1735, 's avonds om 8 uur "zonder insgelijks in den netten tijt te willende behaald" in het tolhuissie, staande voor of aan de 's-Gravenweg.

zonder insgelijks in den netten tijt te willende behaald - een vreemde zin, maar hier wordt bedoeld dat het om die tijd nog fatsoenlijk was om daar te zitten.

Later kwam daarbij Johanna van Gamen, de huisvrouw van Jan de Hartog, ook wonende aan de 's-Gravenweg, die aan Neeltje Verboom vroeg of haar man in het huis tegenover het tolhuisje was.

tot hier alles normaal, maar het antwoord wekt verbazing:

Daarop antwoordde Neeltje Verboom: "Janet (daarmede dus Johanna van Gamen bedoelende) dat gij mijn niet eens komt bezoeken."

dit vraagt om uitleg: Neeltje Verboom heeft een zuster, Adriana Verboom geheten, en deze dames hadden meestal alleen herenbezoek. Door hun beroep hadden zij vermoedelijk weinig kontakt met de buurvrouwen en was dit wellicht een poging de relatie te verbeteren.

Daarop antwoordde Johanna van Gamen met duidelijke (=letterlijke) woorden: "dat weet ik niet, dat komt door dat vervloekte gelul van Jan Bol en wijf, die heeft tegen mij gesegt dat gij en uw zuster laten afnaien, d'eene boven op de kamer ende de andere beneden voor een agt en twintighs.

duidelijke taal. Een agt en twintigh was een zilveren munt (ook wel goudgulden geheten) ter waarde van 28 stuivers.

Verder getuigden de drie comparanten dat zij op den avond van 22 maart 1735, ook weer omstreeks 8 uur 's avonds (zonder insgelijks in den netten tijt te willende behaald) hebben gezien en gehoord dat de reeds genoemde huisvrouw van Jan Bol en Johanna van Gamen naar de gezusters Verboom

gingen, die in de deur van het bewuste tolhuisje stonden en dat Johanna van Gamen, wijzend met de vinger zei: "daar staan nu de hoeren!", waarop de huisvrouw van Jan Bol tegen Johanna van Gamen zei: "dat heb jij zelfs geseijt!". En Johanna terug: "wil ik u eens voor je smoel slaan, al soude mij dat vijftig guldens kosten, want jij heb dat zelfs geseijt."

Voor alle zekerheid komt dan de zin: zijnde alle het voorverhaalde geschiet met sulke of dergelijke woorden.

U weet nu waar de schoen wringt. Geen van beide dames wil de zegsman eh-vrouw zijn. Blijft over de vraag voor wie deze verklaring bestemd was: voor Neeltje en Adriana Verboom als de beledigde partij of de ruzie tussen Johanna van Gamen en de huisvrouw van Jan Bol, over wie van hen beiden de gezusters Verboom beledigde.

Jan Sparreboom, IJsselmonde.

Nog eens wat over IJsselmonde.

Over het eiland IJsselmonde hebben we al een paar keer een stukje verre en nabije geschiedenis gelezen (en gehoord). Kijkt u nog maar eens naar jg. 1. afl. 1, blz. 5-7, waar genealoog Jan vooral vertelt over het dorp IJsselmonde. En dan biedt jg. 2, afl. 3 op blz. 75 en 76 ons de lezing van de heer Ratsma, die ons van het moeizame inpolderen van het eiland voert naar de betekenis die het eiland kreeg als "brug" tussen Noord en Zuid, tot het in de invloedssfeer van de grote stad Rotterdam kwam te liggen.

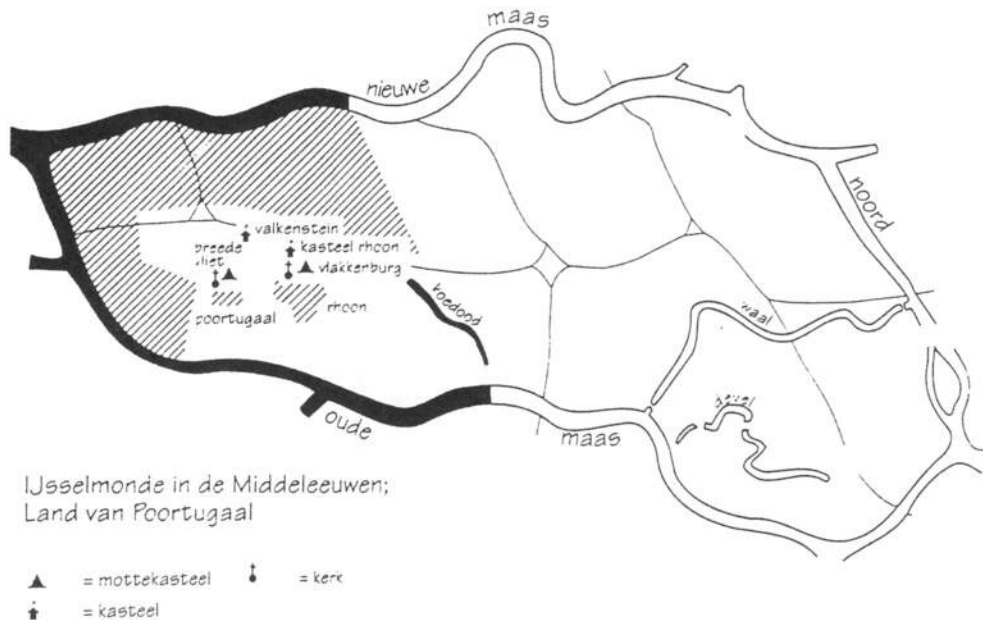
In de laatste jaren is er door overheids- en amateurarcheologen hard gewerkt op IJsselmonde. Hoewel onder de kleilagen die de overstromingen achterlieten, heel veel verdwenen is, heeft men toch uit opgravingen een aardig beeld gekregen van de veelbewogen geschiedenis van het Hollandse deltagebied, waar IJsselmonde deel van uitmaakt. Vorige zomer was er in het kasteel van Rhoon een tentoonstelling over de resultaten; daar werd ook een boekje voor uitgegeven, dat ik van onze genealogen mocht lenen. Omdat IJsselmonde tenslotte toch onze bakermat is (ja, voor deze gelegenheid: van alle Sparrebomen), wil ik er een paar aardige feiten uithalen en u die vertellen.

Julius Caesar (1ste eeuw v. C.) noemde de bewoners van de Zeeuwse en Zuidhollandse delta "Menapiërs". De rivieren Scaldis (Schelde), Mosa (Maas), Rhenus (Rijn) en Vahalis (Waal) werden in de Romeinse tijd (tot ca. 450 n. C.) belangrijk voor de handel tussen Engeland en Frankrijk, Duitsland. Er zijn bewijzen dat de bewoners produceerden voor de verkoop van hun landbouwprodukten, bijv. aan de Romeinse legers.

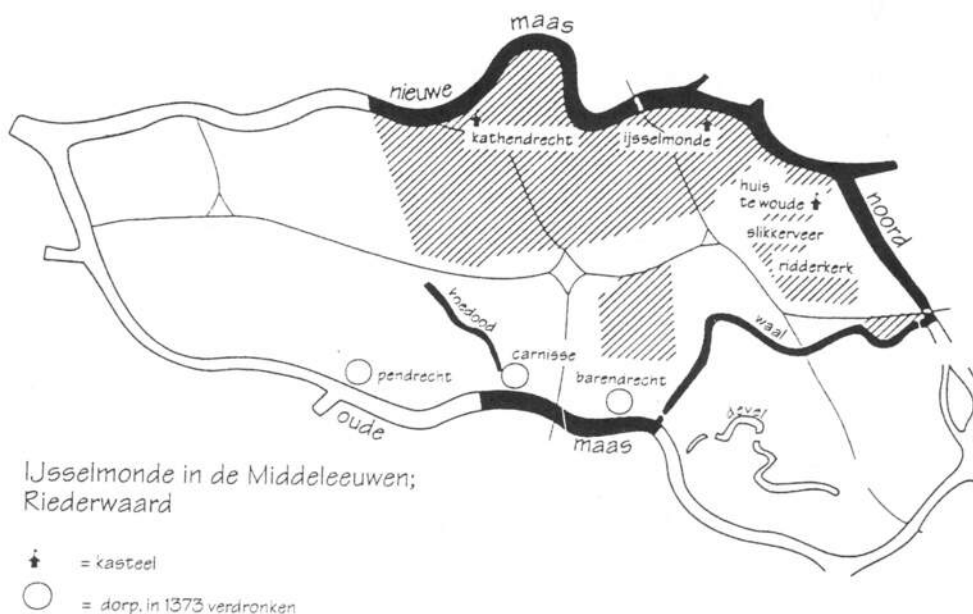
Bij Poortugaal lag in de IJzertijd (ca. 800 v. C. - 0) al een boerderij. Op ongeveer dezelfde plaats was er ook een boerderij in de Romeinse tijd. En denk niet dat die prehistorische boeren prutsers waren: ze legden een slotenstelsel aan, afwatering met duikers van uitgeholde boomstammen en een oeverbeschoeiing. De grote graanschuur, waarvan de sporen zijn teruggevonden, wijst op marktgerichte produktie.

Al lang voor de laatste Romeinen het deltagebied verlaten, zakt dit door natuurrampen weg in de vergetelheid. Wel zal er bewoning geweest zijn, anders zou Willibrord eind 7de eeuw geen kerk gesticht hebben in Vlaardingen om het gebied te kerstenen. Na ca. 1000 blijkt de macht over het deltagebied in handen te komen van de "regionale" adel (bijv. de graven van Holland, die als leenmannen lak hadden aan hun leenheer, de Duitse keizer), de kerk en de "ontginnersadel": de graaf koos een aantal getrouwen uit, liet ze grond ontginnen en beide partijen hadden voordeel van de opbrengst. Na overstromingen van 1164 - 1170 werd ca 1180 op de bekende plek bij Poortugaal een polder aangelegd door een lid van het adellijke geslacht dat zich naar andere bezittingen "Van Putten" ging noemen. Binnen de ringdijk van de polder bevond zich de residentie van de heren Van Putten: binnen een gracht een houten toren van ca. 5,5 bij 11,5 m.; buiten de gracht bevonden zich de bedrijfs- en woongebouwen. Voor 1225 is de kerk in steen opgetrokken en is ook de houten toren door een grotere van steen vervangen, opgetrokken op een heuveltje, een motte: de voorloper van een kasteel. De toren en de motte verdwijnen ca. 1305 en er komt een nieuwe kasteel, Valkenstein, een echt kasteel met een woontoren, de donjon, van drie verdiepingen, een voorplein en twee ronde hoektorens. De muren van de woontoren zijn 2 m. dik en het geheel is omgeven door een gracht van 20 m. breed. Het kerkje werd steeds uitgebreid en is de voorganger van de huidige Ned. Herv. Kerk.

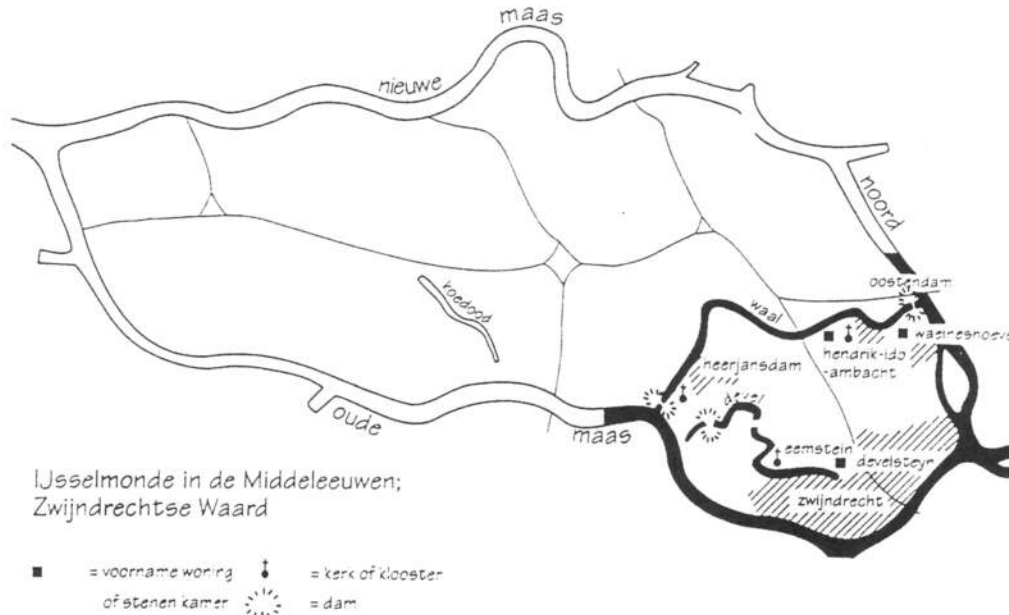
Ca. 1340 werd bij de kerk een stenen boerderij gebouwd, bijna 29 m. lang en 9,5 m. breed, omgeven door een gracht: een aanzienlijk bezit dus. Maar al in 1382 werd de boerderij gesloopt; ze bleek met de westgevel op een gedempte kreek te rusten en verzakte! (Zouden de prehistorische mensen zo dom geweest zijn?) De heren Van Putten woonden niet lang op Valkenstein, in de 15de (16de) eeuw raakte het in verval en kwam in handen van geldbeleggers. In de 16de eeuw werd het opgeknapt tot een voorname woonplaats en in 1827 afgebroken. (1961 opgravingen door het BOOR; 1992-1993 opnieuw onderzocht).

Een aantal van de ontginners kreeg de naam ambachtsheer. Ze woonden aanvankelijk in de versterkte boerderij op hun land. De oude houten boerderij kon een stenen uitbouw krijgen, zodat het grondplan een L-vorm toonde; meestal stond het gebouw op een terp en was door een gracht omringd; het heette dan een stenen kamer (bijv. Develsteyn in Zwijndrecht en de Waalneshoeve in H.I. Ambacht). De versterkte hoeven werden kastelen, waarvan er heel wat langs de rivieren hebben gestaan, maar er is weinig van teruggevonden. In de 15de, 16de eeuw gingen de ambachtsheren zelf in de groeiende steden wonen. De aanzienlijke Dordtse familie Van Beveren bezat in de 17de eeuw Strevelshoek, Develstein, West-IJsselmonde en De Lindt. (Hieraan herinneren de klimmende bever in het wapen van IJsselmonde en de naam Beverwaard voor de laatste uitbreiding van Rotterdam).

Ook de machtige bisschop van Utrecht zag wel wat in inpoldering en ontginning. In 1028 werd de Swindrechtwert, groot 10½ mijl in het vierkant (dat is dus maar een stukje van de huidige Zwijndrechtse Waard) door de bisschop aan het klooster Hohorst te Amersfoort geschonken. In 1323 verpachtte de opvolger van het klooster, de St. Paulusabdij te Utrecht, haar rechten in Riederwaard en Zwijndrechtse Waard aan de rivaal van de bisschop, graaf Willem III van Holland. Deze graaf bracht de eilanden De Lindt en Zwijndrecht, ten noorden en ten zuiden van de Devel, binnen een dijkering en legde daartoe twee dammen in de Waal in 1331: Heerjansdam en Oostendam.

Uit het boekje "de Archeologie van IJsselmonde, vondsten tussen Poortugaal en Zwijndrecht", geschreven door A. Carmiggelt en E.J. van Ginkel, is nog meer interessante stof te halen. Voor f 5,- (+ event. portokosten) is het nog verkrijgbaar bij het BOOR (Bureau Oudheidkundig Onderzoek van gemeentewerken Rotterdam), Aelbrechtskolk 12, 3024 RE Rotterdam, tel. 010 - 4777053.

F.J.S.

P.S. En hoe onze prehistorische voorouders leefden, kunnen we nu in 't Archeon in Alphen a.d. Rijn zien!

HOE VAN HET EEN HET ANDER KOMT. kennismaking met Miep en Kees Ponsen-Sparreboom.

Toen ik de ANWB-kampioen van januari 1994 doorbladerde en hier en daar wat las, bleef ik steken bij de naam Ponsen op bladzij 15. Niet alleen omdat die naam in Dordt bekend is - dit echtpaar woont in Laren - maar ik herinnerde me dat die naam ook in ons donateursbestand voorkomt, en ja, ook in Laren. Zouden de echtparen Ponsen een en dezelfde zijn? Een briefje geschreven, een paar dagen later een telefoontje ten antwoord: ik sprak met een mevrouw Ponsen-Sparreboom! Dat kon toch aanleiding worden voor een interview (dacht ik meteen!) en dus nam ik weer contact op met mevrouw Ponsen. Begin maart stapte ik op de trein naar Hilversum (als je daar het station uitstapt, krijg je nog steeds niet de indruk in de stad van Hunne Majesteiten de radio en de televisie aangekomen te zijn) en vandaar met de bus naar Laren: ergens lekker buiten woont de familie Ponsen-Sparreboom.

Ik moet eerst maar vertellen dat Mieps familietak nog niet in ons blad staat. Haar vader was Johannes Sparreboom, geboren 28 juni 1879 in IJsselmonde. Hij trouwde met Ida Lagendijk uit Charlois, die overleed toen hun zoon Jan elf maanden was. De baby werd naar zijn oma gebracht en daar vooral ook opgevoed door Ida's zuster Adriana. Toen Jan vijf jaar was, trouwde Johannes met Adriana (geb. 8 december 1887), die de moeder werd van Maria (Miep), geb. 8 mei 1915 en genoemd naar de moeder van Johannes; zeven jaar later van Ida (reeds overleden) en anderhalf jaar later van Adri(ana). Johannes was eerst brugwachter en later telegrafist bij het seinwezen van de Nederlandse Spoorwegen in Rotterdam-Zuid, in seinpost I, een groot wit gebouw niet ver van de twee bruggen;

de trein reed er vlak langs. Miep is menigmaal bij hem op kantoor geweest; ze kende in die tijd ook de morsetekens, al was ze niet in staat de seinen van radio-Scheveningen (die vroeger op de radio te horen waren) te "vertalen", zoals haar vader. Het gezin heeft de vader vroeg moeten missen, Johannes stierf op 2 januari 1938. Hij had die avond dienst gehad, er lag sneeuw en het had geijzeld, en toen hij voor zijn aflosser kolen wilde halen, buiten, is hij uitgegleden en (de trein reed er immers vlak langs) omgekomen.

Mieps (half)broer Jan is 86 jaar en woont al jaren in Nijkerk. Zus Adri (Hayer-Sparreboom) woont in Den Haag; na het overlijden van haar man, 26 jaar geleden, heeft ze hun zaak verder beheerd, maar die is nu verkocht en Adri kan zich (o.a.) wijden aan haar hobby: genealogie! (Onze genealogen Miep en Jan zijn dus niet de enigen; ze hebben elkaar dan ook al menigmaal ontmoet.) Eens in de week is ze op het Rijksarchief in Den Haag te vinden, waar ze beginners wegwijs maakt. Miep liet me een prachtig album zien, een album amicorum (vriendenboek, wat ik eigenlijk een zeker zo aardige benaming vind), dat haar dochter Arja bij het 50-jarig huwelijksfeest van Miep en Kees had samengesteld. Familie en vrienden leverden een bijdrage en Arja schreef de prachtig gecalligrafeerde titelbladen. Adri(ana)'s bijdrage: een volledige stamboom van beiden. Voor haar eigen dochters heeft Adri ook een genealogie gemaakt, "mijn dochters moeders" (dat is dus ook een mogelijkheid).

Toen Johannes met Adriana Lagendijk trouwde, gingen ze in de Zwijndrechtsestraat in Rotterdam-Zuid wonen en daarmee woonden er toen drie broers Sparreboom in een (eigen) huis in dezelfde straat. De eengezinswoningen staan er nog en verkeren in goede staat, al is het uitzicht over de weilanden, sloten en koeien danig veranderd! Maar voor de Sparreboomkinderen was het een plezierige jeugd, altijd neefjes en nichtjes bij de hand om lief en leed mee te delen en om mee buiten te spelen: touwtje springen (nou ja, touwtje, een lang touw over de breedte van de straat en om de beurt inspringen - wie af was, moest draaien), verstoppertje, tolleren, knikkeren, bokspringen en ja, ook nog diabolo. Uit logeren gaan was er ook bij: Miep ging dan naar familie in Hendrik-Ido-Ambacht, naar oma in Charlois, naar oom Piet in Kralingen, soms met een nichtje dat maar twee jaar met haar scheelde, een kind van oom Siem. Omdat haar vader bij het spoor werkte, kon het gezin vrij reizen en dus trokken ze ook wel naar andere vakantieoord in ons land. Merkwaardigerwijze ging Miep op school in de Putsestraat, de anderen in de Blazoenstraat. Na de lagere school haalde ze in etappes de akte NA kostuumnaaien, waarvoor ze o.a. heen en weer fietste naar de Schietbaanstraat. Haar vader was een man die aan de toekomst van zijn kinderen werkte; hij wilde dat ze een beroep leerden en zette ze ook al vroeg voor financiële verantwoordelijkheden. Zelf had Miep graag verpleegster willen worden, maar volgens haar vader was ze daar te klein voor.

Haar man Kees leerde Miep kennen bij Soli Deo Gloria, de oratoriumvereniging (meer dan een zangkoor, er stond behoorlijk zware muziek op het programma) van de Charloiskerk. Ze zijn getrouwd op 1 mei 1940: zo konden familie en bekenden als ze op verjaarsbezoek kwamen, meteen ook hun woning (op de Hillevliet, vlakbij de Zwijndrechtsestraat) bewonderen. Kees is namelijk op 3 mei en Miep op 8 mei van hetzelfde jaar, 1915, geboren! Kees Ponsen had een technische opleiding gevolgd door avond- en zaterdagonderricht. Hij gaf aanvankelijk les, o.a. in praktijk en theorie; al in 1941 verhuisde het echtpaar naar Coevorden. Maar het leraarsberoep zinde hem op den duur niet zo: je moet iedere keer weer van voren af aan beginnen! Hij werd technisch vertegenwoordiger, tot hij dertig jaar geleden voor zichzelf kon gaan werken als de directeur van Raskin Nederland, waar motoren van Raskin uit o.a. Oostenrijk, Zwitserland en Zweden verkocht werden. Ze gingen toen in Laren wonen, in een heel groot huis, waar ook hun kantoor en de showroom gevestigd waren. De firma is nu al weer een aantal jaren in andere handen, maar de belangstelling van Kees en Miep wordt nog steeds gewaardeerd. Toen hun kinderen groot waren, heeft Miep nog jaren administratief meegewerkt in de zaak.

Miep en Kees hebben drie kinderen: Hans, Ariane en Marjon. Zo worden ze althans genoemd, maar hun doopnamen verwijzen duidelijk naar familieleden: Johannes Matthijs, Adriana Maria en Maria Jolande (dit moet eigenlijk Johanna zijn, een eerste toegeven aan de nieuwe tijd!). Natuurlijk zijn de namen van de jongste generatie up-to-date: Hestia, Marcella, Madelon; Jurgen; Rogier. Hans heeft werktuigbouw gestudeerd in Eindhoven, is hoogleraar aan de Technische Universiteit in Enschede en woont in Losser. Arja volgde een m.o.-opleiding tot gymnastieklerares en woont in Schoorl. Marjon heeft fysische geografie gedaan in Utrecht, kon eind 70-er jaren daarmee niet aan de slag komen, deed er twee jaar Wageningen bij en zit nu in de directie van Rijkswaterstaat in Den Haag; ze woont in Driebergen. Alle drie zijn ze gehuwd.

We keren nu terug in de tijd, naar het gezin waaruit Johannes Sparreboom voortkwam. Dat was dus een 19de-eeuws gezin, met zeven kinderen: Jan, Maaïke, Kees, Grietje, Johannes, Siem en Piet; nu allen overleden. Van hun kinderen wonen de meeste nog in Rotterdam en omgeving. Toen in 1971 een nicht in Rijswijk overleed, ging Mieps zuster Adri (die immers in Den Haag woonde) naar de begrafenis en ontmoette daar een aantal neven en nichten uit Rotterdam. Miep en Adri kwamen toen op het idee een familie-reünie op touw te zetten: ze hadden elkaar vroeger zo goed gekend! Van ieder gezin kende of Miep of Adri nog wel een lid, zodat ze daarmee contact konden opnemen en de adressen van alle neven en nichten achterhalen. Iedereen was enthousiast en met de partners meegerekend, kwamen in 1972 35 personen in de Schuttershof aan de Pleinweg in Rotterdam-Zuid bij elkaar.

Sindsdien wordt er om de twee jaar een reünie gehouden, telkens in een andere gelegenheid in Rotterdam; dit jaar zal dat op 23 april Plaswijk zijn. De oudste deelnemer is 91 jaar, een zoon van Kees, en we kennen hem: hij werd in 1991 in Barendrecht gehuldigd als oudste deelnemer van onze familie-reünie (zie jg.2, afl. 3, blz. 81). De jongste deelnemer is Kees van Siem: een jaar of 70. Dankzij het beperkte en ook vooraf bekende aantal reünisten kan de lunch wat anders georganiseerd worden dan bij onze familie-reünie en wordt er door Miep en Adri veel zorg besteed aan de tafelschikking: de neven en nichten worden zoveel mogelijk door elkaar gehusseld! Omdat er zoveel Jannen en Maria's zijn, hebben ze een keer stiekem steeds een Jan en een Marie naast elkaar gezet. Gelukkig merkte op een ogenblik iemand dit tot zijn stomme verbazing! Dit jaar mag ook de volgende generatie aanwezig zijn; zo leren de achterneven en -nichten elkaar beter kennen, het (helaas) kleiner wordende gezelschap wordt aangevuld (en voor het vervoer is het ook wel handig....!)

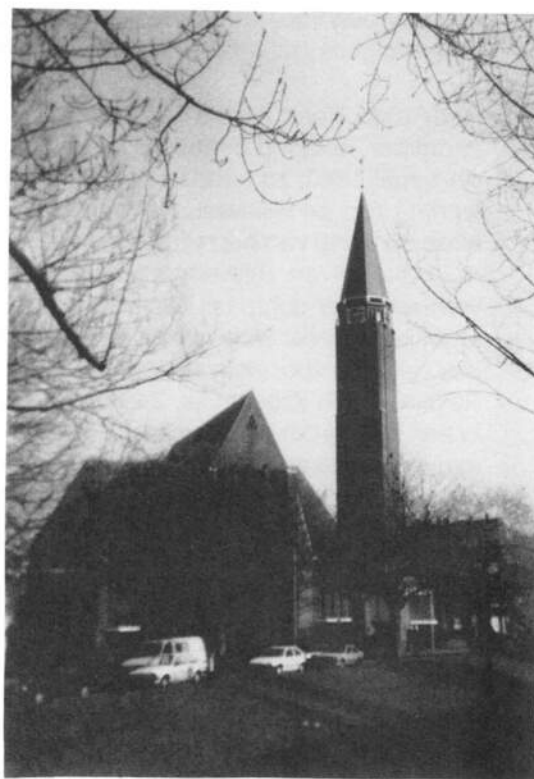
O ja, dat ANWB-interview heeft Miep en Kees heel wat telefoontjes bezorgd; gelukkig eisten die niet zoveel tijd en aandacht als dat ene telefoontje van een ver familielid! Bedankt voor de gastvrijheid!

F.J.S.

De Zwijndrechtse straat.
Bij de pijl staat het oude gedeelte,
waar Miep woonde.

De Maranathakerk torent
hoog boven de wijk uit.
(Hillevliet)

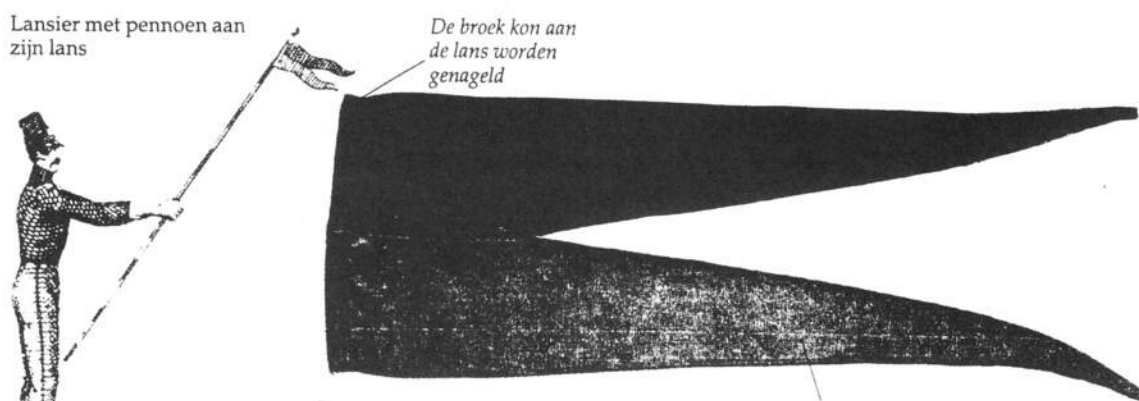

BANISTIEK II

Als deze aflevering uitkomt, zullen de Olympische Winterspelen alweer ver achter ons liggen. Kunt u zich nog de openingsceremonie herinneren en de binnenkomst van de landenploegen? Iedere ploeg

werd voorafgegaan door een folkloristische dame met een.....ja hoor, vexillum!, waarop de naam van het betreffende land. (zie jg. 4, afl.3, blz. 247) Ook de rij vlaggen van de deelnemende landen zagen we meermalen. Dat waren de **landsvlaggen**. Het zijn rechthoekige vlaggen, waarvan de afmetingen verschillend zijn, al wordt daar tegenwoordig aardig de hand mee gelicht: zie b.v. de gelijke vlagafmetingen (hoogte: breedte = 2 : 3) voor het VN-gebouw in New-York, of het EG-gebouw in Brussel.

Oorspronkelijk was zo'n vlag gewoon vastgenageld op de stok, maar later en nu nog wordt het doek afgewerkt met een stevige band aan de stokzijde, de broek, waardoorheen weer later touw kon geleid worden.

(de broek werd vroeger ook lijk genoemd, een term die zeilers bekend is.) De stok eindigt in een knop, maar het kan ook een fraai bewerkte top zijn (in de Ver. Staten een opvliegende adelaar als vrijheidssymbool op officiële staande masten). Het materiaal van de vlaggemast is (soms kostbaar) hout, nu ook polyester, dat licht in gewicht is en niet geschilderd hoeft te worden.

Een vlag en heel in het bijzonder een landsvlag, is een symbool, dat staat voor alles waar een land, een volk, een geloof, zich voor inzet. Ten teken van rouw bij het overlijden van een staatshoofd wordt **halfstok** gevlagd. De vlag wordt eerst in top gehesen en dan neergelaten en vastgezet op een derde van de mast, van de bovenknop gerekend. Je zou dit een eerbetoon aan de dood kunnen noemen, voor wiens (onzichtbare) vlag plaats ingeruimd wordt. De vlag mag nooit de grond raken en ook niet vastgebonden worden. Hij wordt halfstok gehesen na de officiële bekendmaking van het overlijden en de dag erna - en op de dag van de begrafenis tot na de plechtigheid, dan gaat de vlag in top tot zonsondergang. Eigenlijk kan halfstoks vlaggen alleen uitgevoerd worden met rechtstaande masten. Met een schuinstaande vlaggestok kan een knoop in de vol gehesen vlag geslagen worden, een zgn. vlag in sjouw, wat vroeger op zee betekende: schip in nood. Voor een horizontale vlaggestok geldt: vlag in top met een rouwstrik aan de knop. Op **oorlogsbegraafplaatsen** wordt altijd de vlag in top gehesen, behalve op herdenkingsdagen; voor Nederland op 4 mei; op 5 mei gaat de vlag weer in top.

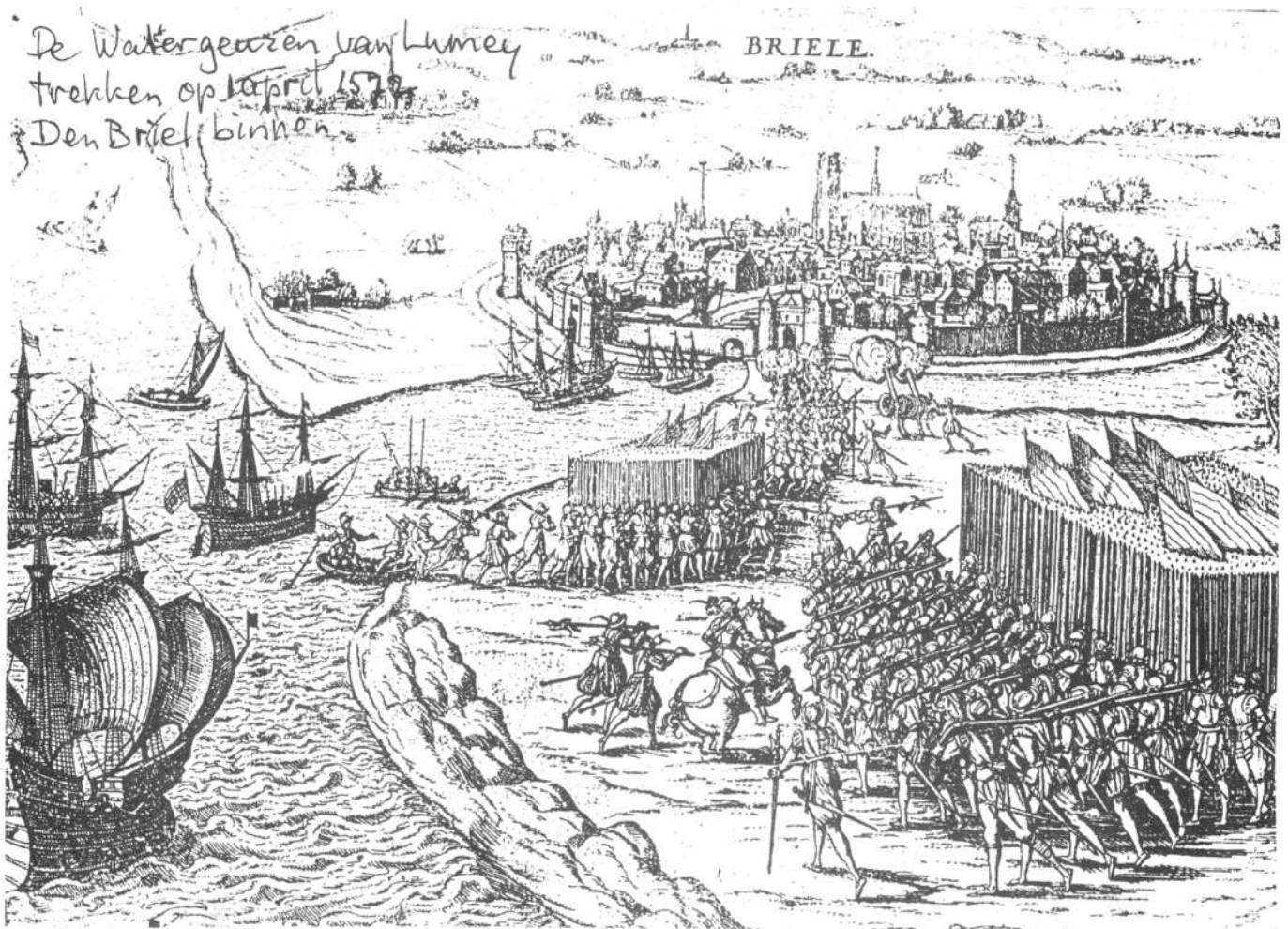

De gemeente Amsterdam gebruikt dan de Verzetsvlag - wit, in het midden het gemeentewapen - naar de vlag die Koningin Wilhelmina na de Tweede W.O. aan de stad schonk; deze vlag gaat altijd in top. Uit Amerika kennen we het gebruik dat de doodskist gedekt is met de nationale vlag - de stars and stripes- bij militaire en staatsbegravenissen. Op de vlag worden geen bloemen of kransen gelegd, wel onderscheidingstekens, het hoofddekseel en/of de sabel. Voor het neerlaten van de kist wordt de vlag opgeheven, verwijderd, correct opgevouwen en tenslotte aan een van de nabestaanden overhandigd. Deze vlag kan niet meer voor vlagvertoon gebruikt worden.

Het hijsen, strijken en opbergen van de landsvlag is aan strenge regels gebonden. In Nederland wordt officieel gevlagd van zonsopgang tot zonsondergang op 31 januari (Koningin Beatrix), 27 april

(Prins van Oranje, Willem Alexander), 30 april (Koninginnedag), 4 mei (halfstok van 18.00 - zonsondergang), 5 mei (Nationale Bevrijdingsdag), 6 september (Prins Claus), in Den Haag op de derde dinsdag in september bij de opening van de Staten-Generaal, 15 december (Koninkrijksdag). Als de datum op een zondag valt, dan wordt de vlag een dag later gehesen (behalve 4 en 5 mei): op de zondag werd vroeger op schepen namelijk de kerkvlag gehesen. Aan de knop van de stok wordt op de feestdagen van het Koninklijk Huis de Oranjewimpel bevestigd. Met een vlag kan men niet groeten, een vlag kan alleen **gegroot worden**; wel kan een vlag nijgen, bijv. bij een teraardebestelling.

Zoals een vlag ons hart sneller kan doen kloppen van liefde, zo kunnen vlaggen ook een voorwerp zijn waarop mensen hun haat koelen. Toen het communisme ineenstortte, hebben we hartverscheurende beelden gezien van vlagverbrandingen. In Roemenië werd het symbool in het midden van de vlag uitgeknipt, om die vlag als het ware te zuiveren van de wandaden van Ceaucescu. Vlaggen die op de vijand veroverd zijn, worden in triomf meegebracht en op een bijzonder plaats bewaard. In Engeland (Verenigd Koninkrijk) hangt in menige kerk gehavende vlaggebuit. In de Ridderzaal in Den Haag, waar nu de provincievlaggen hangen, waren vroeger ook veroverde vlaggen opgehangen (maar wij zijn er roekelozer mee omgesprongen!)

WAAR WERKT MARIUS SPARREBOOM? OP EEN ZMOK-SCHOOL!

Bij mij aan de overkant staat een schoolgebouw dat voorzien is van het opschrift V.S.O. Dordt: een school voor Voortgezet Speciaal Onderwijs. Jongens en ook een stuk of wat meisjes volgen daar vakonderricht. Het zijn zmok-leerlingen oftewel zeer moeilijk opvoedbare kinderen. Eens per jaar worden de buurtbewoners op de koffie gevraagd; verder merken we nauwelijks iets van de leerlingen. Zijn het dan lieverdjes? Nou, nee, maar ze hebben dankzij hun moeilijkheden (hoe paradoxaal dit ook klinkt) de gelegenheid op een school te zitten die als een bakken, een gids, een rustpunt fungeert. We laten ons dit uitleggen door Marius Sparreboom.

Marius Sparreboom is directeur van De Anger in Lelystad, een school voor zeer moeilijk opvoedbare kinderen. De Anger telt 130 (v)so-leerlingen, kinderen die door hun gedrag niet langer plaatsbaar zijn in het reguliere onderwijs. De term moeilijk opvoedbaar ligt de leerkrachten niet zo, ze spreken liever van moeilijk veranderbaar. De school is gestart in 1989. Er waren toen nog geen gedragsregels, die zijn gegroeid met de groei van de school. Op de Anger zitten kinderen van allerlei komaf. De opvoeding thuis wordt door de school gerespecteerd, maar binnen de muren van de school bepalen de leerkrachten de omgangsregels. Deze geven niet alleen de leerlingen houvast, maar ook de onderwijsgeevenden. "De kracht van de school is de kleinschaligheid", zegt Marius. "Iedereen voelt zich voor elk kind verantwoordelijk en dat is voor de leerling duidelijk. Hier wordt veel gesproken met de leerlingen, de leerkracht speelt daarin een heel directe rol. Het is in het belang van de leerling, want die leert zich op een bepaalde manier op te stellen. Denk na over wat je hebt gedaan, daar wijzen we ze op. Ook de jonge kinderen. En dat helpt voor dat moment. Helaas gaan ze dan na een uur weer de fout in. Maar veranderingen gaan bij deze kinderen nu eenmaal traag." Niet alleen de negatieve dingen bespreken, maar vooral ook benoemen wat goed gaat, dat heeft een positief effect. "Wat goed dat je je tas neerzet inplaats van neergooit."

Van de 130 leerlingen op De Anger volgen er 50 het speciaal basisonderwijs en 80 het voortgezet speciaal onderwijs. De leeftijden variëren van 6 tot 19 jaar. De school heeft drie functies. Voor de zmk-leerlingen die in het reguliere onderwijs helemaal ondersneeuwen, biedt de school een opvang, de zgn. schakelfunctie. Zodra er weer orde op zaken is bij de bewuste leerling kan deze weer terug. "Vorig jaar zijn er dertien weer teruggegaan naar het gewone onderwijs. Dat is best iets om trots op te zijn. Let wel, het is niet zozeer onze verdienste, als wel die van de leerling zelf." Een tweede functie van de school is die van het parallelonderwijs. Zmk-leerlingen worden geschoold parallel aan datgene wat ze op een gewone school zouden moeten leren. Binnen dat kader zijn nu negen scholieren bezig voor hun mavo-examen. De derde functie van de school richt zich op de voorbereiding van de leerlingen op een arbeidsplaats. Met behulp van stages en praktijklessen worden de leerlingen richting vaste baan geëscorteerd.

Het zijn nu spannende maanden op De Anger. Voor het eerst in de geschiedenis van de school gaat een negental leerlingen uit de zgn. eindgroep, onder leiding van groepsleerkracht Ed Gerla, op voor het staatsexamen mavo. Van de ongeveer 70 zmk-scholen in Nederland leveren slechts 12 scholen kandidaten voor het staatsexamen.

Het getuigt van inzet en doorzettingskracht van de leerlingen. Geholpen worden ze daarbij door de genegenheid en de duidelijkheid die de school biedt, of zoals Marius het noemt "affectieve hardheid": regels zijn er voor je bestwil en achter die regels staat de mens.

Gegevens ontleend aan Het Schoolblad 18 december 1993, ingezonden door Jaap Sparreboom, Meppel en aan het streekblad Het Nieuwe Land.

F.J.S.

enkele leerlingen Sparreboom
Marius Sparreboom
groepsleerkracht Ed Gerla

VAN VRIJEN EN TROUWEN I

Trouwen is houwēn.
Eerst lokkebrood, dan stokkebrood.
In haast te trouwen, doet lang berouwen.
Als de bruid is in de schuit,
dan zijn de beloften uit.

Ik zal het zo maar laten, het huwelijk brengt niet altijd rozegeur (na de wandeling in de maneschijn). Verliefd, verloofd, getrouwd, een gelukkig gezin: zo idyllisch wordt het pas eind achttiende eeuw, dankzij de moderne markteconomie en de welvaartsgroei (jawel, ondanks de schrijnende armoede). Toch kende Nederland in de 16de, 17de eeuw - onze bloeitijd, de Gouden Eeuw - in de welgestelde stedelijke families het huwelijks- en gezinsgeluk. Vondel kan de lof zingen van de huwelijksrouw in zijn drama *Gijsbrecht van Aemstel*, Hooft bezong zijn liefde voor Helebonora Hellemans in gedichten en hij trouwde nog met haar ook, maar voor Jacob Cats geldt toch wel meer de deugdzaamheid als hechte band tussen man en vrouw! In 1589 schrijft de Dordtse geleerde Paulus Merula een lange brief aan zijn verloofde, waarin hij de (voor)waarden van de "heilige huwelijks staat" bespreekt. Ik geef enkele fragmenten weer. De man moet zijn echtgenote, die hem van God gegeven is, van ganser harte liefhebben, haar naar zijn vermogen verstandig leiden, onderrichten, troosten en beschermen, haar vriendelijk vermanen als zij niet geheel volmaakt blijkt, opdat zijn vrouw niet hoeft te klagen dat zij in handen gevallen is van een tiran. De vrouw moet de man eren, gehoorzamen in alles wat juist en billijk is, omdat hij haar heer en meester is. Als hij kwaad is, moet zij bedenken dat hij de meester is en dat zij het met christelijk geduld hoort te verdragen. Is hij goed, dan zal zij nederig God danken. Deze jongeman heeft in zijn bruid heel wat deugden ontdekt: zuiverheid, meegaandheid, zachtmoedigheid; ze is ontwikkeld, kan haar mond houden, denkt na voor ze wat zegt. Zo is ze door haar ouders opgevoed en zo hoopt hij ook met haar samen hun kinderen op te voeden. "Laten wij met elkaar alles delen wat over ons komt, zonder iets vals voor te stellen of te verbergen." 't Is een brief van ruim 1500 woorden, waarover hij aan het eind meedeelt dat hij hem "in haast" heeft geschreven!

Wel, zo ging het er op het platteland tot in de 19de eeuw zeker niet aan toe: de vrije keus kwam daar pas laat. Als er geen liefde in het spel is, dan zijn er vaste regels. Je trouwt in je eigen dorp en in je eigen stand: een kwestie van erfenissen binnen de gemeenschap en het aantal huwbare meisjes wordt veiliggesteld. Ook geldt dat je in je eigen geloof trouwt: pastoors en dominees hadden medezeggenschap; vooral in katholieke kringen werd fel geageerd tegen gemengde huwelijken, dan leefde je eigenlijk in zonde. Man en vrouw waren afhankelijk van elkaar: een weduwnaar had een vrouw nodig om zijn huishouden en zijn kinderen te verzorgen; een weduwe een man die het brood verdiende, anders werden zij en haar kinderen armlastig. Er waren dus soms grote leeftijdsverschillen (denk ook eens aan onze Pietertje, jg.4, afl.2, blz. 212)

Bij de adel speelden macht en het bezit van grond met bewoners, kastelen enz. de belangrijkste rol. Van hen die de geschiedenisboekjes haalden, zijn de kinderhuwelijken bekend. (Wat niets zegt over liefde: Filips de Schone en Johanna van Castilië, de ouders van Karel V, waren op het eerste gezicht smoorverliefd; dit overkwam ook Karel V en Isabella van Portugal, evenals Karels zuster Maria en haar Hongaarse koning (zag u de tentoonstelling in 1993 in Utrecht en Den Bosch?). Huwelijks-, gezinsgeluk hebben ze desondanks geen van allen gekend).

Ging het om een verbintenis met zakelijke belangen, dan werd er een contract opgesteld door een advocaat of een notaris. Huwelijksadvertenties schijnen al in het begin van de 18de eeuw in de krant verschenen te zijn. Soms trouwden mensen niet, omdat dit "ongunstig" voor de rest van de familie was: een vrouwelijk gezinslid bleef voor de ouders zorgen bijvoorbeeld. Ook gunden broers en zusters elkaar soms een huwelijk niet en dwongen ze elkaar op het erfgoed te blijven wonen, dat dan niet verdeeld hoefde te worden.

Natuurlijk werden de meeste huwelijken niet gearrangeerd, al bleef men liefst binnen zijn sociale groep. De jongens en meisjes keurden elkaar in het openbaar, tijdens bruiloften, op het ijs, de kermis, de markt, waar anderen erbij waren. Vanwege die openbaarheid en de sociale controle moest de jongen voorzichtig zijn. Hij kon een vriend (heiligmaker=huwelijksmakelaar) naar de ouders van zijn uitverkorene sturen om die te polsen, of een speculaaspop (ook heiligmaker geheten) met sinterklaas geven of een tak voor haar huis planten op 1 mei en dan afwachten of het meisje (of haar ouders) dat bod aanvaardden. In dunbevolkte streken boden de jaarmarkten en kermissen de kans op een vrijstersmarkt. Dan ging het in de herberg zo'n beetje als in "All you need is love" van Robert ten Brink, die eigenlijk nog fungeert als de makelaar, die vroeger tussen de jongens en de meisjes heen en weer trippelde met de boodschappen; er is niets nieuws onder de zon! Er waren ook vrijersmarkten, waar de dienstmeisjes op hun uitgaansavond tijdens de kermis een man konden huren (en dat kon dan ook wel houden worden). Zijn escortbureaus dus iets nieuws? Voor de rijkere werden (en worden nog, b.v. in Wenen, Londen) debutanten- of introductiebals georganiseerd. In de 17de eeuw konden in de betere kringen de jongelui onder elkaar een dagje uitgaan met een boot of een wagen: uit spelevaren. Op het platteland waren er de zgn. spinavonden: de meisjes kwamen op een boerderij bij elkaar, de ouders gingen weg; later kwamen de jongens erbij om de meisjes naar huis te brengen, maar eerst werden er spelletjes gedaan (nu de disco?). Dan was er ook, o.a. op de Waddeneilanden, tot in onze eeuw het kweesten of nachtvrijen. Het meisje sliep in een kamer met een klein venstertje, dat ze openliet. Haar jongen klom naar binnen en ging boven op de dekens liggen. De andere gezinsleden luisterden scherp of hij niet te vrijpostig werd!

Nou ja, wat was van al die omhaal tenslotte toch de bedoeling? Het meisje zwanger maken, dan kon er getrouwd worden, want dan had een huwelijk immers zin. Bij de armere plattelandsbevolking, waar de zeden losser konden zijn omdat er toch geen bezit mee gemoeid was, waren voor de Tweede Wereldoorlog 90% van alle huwelijken "moetjes". Het meisje kon dikwijls de naam van meer dan één vrijer als de vader noemen. (En hier zou ik toch geen vergelijking willen maken met onze tijd; partners die pas na de geboorte van één of meer kinderen alsnog trouwen, doen dit uit vrije keus.)

Een meisje dat niet zwanger raakte, werd bespot. En als ze tegen de dertig liep, dan waren haar kansen wel voorbij. Voor ongehuwde vrouwen en mannen was het leven zuur, ze werden als minderwaardig beschouwd en woonden vaak bij familie in. Hier zien we toch wel een duidelijke vooruitgang in onze tijd. Boven de dertig zijn en dan pas trouwen en een kind krijgen, is heel gewoon geworden (natuurlijk ook dankzij de gynaecologische vooruitgang). Ook is de "paarvorming" niet meer iets waar de gemeenschap zich mee bemoeit, zodat jongens en meisjes zich niet meer aan tradities en regels hoeven te houden en nu juist hun verliefdheid in het openbaar kunnen tonen, zonder dat dit door de groep wordt gecorrigeerd. Hier hebben film en TV onmiskenbaar invloed!

Was de trouwbelofte gedaan - al dan niet voorafgegaan door het huwelijkscontract, waarin financiële regelingen neergelegd waren - dan gaf de jongen een geschenk aan zijn meisje: het meest gebruikelijk is een ring, het symbool van verbondenheid, te beschouwen als een onderpand. Het meisje gaat de ring dan dragen als teken van trouw. Is het huwelijk gesloten, dan verhuist de ring van linker- naar rechterhand wanneer ze protestant, of van rechter- naar linkerhand als ze katholiek is. In de vorige eeuw begonnen ook mannen een ring te dragen en voor de Tweede Wereldoorlog wordt het "ringwisselen" in de kerkelijke liturgie opgenomen. In de Verenigde Staten is dit een zeer populair traditie; in menige film laat een meisje vol trots haar ring zien als bewijs dat ze "gevraagd" is en ook de ringwisseling is een steeds weerkerend motief. Een trouwbelofte was bindend. Als er een contract was opgesteld, was er een bewijs; als er alleen een ring was gegeven, werd het lastiger. Het trouwen in de kerk, voor priester of predikant, of voor het gerecht, later de burgerlijke stand, gaf dus meer zekerheid.

Oudtijds volgden na het aanzoek (bij de ouders van het meisje) meteen de trouwbelofte en de bruiloft. De reeks werd echter verlengd, na de trouwbelofte kwam de ondertrouw, waarna de bruidsdagen volgden, dan het wettelijk huwelijk, de kerkelijke inzegening en tenslotte nog de bruiloft. Voor veel mensen werd dit een te dure aangelegenheid: in de arbeidersstand van de 19de eeuw ging het paar zonder enig ceremonieel samenwonen. Door de burgerij werden verlovingen (de trouwbelofte dus) in de krant aangekondigd, kaartjes (twee visitekaartjes in een envelop) rondgestuurd, ringen aangeschoven, recepties gehouden en bezoeken aan familie en vrienden afgelegd. Nu kon het paar gaan sparen, samen inkopen doen voor het toekomstige nestje en een woning zoeken. De uitzet van de bruid was letterlijk een bezit waarmee ze "de deur uitgezet" werd.

In de volgende aflevering ga ik de oude gebruiken vergelijken met twee eigentijdse huwelijken.

F.J.S.

Een passende illustratie bij Het Huwelijk vormen de volgende afdrukken uit het familie-archief van Arie Sparreboom (zoon van Jan Sparreboom en Elisabeth Hendrika Visser), geb. IJsselmonde 15-4-1908, overl. Zevenhoven (Z.H.) 24-6-1956 en zijn echtgenote Antje van den Berge, geb. Opsterland (Fr.), 11-9-1914. Zij trouwen in Mijdrecht 27-8-1937; hun kinderen zijn Jan, geb. Zevenhoven 31-10-1939 en Baukje Elisabeth, geb. Zevenhoven 3-8-1941. De rekeningen geven een aardig inzicht in de huwelijksaankopen vóór de oorlog: twee teilen voor de was, drie petroleumstellen, een hele eetkamer, eiken, voor f 74,- en tussen de dekens en de kleden ook nog even een boord, das en overhemd (voor de

bruidegom?). Op de foto staan Antje en Jan voor hun huis in Zevenhoven.

De brief van Aries zuster Pietje (t.g.v. de geboorte van Jan) mag dan niet van een geoefende schrijfster zijn, haar hartelijkheid weet ze goed onder woorden te brengen in een helder handschrift. Met de condoleantiebrief wordt het einde van dit huwelijk bevestigd. Antje neemt nog deel aan het wel en wee van hun nageslacht.

1e kerkje van IJsselmonde,
onder aan de snelweg!

N. VAN YPEREN ♦ MIJDRECHT

MANUFACTUREN EN CONFECTIE
 Matrassen, Bedden en Ledikanten
 Meubelen — NAAIMACHINES

Giro No. 61032

MIJDRECHT, *Augustus* 1937

NOTA voor *Meijer A. v. d. Berg*
Akko
 van N. VAN YPEREN

	Zegel	0	10
deken	1 Wollen deken	9	50
bed	1 Bed m/machessan	29	40
ledikant	1 ledikant	12	50
onderleggen	8 Onderleggen 18	1	44
balstun	432 Balstun	23	65
Coopen	1 Coopen looper	1	00
traproepje	4 Traproepje m/loopen	0	28
mat	1 mat	2	10
trapeet	1 Trapeet	18	00
kleedje	1 Kleedje	1	70
gewatteerde dek	1 gewatteerde dek	8	75
mat	1 mat	1	45
tafelkleed	1 Tafelkleed	4	75
oord	1 Oord	0	45
dak	1 dak	0	70
overhemd	1 overhemd	2	60
Vetruce	4 1/2 Vetruce 40	1	90
id	3 id	35	1 05
Transporteeren		17	1 92

N. VAN YPEREN Jr.

COMPLETE MEUBILEERING EN STOFFEERING
 DORPSSTRAAT MIJDRECHT TEL. No. 13

MIJDRECHT, 25 *Aug.* 1937

NOTA voor *Meijer A. v. d. Berg*

1 Dressoir	
2 spantwilt v. stoel.	
1 Eiken wielkapsel.	
1 ringel	174-
1 Reukers kapsel.	6-
4 Reukers stoel.	10-
90-	

Rekening Van d'by v. d. Berg.
Van Jean Stengen
Chijndrecht
280331
regul
 1 gegalo steil 2,10
 1 gegalo teif 2,95
 1 Almond hotel 36 cm 1,90
 1 fousen met voren 1,05
 1 M. d. gies 3,25
 1 in d. d. v. 50
 1 in d. d. v. 2,10
 1 in d. d. v. 15
 1 in d. d. v. 5,75
 1 in d. d. v. 4,40
 1 in d. d. v. 2,10
 1 in d. d. v. 60
 1 in d. d. v. 45
 1 in d. d. v. 30
 1 in d. d. v. 1,35
 1 in d. d. v. 2,5
 1 in d. d. v. 14,95
 1 in d. d. v. 9,00
 1 in d. d. v. 1,10
 1 in d. d. v. 48
 1 in d. d. v. 53
 1 in d. d. v. 70
 1 in d. d. v. 35
 1 in d. d. v. 41
 1 in d. d. v. 5

15 Nov. 1939

Beste fam.

Allereerst van harte gefeliciteerd met de geboorte van je zoonje Jan. Hoe gaat het met Moeder en kind? Wij hoopen van goed. Al zo dikwijls heb ik willen schrijven maar er kwam maar niets van. Maar nu ga ik eerst zitten. Het valt ook niet mee om te schrijven als je elkaar niet kent he? Hee, hee, je hebt nooit mooi gehandeld om nooit eens je meisje, toen des tijds, eens te laten zien je bent hier toch altijd welkom geweest. Er worden nog wel eens staaltjes op gehaald don't Piet endan hebben wij de grootste schik. Nu zo ik heel wat willen schrijven maar je vrouw kent ons niet al vertelt ik nu van Jannie en Piet en de andere jongens ze weet er niets van

3

dan kom ik je eens op zoeken dan breng ik mijn kleindochter mee dan gaan wij gelijk naar der papa, zusje is al 3 jaar van Jannie. Aartje is in betrekking voor halve dagen. Nu hoop ik dat je ons nog eens schrijft. Je moet maar niet boos zijn hoor dat ik zo laks in schrijven bent maar ik heb er zo veel hekel aan.

Nu hoor de hartelijke groette van ons alle ook de fark van je vrouw de groette hoewel onbekend watewel jammer is maar wij hoopen elkaar toch nog eens te ontmoeten hoor Nu nogmaals van ons

alle gedag hoor en van

Oje zuster Pietje

Een zoonje van Janneman hoor ik hoop dat tante hem eens ziet want hij is de kleinste Jan Garretson dag hoor het beste

2

Jannie der man staat in dienst in Noordwijk aan zee is dat dicht bij jullie? He ik zou jullie best eens willen op komen zoeken maar ik weet niet in welken hock of jullie zitten. Wij vinden het leuk dat er een kleine Janneman is hoor. Is hij zoet? Piet is bij de onbesteden veld ingedeeld bij de 1ste ploeg 1939. Wij hebben nog niet gehoord wanneer hij weg moet. Het is anders een angstige tijd he He konden jullie maar eens komen maar met zo'n klein kindje gaat niet he? Als het kon van. Is hij groot lijkend hij op jou hee. Misschien wordt het doorgaans herveerd al lijkend nog op vader of moeder, want als ze zo klein zijn kun je er weinig van zeggen, doch op vader lijkend. Nu beste menschen ik weet niet wat ik nog schrijven moet. Als het nu dicht bij Noordwijk ligt Zevenhoven

Zondag 24 Juni '56

Beste familie

Heeft dronrige telefoongesprek ontvangen. Van ons beiden goede lierd met dit zware verlies van ten geliefde man en vader en onze lieve broeder en zwager. Wij vinden het zo dromig voor jullie drieën en al zeg je dat u dit week malle kunnen toch overvalt het nog he. Goed sterke fullen om deze beproevening te dragen en hoop dat jullie overtuigend zijn van ons in meeleven. Je vroeg om adressen van de kinderen (Power Dean) — — — — —

Ontvang onze groeten en meeleven. van allen
Adriaan en Rika

"SPARREBOOMROUTE" in Noord-Holland?

Gaan er nog regelmatig familieleden naar de N.H. kerk in De Rijk om daar het raam van onze glasschilder Cornelis te bekijken? (jg. 4, afl. 1, blz. 100) Noord-Holland is mooi genoeg om er een hele vakantie in rond te toeren: zee, strand, duinen, polders, dorpen en stadjes. En in die stadjes (steden zijn er trouwens ook voor de liefhebbers!) zijn behalve historische monumenten ook musea te bezichtigen. Dankzij een naamgenoot is daar veel zorg aan besteed: Jan Sparreboom, conservator van de Noordhollandse musea. In jg. 2, afl. 3, blz. 88 hebben we al het Volendams museum vermeld; hierbij bieden we u ook het Purmerends museum aan (dankzij een knipsel uit de Zaanse Gezinsbode van 18 augustus 1985, bewaard door Riet Sparreboom (jg. 4, afl. 3, blz. 240)

PURMEREND — De plannen voor verbetering van het gebouw aan de Kaasmarkt zijn tot stand gekomen in nauw overleg met diverse gemeentelijke afdelingen, vertegenwoordigers van de brandweer en mensen van de vereniging HistoRisch Museum Purmerend. „Een goede zaak”, noemt Sparreboom deze samenwerking. „Allerlei problemen konden daardoor op voorhand worden opgelost. In het rapport zijn nu al wensen en voorschriften van de instanties opgenomen. Dat maakt behandeling en goedkeuring van de plannen eenvoudiger”.

Opvallende wijzigingen aan het interieur van het gebouw zijn de verwijdering van de draaideur, het slopen van de enorme trap in de hal, de komst van een lift en het vergroten van de vertrekken.

Jan Sparreboom: „Een museum vraagt optimale toegankelijkheid. Vandaar dat de entree van het gebouw wordt aangepast. Die grote hal, ontstaan doordat de trap veel en veel

kleiner wordt, kan onderdak bieden aan een balie en een garderobe. Bovendien wordt het ontvangen van gezelschappen dank zij die ruimte eenvoudiger. Per slot van rekening blijft de trouwzaal die functie houden en er zullen ook in de toekomst ontvangsten en dergelijke hier blijven plaatshebben”.

Aangezien het pand gebouwd is aan de hand van in 1912 geldende voorschriften wordt nu van de gelegenheid gebruik gemaakt tegemoet te komen aan de huidige eisen. Zo komt er, op voorschrift van de brandweer (die de zolder van het gebouw in de huidige staat al heeft afgekeurd) een speciale „routing”. „Dat betekent”, legt Jan Sparreboom uit, „dat de bezoekers langs één route door het gebouw zullen worden geleid en langs andre trappen weer terug. Zo voorkom je dat bij onverwachte gebeurtenissen twee stromen mensen tegen elkaar in lopen. In verband hiermee is de plaats van de trappen dus erg belangrijk. Ik geloof dat de plannenmakers geslaagd zijn in hun opzet het museum geschikt te maken voor tal van gebruiksmogelijkheden naast de vaste- en roulerende exposities”.

FAMILIEBERICHTEN

Overleden

Cornelis Th.J. Koot, weduwnaar van Christina Maria Sparreboom, Ede 21-2-1994, in de leeftijd van 93 jaar.

Anna Outermans, weduwe van Pieter Sparreboom, Rotterdam 9-12-1993, in de leeftijd van 88 jaar.

Gehuwd

Dirk Sparreboom en Tanja Boxman, Vlaardingén 3-1-1994. Zie blad 275

Weer is me één en ander opgevallen toen ik **bijlage 9** en de **genealogieën** bekeek.

Ik ben blijven staan bij Simon Sparreboom, IX u, zoon van Adrianus Sparreboom en Bartha van der Graaf. Adrianus is nummer 4 van de 9 kinderen uit het huwelijk van Pieter Sparreboom met Plonia van Driel (bijlage 8, blz. 230 en genealogie blz. 250). Met Pieter en Plonia is deze tak van IJsselmonde naar Ridderkerk verhuisd, waar Pieter vlasboer was, een beroep dat in de zestiger jaren van onze eeuw praktisch geheel van de eilanden verdwenen is. Het zal in het vlas geen vetpot geweest zijn; de kinderen worden arbeider, bouwknacht, een van de meisjes trouwt met een vlasarbeider. Ook Adrianus (VIII u) is arbeider, hij overlijdt op 46-jarige leeftijd. In zijn 20 jaren huwelijk met Bartha van der Graaf worden er 8 kinderen geboren.

Bartha overleeft zes van haar kinderen, de zoons Arie en Simon hebben deze tak kunnen voortzetten. Dankzij hen zijn enkele voornamen blijven bestaan. Bartha's moeder heette Lijntje, haar naam lijkt echter te verdwijnen, maar Simon trouwt met een Lijntje en dan komt die naam bij hun kleinkinderen terug. Hun oudste dochter krijgt de naam van Simons moeder, die enkele maanden daarvoor is

overleden. De naam Plonia, die in de VI-de generatie in de familie komt, bleek zeer geliefd, als Aplonia/Apolonia komt die steeds voor. Ik heb zelf geconstateerd dat deze voornaam, die toch een ouderwetse indruk maakt, tegenwoordig nog altijd gebruikt wordt, niet alleen in onze familie (Apollonia was een vroege martelares voor het christendom).

Het beroep van Simon was caoutchoucwerker en dat zijn we nog niet tegengekomen. Caoutchouc is de in onbruik geraakte naam voor rubber. In de vorige eeuw ontdekte men de waarde van het produkt en vooral toen men o.a. rubberen autobanden ging fabriceren, nam de produktie enorm toe. In een boek uit 1914 wordt de Ned. Caoutchouc- en Guttaperchafabriek "Sint Joris", Bakker en Zoon te Ridderkerk genoemd. De fabriek zal al heel vroeg opgericht zijn, wat Simon (1864-1899) bewijst. Genealoge Miep wist me te zeggen dat er een "zachte" en een "harde" Bakker bekend waren in Ridderkerk. De zachte zal dan rubberprodukten vervaardigd hebben en de harde "eboniet", een zwarte, harde massa, ontstaan door toevoeging van veel zwavel (b.v. voor grammofoonplaten). De fabriek(en) bestaat(n) niet meer (?) **Wie zou ons wat meer kunnen vertellen over deze materie?** Was het werken in een rubberfabriek ongezond? Er werd veel zwavel gebruikt. Graag een telefoontje aan de redactie!

MICHELIN

Michelin mannetje in 1914

Nu!

Sparreboom beste bowler

SPIJKENISSE - Patrick Sparreboom heeft zaterdag niet alleen het jeugdwintertoernooi van bowlingvereniging Spijkenisse gewonnen maar ook de hoogste game gegoid (172). Melvin Mastenbroek won in de B-klasse. De strijd om de finaleplaats ging hier tussen broer en zus Plug; Petra bleek sterkere zenuwen te hebben dan haar broer Marco en werd even later het hoogst eindigende meisje. De poedelprijs ging naar Dennis Tick.

De Botlek, 13-1-'94
(ingezonden door
M.H. Smits-Sparreboom)

Dubbelslag Sparreboom

DORDRECHT - Wilfried Sparreboom van Eickendonck kon zich in het Dordtse dart- en biljart café Merwehof tot districts-kampioen 5e klasse bandstoten laten kronen.

Hetgeen de tweede titel betekent voor de ongeslagen blijvende Sparreboom, die vorig jaar november de titel al greep in de vierde klasse libre klein.

Toen de slotdag van dit door Merwehof georganiseerde toernooi aanbrak mocht de overtuigend spelende Sparreboom zich reeds kampioen noemen. De nieuwe kampioen promoveerde samen met Hans Lam (Eickendonck) en Cor van Niel (Merwehof) naar de vierde klasse.

De uitslag: 1. W.C. Sparreboom (Eickendonck) 14 punten, moyenne 1.37 en hoogste serie 12, 2. H.J. Lamm (Eickendonck) 8, 0.96, 8, 3. L. Noorland (TOG) 8 1.85, 8, 4. M. van de Pol (Sportvrienden) 7, 0.75, 8, 5. L. Fluyt (TOG) 6, 0.91, 7, 6. W. Karremans (De Staart) 6, 0.74, 6, 7. C. van Niel (Merwehof) 5, 0.80, 8, 8. H. Vrijhof (De Staart) 2, 0.68, 7.

De Dordtenaar, 8-2-'94

Wij zijn 1994 goed begonnen:

Sinds 3 januari zijn wij getrouwd.

Tanja Boxman
Dirk Sparreboom

Dirk Sparreboom

X Tanja Willemien Boxman dochter van
Willem Boxman en Jacomina Martina
Boerdam.

zoon van:
Arie Sparreboom 1915-..

en Antonia van Driel 1917-..

zoon van:
Dirk Sparreboom 1884-1959

en Lijntje Huizer 1883-1955

zoon van:
Arie Sparreboom 1835-1912

en Lena Roos 1840-1902

zoon van:
Johannes Sparreboom 1793-1842

en Lena van der Staij 1806-1872

zoon van:
Adrianus Sparreboom 1749-1804

en Elisabeth Huizer 1761-1799

zoon van:
Pieter Sparreboom 1716-1789

en Trijntje Visser 1724-1751

zoon van:
Jan Pietersz Sparreboom ca. 1662-1735

en Geertruij Hendricks van Mullum 1683-
1770

zoon van:
Pieter Jan Arents Sparreboom ca. 1602-..

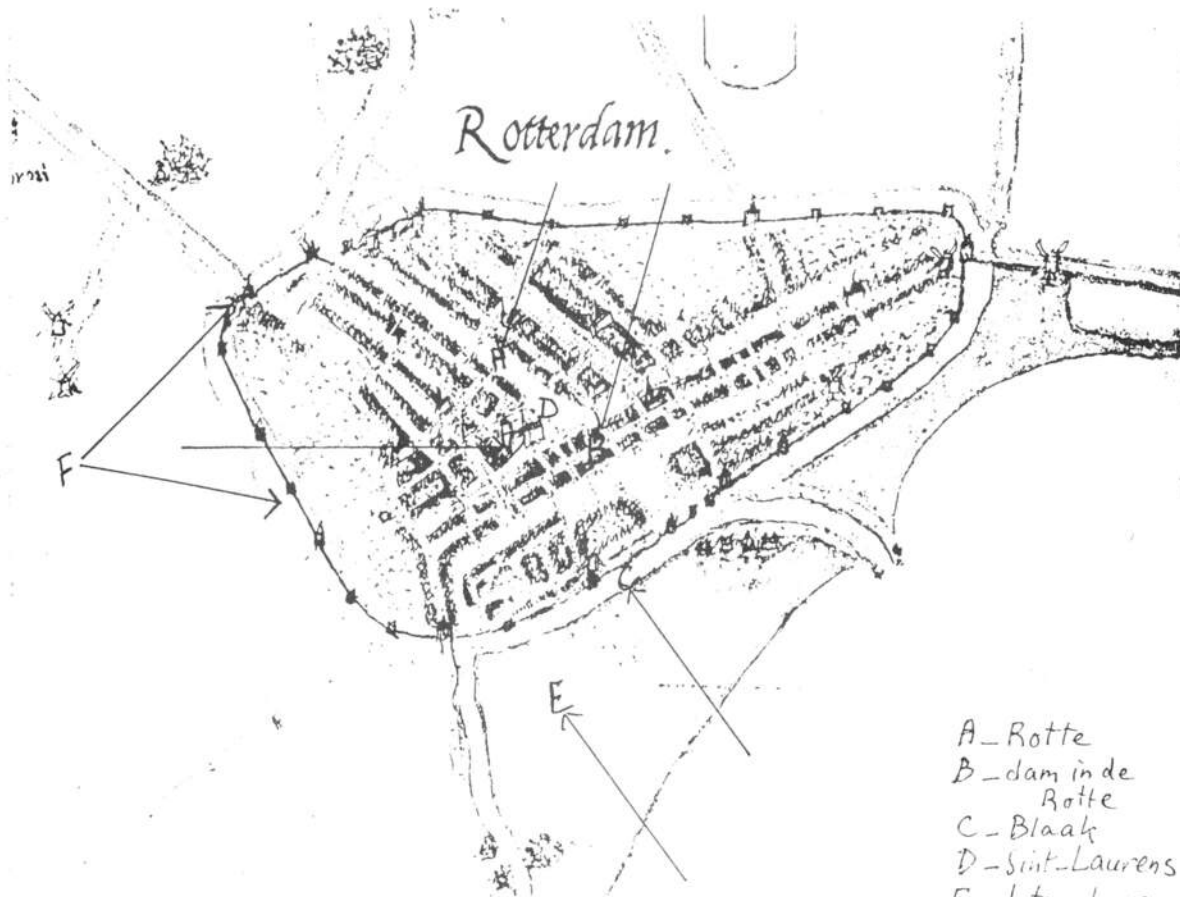
en Jannigje Roocke ..-1705

zoon van:
Jan Adriaensz ca. 1570-..

en Haesge Pietersdr ca. 1570-..

zoon van:
Adriaen ca. 1540-..

en NN

Detail van de Plattegrond van Rotterdam van Jacob van Deventer,
ca. 1562, origineel in Biblioteca Nacional, Madrid.
(Collectie Gemeentearchief Rotterdam)

- A - Rotte
- B - dam in de Rotte
- C - Blaak
- D - Sint-Laurens
- E - latere haven-
gebied
- F - Delftse poort
Coolvest
(oude Cool'singel)

De Rotterdamse binnenstad zoals die zich snel met veel hoogbouw aan het ontwikkelen is
(foto Paul Kerrebijn, rechten van het Grondbedrijf Rotterdam)

VIII s Martijntje Sparreboom, geb. Ridderkerk 7-6-1820, overl. Rotterdam 28-3-1888, tr. IJsselmonde 5-5-1848 Arie Terlouw, geb. Gouderak 8-11-1823, overl. Rotterdam 14-8-1894, zn. van Govert Terlouw en Adriana Hoogenbos.

Uit dit huwelijk:

1. Adriana, geb. IJsselmonde 29-7-1849.
2. Pietje, geb. IJsselmonde 30-12-1850.

VIII t Diewertje Sparreboom, geb. Ridderkerk 14-11-1821, dienstbode, overl. Ridderkerk 11-2-1865, tr. Ridderkerk 2-5-1845 Jan van Loenen, geb. Ridderkerk 13-6-1820, vlasarbeider, overl. Ridderkerk 2-4-1883, zn. van Jan van Loenen en Geertje Alderliefsten.

Uit dit huwelijk:

1. Jan, geb. Ridderkerk 30-8-1845.
2. Pieter, geb. Ridderkerk 14-9-1848, overl. Ridderkerk 11-11-1848.
3. Pieter, geb. Ridderkerk 30-10-1849.
4. Johannes, geb. Ridderkerk 1-2-1852, overl. Ridderkerk 20-9-1857.
5. Apolonia, geb. Ridderkerk 5-12-1854, overl. Ridderkerk 20-12-1854.
6. Cornelis, geb. Ridderkerk 21-2-1856.
7. Geertje, geb. Ridderkerk 27-2-1857, overl. Ridderkerk 8-9-1857.

hier begint bijlage 9.

VIII u Adrianus Sparreboom, geb. Ridderkerk 1-10-1823, arbeider, overl. Ridderkerk 13-6-1870, tr. Ridderkerk 7-11-1850 Bartha van der Graaf, geb. Ridderkerk 18-10-1825, overl. Ridderkerk 27-2-1889, dr. van Sijmen van der Graaf en Lijntje van Nugteren.

Uit dit huwelijk:

1. Pietertje, geb. Ridderkerk 4-11-1851, overl. Ridderkerk 8-9-1852.
2. Pieter, geb. Ridderkerk 24-7-1853, overl. Ridderkerk 20-6-1876.
3. Arie, geb. Ridderkerk 30-8-1856, volgt IX t.
4. Lijntje Aplonia, geb. Ridderkerk 7-8-1859, overl. Ridderkerk 21-9-1859.
5. Simon, geb. Ridderkerk 16-4-1861, overl. Ridderkerk 9-6-1861.
6. Lijntje Aplonia, geb. Ridderkerk 6-10-1862, overl. Ridderkerk 30-11-1862.
7. Simon, geb. Ridderkerk 11-4-1864, volgt IX u.
8. Aplonia, geb. Ridderkerk 28-5-1866, overl. Ridderkerk 2-2-1883.

IX t Arie Sparreboom, geb. Ridderkerk 30-8-1856, machinestoker, overl. Rotterdam 24-9-1914, tr. Ridderkerk 9-5-1879 Pietje van Affaire, geb. Ridderkerk 4-12-1856, dr. van Pieter van Affaire en Kaatje Lagendijk.

Uit dit huwelijk:

1. Adrianus, geb. Ridderkerk 16-2-1880, overl. Ridderkerk 10-3-1883.
2. Kaatje, geb. Ridderkerk 13-11-1881, overl. Ridderkerk 21-6-1882.
3. Aplonia, geb. Ridderkerk 28-9-1883, overl. Rotterdam 14-8-1917, tr. Rotterdam 8-11-1905 Pieter Hagendijk, geb. Ridderkerk 3-1-1880, scheepmaker, overl. Rotterdam 8-10-1930, zn. van Adrianus Hagendijk en Clazina de Haan.
4. Kaatje, geb. Ridderkerk 10-4-1885, overl. Rotterdam 7-4-1898.
5. Adriana, geb. Ridderkerk 11-1-1889, overl. Ridderkerk 27-7-1889.
6. Adrianus, geb. Ridderkerk 19-8-1892, volgt X ah.
7. Pieter, geb. Ridderkerk 13-11-1894, overl. Rotterdam 12-9-1895.
8. Kaatje, geb. Rotterdam 27-1-1904, overl. Rotterdam 13-9-1975, tr. Rotterdam 17-1-1934 Hendrik Jan Tromer, geb. Rotterdam 21-2-1904.

X ah Adrianus Sparreboom, geb. Ridderkerk 19-8-1892, zandvormer, overl. Rotterdam 21-2-1985, tr. (1) Rotterdam 19-11-1919 Louise Blonk, geb. Rotterdam 19-5-1896, overl. Rotterdam 23-4-1928, dr. van Jacob Blonk en Sara Lacroix.

Uit dit huwelijk:

1. Aplonia, geb. Rotterdam 1-12-1920, overl. Rotterdam 12-3-1941.

Adrianus Sparreboom, tr. (2) Rotterdam 20-8-1930, Dorothea Oostendorp, geb. Rotterdam 17-11-1897, overl. Rotterdam 13-7-1963, dr. van Johannes Oostendorp en Johanna Elizabeth Clasina Nederhand.

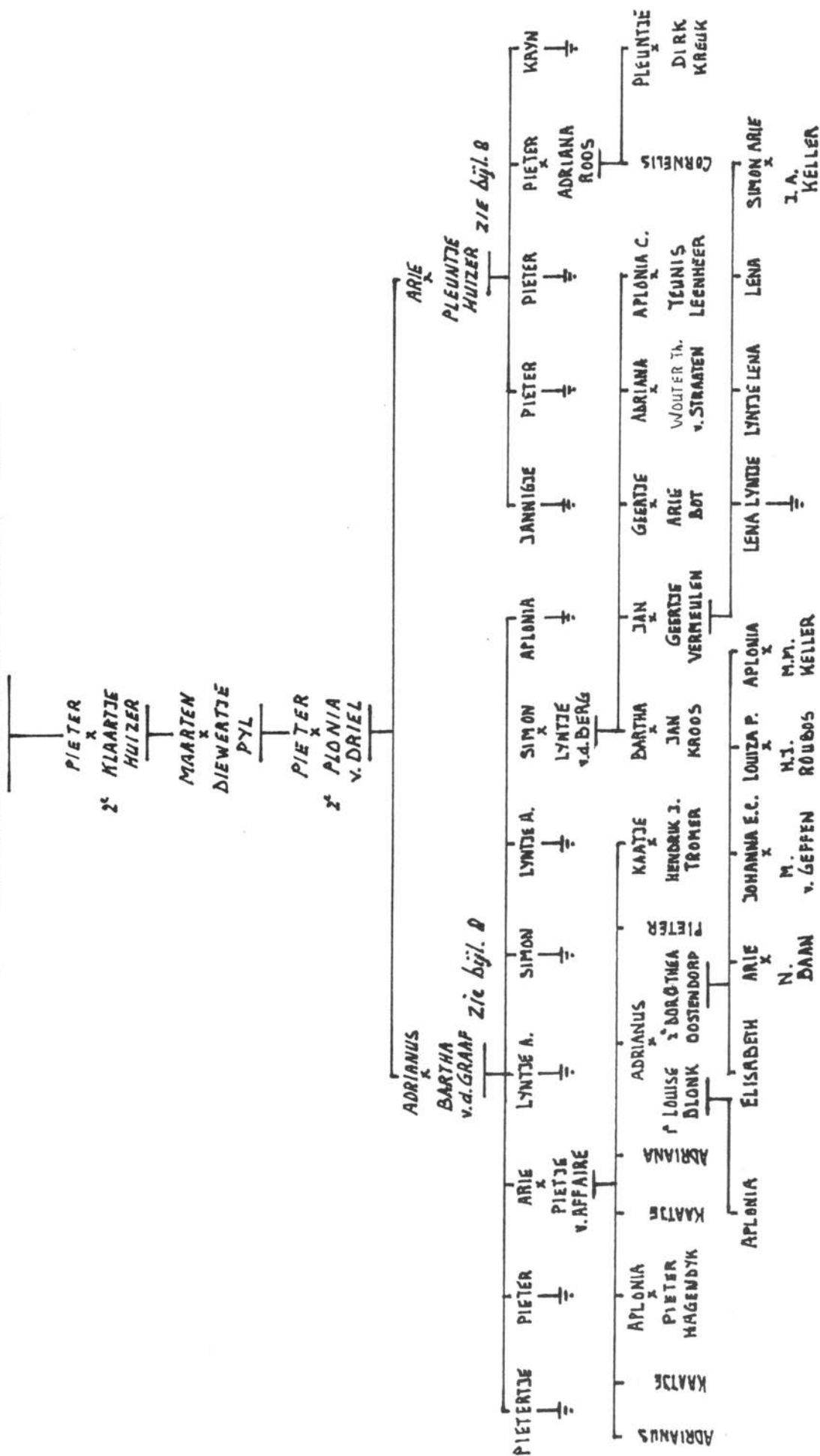
Uit dit huwelijk:

1. Elisabeth, geb. Rotterdam 17-1-1931.
2. Arie, geb. Rotterdam 25-6-1933, tr. N. Baan.
3. Johanna Elisabeth Clasina, geb. Rotterdam 13-10-1935, tr. 6-10-1960 M. van Geffen.

4. Louisa Pietje, geb. Rotterdam 27-6-1937, tr. 28-5-1959 H.J. Roubos.
5. Aplonia, geb. Rotterdam 26-8-1941, tr. 28-11-1963 M.M. Keller.

Adrianus Sparreboom, tr. (3) Rotterdam 28-11-1973 Engelina van Eijk, geb. Rotterdam 14-1-1893, overl. Rotterdam 4-2-1976, dr. van Cornelis van Eijk en Anna Elisabeth van der Reijden.

- IX u Simon Sparreboom, geb. Ridderkerk 11-4-1864, caoutchoucwerker, overl. Ridderkerk 3-10-1899, tr. Ridderkerk 4-5-1888 Lijntje van de Berg, geb. Ridderkerk 11-11-1865, dr. van Jan van de Berg en Geertje Lodder.
Uit dit huwelijk:
1. Bartha, geb. Ridderkerk 9-4-1889, dienstbode, overl. Rotterdam 18-7-1978, tr. Ridderkerk 25-11-1910 Jan Kroos, geb. Ridderkerk 25-6-1888, fabrieksarbeider, overl. Rotterdam 6-2-1972, zn. van Cornelis Kroos en Willempje van Roon.
 2. Jan, geb. Ridderkerk 10-7-1890, volgt X ai.
 3. Geertje, geb. Ridderkerk 30-6-1892, volgt X aj.
 4. Adriana, geb. Ridderkerk 18-12-1894, volgt X ak.
 5. Aplonia Cornelia, geb. Ridderkerk 20-10-1897, volgt X al.
- X ai Jan Sparreboom, geb. Ridderkerk 10-7-1890, sjouwer, overl. Ridderkerk 4-10-1982, tr. Ridderkerk 21-6-1917 Geertje Vermeulen, geb. Ridderkerk 4-3-1892, overl. Ridderkerk 4-12-1980.
Uit dit huwelijk:
1. Lena Lijntje, geb. Ridderkerk, overl. Ridderkerk 13-11-1918.
 2. Lijntje Lena, geb. Ridderkerk 23-2-1919.
 3. Lena, geb. Ridderkerk 8-11-1924.
 4. Simon Arie, geb. Ridderkerk 16-4-1932, tr. Rotterdam 14-1-1965 J.A. Keller.
- X aj Geertje Sparreboom, geb. Ridderkerk 30-6-1892, overl. 's-Gravenhage 31-12-1975, tr. Ridderkerk 25-10-1917 Arie Bot, geb. Ridderkerk 2-10-1890, fabrieksarbeider, overl. Ridderkerk 25-3-1958.
Uit dit huwelijk:
1. Simon Dirk, geb. Ridderkerk 13-8-1918, tr. J.A. Dorsman.
 2. Adriana Lijntje, geb. Ridderkerk 24-7-1922, tr. N. Buits.
 3. Dirk Bastiaan, geb. Ridderkerk 13-7-1924, tr. C.A.J. Ouwens.
- X ak Adriana Sparreboom, geb. Ridderkerk 18-12-1894, overl. Ridderkerk 18-9-1993. tr. Ridderkerk 27-6-1918 Wouter Thomas van Straaten, geb. 15-11-1893.
Uit dit huwelijk:
1. Pieterella Lijntje, geb. 23-11-1918.
 2. Simon Thomas, geb. 20-1-1920.
 3. Jan Johannes, geb. 23-8-1926.
 4. Johannes, geb. 4-4-1928.
 5. Lijntje Bastiaantje, geb. 29-11-1929.
 6. Bastiaantje, geb. 18-1-1932.
 7. Bertha Adriana, geb. 24-12-1934.
 8. Wouter, geb. 24-12-1935.
- X al Aplonia Cornelia Sparreboom, geb. Ridderkerk 20-10-1897, overl. Ridderkerk 19-2-1978, tr. Ridderkerk 29-7-1921 Teunis Leenheer, geb. Zwiindrecht 20-12-1896, landarbeider, overl. Ridderkerk 21-1-1967.
Uit dit huwelijk:
1. Simon Hendrik, geb. Ridderkerk 1923, overl. Ridderkerk 16-9-1928.
- VIII v Adriaantje Sparreboom, geb. Ridderkerk 27-12-1824, arbeidster, overl. Ridderkerk 13-11-1857, tr. Ridderkerk 23-5-1845 Gerrit Punt, geb. Ridderkerk 1-10-1819, arbeider, overl. Ridderkerk 10-2-1862, zn. van Adrianus Punt en Adriaantje Veldhoen.
Uit dit huwelijk:
1. Adriana, geb. Ridderkerk 7-11-1845, overl. Ridderkerk 15-9-1849.
 2. Pieter, geb. Ridderkerk 22-2-1849, overl. jong.
 3. Adrianus, geb. Ridderkerk 6-9-1850, overl. Ridderkerk 18-7-1851.
 4. Adriana, geb. 26-11-1852, overl. Ridderkerk 18-8-1854.
 5. Pieter, geb. Ridderkerk 15-3-1854.
 6. Adrianus, geb. Ridderkerk 5-8-1857, overl. Ridderkerk 13-11-1857.

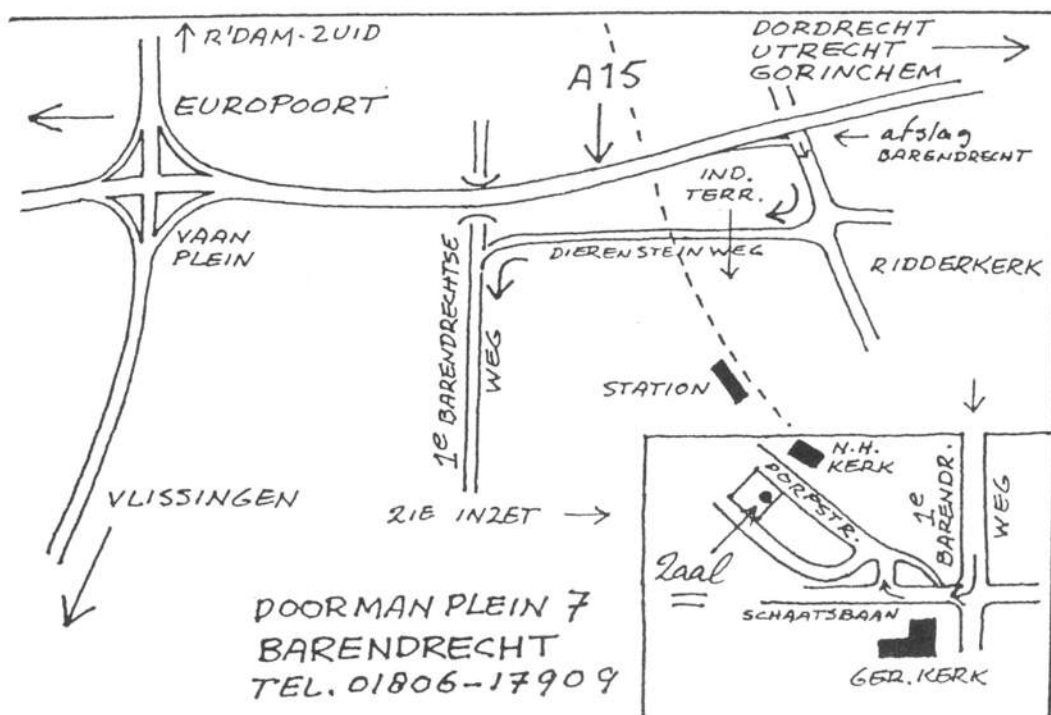
VIJFDE REÜNIEDAG OP ZATERDAG 1 OKTOBER 1994 IN CAFÉ-ZAAL "DE UITSPANNING", DOORMANPLEIN 7 TE BARENDRECHT, AANVANG 10.30 UUR.

Van 10 uur af ontvangen wij alle donateurs met aanhang met (gratis) kopje koffie en cake. Wij rekenen op een flinke en enthousiaste opkomst! Als we dan na half elf compleet zijn, kan het feest beginnen!

Het bestuur heeft kans gezien weer een geheel andere "historische attractie" in het programma op te nemen. De dijkgraaf van het Waterschap IJsselmonde, de heer A.C. van Nes, zal ons vertellen over de interessante historie van zijn/het waterschap. Daarna nodigt hij ons uit in het Waterschapshuis, waar het "antiek" wordt bewaard. We kunnen niet allemaal tegelijk in dezelfde vertrekken een plaatsje vinden, maar daarvoor is een schemaatje opgesteld. Het gebouw ligt vlakbij; eventueel kunnen enkele autobezitters als taxichauffeurs ingeschakeld worden.

In de lunchpauze zorgt "De Uitspanning" weer voor soep en broodjes, waarvan u voor eigen rekening gebruik kunt maken. Na de pauze zal Jan genealoog ons onthullen wat wij Sparrebomen in **onze** geschiedenis met het waterschap van doen hadden.

Voor de automobilisten blijft het bekende kaartje geldig. Voor trein- en busreizigers het volgende:
 Van Rotterdam-Zuidplein met bus 140 richting Kralingen Zoom (10.18 uur) tot Barendrecht-Schaatsbaan (10.30 uur).
 Van NS-station Barendrecht met bus 140 richting Zuidplein (9.50 uur) tot Schaatsbaan (9.55 uur). Deze bus vertrekt voor Ridderkerkers van het Raadhuisplein om 9.27 uur.
 Voor het laatste stukje: zie kaartje. Dit geldt ook voor wie loopt van het station (20 min.): linksaf tot kruispunt, rechtsaf tot Ger. Kerk.

FAMILIESTICHTING SPARREBOOM (opgericht 26 januari 1990)

BESTUUR

Voorzitter: Gerrit Sparreboom

Secretaris: Mr. Carlo Sparreboom

Penningmeester: Jaap Sparreboom

Genealoog: Miep Sparreboom

Alle genealogische gegevens vallen onder verantwoording van de genealogen Miep en Jan Sparreboom, tenzij anders vermeld.

Leden: Trudy Schipper _ Sparreboom

Wim Sparreboom

Redactie Familieblad: Frieda Sparreboom

Dit Familieblad is het orgaan van de Familiestichting Sparreboom en wordt gratis verstrekt aan de donateurs.

Nieuwe donateurs kunnen zich opgeven bij de secretaris en hun donatie overmaken op gironr. 2792447 t.n.v. Familiestichting Sparreboom (voor 1994 f 25,-) onder duidelijke vermelding van naam en adres.

De reeds verschenen nummers (met genealogieën en bijlagen) worden opgestuurd indien f 12,50 (porto inbegrepen) extra wordt overgemaakt.

VAN DE VOORZITTER

Onze jaarlijkse reünie, waarvan u in deze aflevering van ons familieblad de uitnodiging en het programma vindt, is alweer de vijfde op rij. We begonnen in Barendrecht, in het hart van wat toch wel letterlijk en figuurlijk de bakermat van ons geslacht mag heten en daarom meende het bestuur voor dit jaar geen betere plaats te kunnen vinden. Een eilandpolder met een lange geschiedenis, daarover moet een boeiend verhaal te vertellen zijn, van wateroverlast en grondverlies, van grondaanwinst en terugwinst. Het bestuur is verheugd dat een autoriteit op dit gebied, de Dijkgraaf van IJsselmonde, de heer Van Nes, ons daarover iets vertellen wil en ons wil ontvangen in het waterschapsgebouw, de zetel van het polderbestuur.

Maar ook en vooral is de reünie een plaats van ontmoeting en hernieuwde kennismaking, een dag waarvoor familieleden lang tevoren afspraken maken, naar ons is gebleken. Wij hopen u in groten getale te zien. **TOT 1 OKTOBER IN BARENDRECHT!**

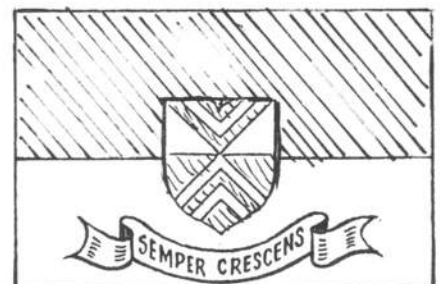
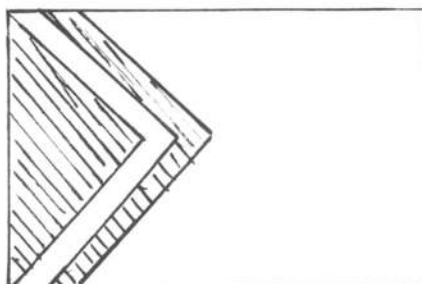
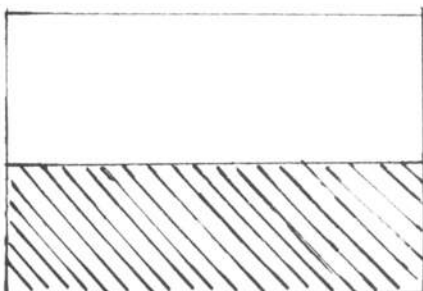
Ik verheug me erop!

Gerrit.

**WIE WORDT DE NIEUWE REDACTEUR?
AANMELDEN 078 - 173657**

HALLO Sparrebomen, hoe zit het met onze vlag? Is hij al klaar of wordt er nog gauw even aan gewerkt? Hier zijn een paar ideetjes, van heel simpel tot zeer fraai; maar er zijn nog meer mogelijkheden te bedenken! De vlag hoort dan bij reünies tegen een wand te worden gehangen, bijv. boven de bestuurstafel.

//// = groen; = wit

Op misschien de warmste dag van het jaar, 4 augustus, ging ik naar tuindorp Vreewijk om er eens de tuin van een familielid-donateur op de foto te zetten. Dat was natuurlijk niet slim van mij, want na al die zon zijn er geen prijzen meer te winnen met een tuin! Gelukkig werd ik zeer vriendelijk ontvangen bij Janny Sparreboom, mij tot dan onbekend, maar al gauw vertrouwd, want ze blijkt een nicht te zijn van Miep Ponsen-Sparreboom (jg.5, afl.1, blz. 262). Haar vader Simon was een van de drie broers die in de Zwijndrechtse straat woonden. Janny deed een mooie uitspraak: "Vroeger was ik een slanke den (mager!), maar nu ben ik een echte spar." (en heel levendig met haar 75 jaar!)

F.J.S.

VAN VRIJEN EN TROUWEN II

Huwelijksgebruiken, vroeger, maar vooral nu!

Van hieraf ga ik de oude gebruiken met twee eigentijdse huwelijken vergelijken. Van Karin en Govert Sparreboom-Hut (zie jg.3,afl.3,blz.117) en van Marian en Hans van der Hoofd-Groot (zie jg.4,afl.1,blz.201) heb ik een aantal gegevens over hun "grote dag" gekregen. Beide echtparen woonden voor hun huwelijk al samen, een verloving, een huis uitzoeken enz. kwamen niet meer aan de orde!

De **ondertrouw** luidt de wettige relatie in: minimaal drie weken voor de trouwdatum wordt aangifte gedaan op het stadhuis van het voorgenomen huwelijk. Vroeger werden de gegevens dan aan de buitenkant van het stadhuis in een vitrine opgehangen; dat gebeurt nu niet meer. Karin en Goverts huwelijk werd in de Hervormd-Gereformeerde Federatie van Rijswijk van de kansel en in het kerkeblad meegedeeld. De (in Amerikaanse films soms melodramatische) bezwaarmogelijkheid wordt niet meer genoemd. Het jonge paar is nu in de **bruidsdagen** gekomen en daar hoorden vroeger dus feestjes bij met bruidstranen (drank) en bruidssuikers. Vlak voor de trouwdag was er voor vrienden van het paar een intieme feestavond, die in de 19de eeuw verpreutste tot een avond voor iedere sekse apart. En dat is nu weer heel modern, al wordt men wat voorzigtiger met het ingeslopen gebruik van de **vrijgezellenavond** op de avond voor de bruiloft! Voor Karin hadden haar vriendinnen een avondje schietoefeningen gearrangeerd!

Voor de huwelijksdag zelf moet natuurlijk veel geregeld worden. Er moeten **ringen** gekocht worden - een smalle en een brede! - een glad model, eventueel met een diamantje, waar de namen en de trouwdatum ingegraveerd worden. Het meisje kan ook de ring die ze bij het aanzoek van de jongen heeft aanvaard, gebruiken. Karin en Govert hebben ijverig geoefend op het elkaar aanschuiven van de ringen. Het kiezen en kopen van de **bruidsjurk** is een belangrijke aangelegenheid en niet alleen omdat er een flink bedrag mee gemoeid is. Op 17de-eeuwse schilderijen zul je geen bruid in witte japon met sluier naast een bruidegom in jacquet aantreffen. Wel had het bruidspaar nieuwe kleren aan. (1) Deze "vermommingen" dienden om de boze geesten op een dwaalspoor te brengen; en als dan ook de bruidsmisjes net zo gekleed waren als de bruid, dan raakten die geesten helemaal de kluts kwijt. Menig meisje heeft voor haar huwelijk haar klederdrachtjapon gemaakt (of laten maken door ervaren naaisters), die ze dan voor de rest van haar leven bij gelegenheden aantrok. In Noorwegen is het weer erg in, om in klederdracht (de "bunad") van je geboortestreek te trouwen. Het mantelpakje uit de vijftiger jaren, de indiajurk of de tuinbroek uit de flower-powertijd, die zijn "geweest". Karin is in een stijlvolle bruidsjapon met sluier en sleep in gebroken wit getrouwd en Marian in een bruidsjurk van felgroene taftzijde. Govert had een gewoon pak aan met een "flamencoband" en een (roze) vlinderdasje: twee moderne attributen. Marian had een **bruidsboeket** van grote gele rozen. Hoewel de bruidegom zijn boeket alleen koopt en er de bruid mee verrast, hebben Govert en Karin het boeket toch maar samen gekozen! Wel is Govert dan weer op de avond voor de trouwdag bij zijn ouders gaan slapen, opdat hij de bruidsjurk niet zou zien! De ouders en grootouders van onze beide bruidsparen zullen de **uitnodigingen** voor de huwelijksinzegening en de bruiloft waarschijnlijk nog wel van hun wederzijdse ouders hebben laten uitgaan; nu komen die ouders er niet meer aan te pas en zoekt men naar een ludieke tekst.

Naar het stadhuis en de kerk gaan we per auto -Marian en Hans zaten in een witte Jaguar- per koets, per gehuurde bus, maar daar werd vroeger toch wel wat meer van gemaakt! Het woord bruiloft betekent eigenlijk bruidloop: de optocht met de bruid en haar uitzet naar het huis van de bruidegom. Eerst ging de bruidegom met zijn gezelschap naar het huis van de bruid. Daar was alles dan dicht en stil: er moest om de bruid gevraagd worden (Rob de Nijs' Kom uit de bedstee mijn liefste!). Als dan de bruidsstoet bij het huis van haar aanstaande of zijn ouders (als ze gingen inwonen, zoals op een boerderij zeker voor de oudste zoon gebruikelijk was) was aangekomen, dan werd de bruid driemaal om het huis geleid, over de drempel gedragen (onder die drempel bevinden zich n.l. de huisgeesten

en die moeten nog even wennen!), door het huis geleid en nog eens driemaal rond de ketelhaak van de haard (zoiets was bijv. mogelijk bij de vrijstaande haardplaats van Twentse, Saksische boerderijen). Dan had de bruid bezit genomen van haar nieuwe "woonplaats". Dat Govert zijn bruid over de drempel van het huis waar ze al lang samen woonden, gedragen heeft, is natuurlijk een leuk gebaar, maar het bewijst wel dat de oorspronkelijke betekenis verdwenen is. Bruidsmisjes en -jonkers zijn meestal (zeer) jeugdige familieleden; Marian en Hans werden begeleid door een driejarig bruidsmisje en Karin en Govert door een bruidsmisje en een -jonkertje. Waarom ze fraai uitgedost worden in harmoniserende kleding las u al hierboven.

De **trouwplechtigheid in het stadhuis** kan sinds Napoleon niet meer overgeslagen worden. Vroeger moest het paar trouwen in de woonplaats van de bruid, nu mag het trouwen waar het wil. ("aan huis" trouwen, zoals de zeer rijken in Amerika volgens de filmtraditie doen, is in Nederland niet toegestaan. De gemeenten wijzen de officiële trouwzalen aan.) Architectonische monumenten zijn dus zeer in trek. Nu Nederlanders als ze **18 jaar** zijn geworden, geen toestemming van hun ouders meer nodig hebben om te trouwen (vroeger tot 30 jaar), is een vlucht naar Gretna Green in Schotland doorgestreep als mogelijkheid! Ik heb altijd gedacht dat er twee **getuigen** moeten zijn, maar meer schijnt te mogen: voor Karin tekenden twee broers en voor Govert twee zussen. Bij het verlaten van het stadhuis werd voor Marian en Hans rijst gestrooid (vruchtbaarheidssymbool) en voor Karin en Govert werden serpentine's uitgeworpen (opgerold in cirkelvorm is de serpentine o.a. een symbool van de volmaaktheid). Karin en Govert gingen hierna dus naar de **kerk**. De organist speelde Mozart toen het paar binnenkwam en Purcell bij het verlaten van de kerk. Een en ander was van tevoren geoefend. Karin had haar sluier naar beneden tot de trouwceremonie zelf.

Hierna is er voor de gasten gelegenheid even bij te komen; het jonge geluk gaat met de fotograaf op stap voor de **huwelijksreportage**: die moet tot in lengte van dagen de herinnering levend houden. Marion en Hans bezochten het maritiem museum en het museumschip de Buffel (Rotterdam), wat zeer toepasselijk was, omdat Hans kapitein is. Karin en Govert reden van Rijswijk naar het museum Lambert van Meerten in Delft. Na een diner -waar gewoonlijk alleen het bruidspaar en de naaste familieleden die het hele gebeuren meemaken, aanzitten- komt tenslotte het evenement dat laat zien dat een trouwerij een aangelegenheid van de hele gemeenschap was/is: **het bruidsfeest**.

Voor en ook nog wel na WO II liep het aantal uitgenodigde gasten in Twente en de Achterhoek soms zwaar uit de hand. Hoewel de honderden buurtgenoten geld gaven als cadeau, bleef menig jong gezin met enorme schulden zitten. Die uitwas is verdwenen. Maar omdat tegenwoordig niet meer zo piepjong getrouwd wordt en zowel man als vrouw voor hun huwelijk gewerkt kunnen hebben en gespaard, verdienen zaalverhuurders en cateringbedrijven toch een aardige cent aan de feesten "met alles d'r op en d'r an". Marion en Hans hadden een zaal gehuurd in Rotterdam-Zuid en er werd gedanst op de muziek van een band, die ook een lichtshow verzorgde. Het dansen werd afgewisseld met sketches. Een koud buffet en warme hapjes hielden iedereen op de been. Tot slot moest het bruidspaar midden in een grote kring gaan staan en werd het toegezongen door alle gasten bij het licht van vuurwerksterretjes! Ten afscheid bedankte het bruidspaar de gasten met een roze hyacint-met-kaartje. Van Govert en Karin is me gemeld dat ze hun chipolatabruidstaart van vijf lagen samen aansneden en aan iedereen een stuk uitdeelden (het samen eten als symbool van de gemeenschap; vgl. het godsdienstig ritueel van het broodbreken). Daarna openden ze het dansen, dat ook bij hen afgewisseld werd met sketches. De ceremoniemeester overhandigde hun een herdenkingsboek waarin iedereen iets geschreven had en een bord met het jeugdherbergembleem: een huis met een spar! Het bruidspaar werd tenslotte toegezonden, het boekje weggegooid en toen.....ontvoerde Karin haar kersverse echtgenoot! Geblinddoekt werd hij rondgereden in een auto tot ze bij het Scheveningse Kurhaus stopten. Daar stond in de bruidssuite de champagne al klaar en konden de jonggehuwden zich in alle rust aan elkaar wijden!

Marion en Hans gingen gewoon naar huis, nou ja, gewoon.....de hele voorgevel bleek versierd te zijn en tussen de hoofdkussens stond de champagne te wachten. De volgende dag werden ze gewekt door de ontbijtdienst met een heerlijk uitgebreid ontbijt-op-bed. Vroeger wisten ze nog een ander "pesterijtje". Eerst werd de bruid "te bedde gedanst"; daar werden haar sluier, kroontje en

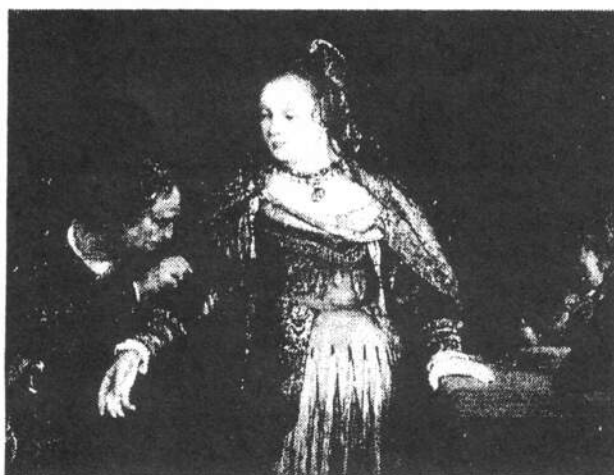
kousebanden gejat (!) en dan werd haar bruidegom gehaald. Daarna begon het feest pas goed en het leukste was dat het paar van tijd tot tijd gestoord werd door de vrolijke bende die de kamer doordanste!

Waar vrijen en trouwen een publieke aangelegenheid was en zakelijke motieven zwaar telden, daar waren ook de verhoudingen binnen het huwelijk weinig hartelijk en intiem. Ieder ging zijn eigen gang. "Man..."; "Ja, vrouw?". De vrouw sprak over haar man met zijn achternaam; de vrouwen liepen een paar passen achter mannen. Tot 1813 had de man de voogdij over zijn vrouw. Pas in deze eeuw is ze volledig handelingsbekwaam verklaard; nog niet zo lang krijgen man en vrouw hun deel van de AOW ieder apart. Aan de ene kant meer vrijheid, maar aan de andere kant: nu de samenleving zo gecompliceerd is geworden, dat menig een een soort identiteitscrisis doormaakt, is er behoefte aan een eigen gezin waar men zich in kan herkennen. "Voor wie ik liefheb wil ik heten", dicht Neeltje Maria Min. Dankzij de grotere financiële onafhankelijkheid van onze tijd, kan men bewust en zelf kiezen voor de beslotenheid. Of is dit maar schijn; kiest men werkelijk voor een rustig bestaan in een flat of huis in een nieuwbouwwijk? In recente tijden barst de onvrede over zo'n bestaan los en vallen gezinnen uiteen. In de vijftiger jaren werd er over een scheiding fluisterend geroddeld, nu is het zo gewoon als samenwonen. En zo is het menselijk bestaan altijd maar in beweging! Laten we niet in mineurtoon eindigen en in ieder geval de bruidsparen die van huwelijksdag een groot feest maken, gelijk geven!

F.J.S.

Een aantal gegevens is ontleend aan J.L. de Jager, Een nieuwe kijk op tradities, Het Spectrum, Utr./Antw. 1981.

(1). Enkele voorbeelden van bruiden in vorige eeuwen: Het huwelijksportret van prins Willem II en Mary Stuart, 1641 d. Antonie van Dijck; De Joodse Bruid, ca. 1665, d. Rembrandt -beide in het Rijksmuseum, Amsterdam. Hélène Fourment als bruid, d. P.P. Rubens, Alte Pinakothek, München.

Aert de Gelder: Esther in haar bruidstoel (ca 1680), 105x120 cm

Het meest in het oog springend in zijn toonzaal is een mooie Esther aan haar toilet (omstreeks 1680) van Aert de Gelder. Deze leerling van Rembrandt, die nog in diens stijl schilderde nadat die reeds lang uit de mode was geraakt, schildert Esther als een trotse en struise jonge vrouw die een armband krijgt omgespeld door haar oude kledster. Achter haar aan een tafel zit een jonge dienstbode te naaien bij het licht van een kaars. Ze dragen alledrie donkere kleding in een donkere ruimte; het zachte rood in het lijfje van Esther lijkt daarnaast van een haast onwerkelijke helderheid. (Privé-bezit)

WIE WORDT DE NIEUWE REDACTEUR?
AANMELDEN 078 - 173657

HENDRIK ALBERTUS SPARREBOOM, BEELDEND KUNSTENAAR

Ook in Den Haag vinden we een Sparreboomtak. In 1847 trouwt Teunis Sparreboom, die van IJsselmonde naar Den Haag getrokken is, met Johanna Tilleman (jg.2,afl.1,blz.49 VIII e). Hun jongste zoon Leendert (jg.2,afl.3,blz.93 IX h) krijgt een zoon Christiaan (X i) en diens oudste zoon is Hendrik Albertus 1929-1991 (X i). De stamboom vinden we op bijlage 3a en 4 van jg.2,afl.2.

In de loop van de zestiger jaren stuurde een kennis uit Den Haag mij enkele kranteknipsels, recensies van toneel- en schilderwerk van de Haagse beeldend kunstenaar Henk Sparreboom. Of ik hem kende? Nee, maar ik zou er wel eens naar op zoek gaan. In die jaren had ik genoeg aan eigen en dus andere problemen, maar ik bewaarde de knipsels trouw, ze intrigeerden me: die Henk zou ik willen ontmoeten, een man uit één stuk, in wie het menszijn en het kunstenaarsschap niet gescheiden konden worden. Toen onze Familiestichting tot stand kwam en ik met onze genealogen over Henk sprak, bleken ze over hem geen gegevens te hebben. Tot dan in jg.2,afl.2 zijn overlijdensbericht werd opgenomen en onze genealogen ook nadere gegevens ontvingen, zodat bijlage 3 tot 3a kon worden bijgewerkt. Nu zeggen: jammer, te laat, niks meer aan te doen, dan kan ik niet. Voor ik mijn redactiewerkzaamheden aan een ander overdraag, wil ik u toch een en ander over deze Sparreboom vertellen, voor zover ik over informatie beschik. Uit zijn overlijdensbericht blijkt al dat Henk een mens was die met zijn gevoel naar de wereld keek, ik denk vooral met een gevoel van liefde en die zich moest uiten (in een stroom van werken, heb ik ontdekt).

Alle vlaggen der naties
Aaneengenaaid tot lappendeken
Ter bescherming tegen de kou
Waaraan de mensheid
Nu al eeuwen blootstaat
Helaas viel bij de schepping
De naald al in de hooiberg

De oorlog van '40-'45 heeft Henks levensloop bepaald. De middelbare school maakte hij niet af, hij trok op hongertochten naar het oosten van ons land om voor zijn ouders en broers aan eten te komen. Dat gaf hem zoveel levenservaring dat hij niet meer naar school terugwilde en bleef zwerven: eerst als ketelbinkie met de Nieuw-Amsterdam en daarna op wereldreizen in de wilde vaart, tot hij in 1953 zijn laatste vaart maakte als kapiteins-steward op de Veendam, die voor de sloop naar Amerika werd gebracht. Trouwe metgezellen op die reizen waren pakken wit papier, een schrijfmachine, penselen en tubes verf. "Als kind tekende en schreef ik al graag. Ik probeerde mijn belevenissen en vooral mijn ervaringen met mensen in woorden en kleuren vast te leggen." Na 1953 wordt Henk o.a. vier jaar butler in de Amerikaanse ambassade in Den Haag; hiernaast ontwikkelt hij zijn kunstzinnige talenten verder. Zijn vaste onderkomen wordt een onbewoonbaar verklaard huisje in de Uilebomen (een oude buurt in Den Haag, waar intussen veel is gesloopt en plaats is ingeruimd voor o.a. het Muziekcentrum aan het Spui). Hieraan zal hij de bijnaam "de Shakespeare van de Uilebomen" ontleenen. (Later verhuist hij gelukkig naar een grotere woning in het Statenkwartier). Anders dan Shakespeare, wiens bekende portret een wel zeer hoog (dus kaal) voorhoofd en een gladde kin toont, was Henk "een man met lang blond haar als een wapperende massa rond zijn expressieve kop."

In 1962 komt dan zijn eerste tentoonstelling van schilderijen, zgn. Materiekunst, vervaardigd uit allerlei natuurlijke kunststoffen. Op 26 februari 1964 speelt het toenmalige toneelgezelschap Studio (in de Brakke Grond in Amsterdam) "De Stenen Salomo", het toneeldebuut van de dan 34-jarige Henk, "eerste proeve van een uitzonderlijk man". Tegelijkertijd worden ter plaatse zijn schilderijen getoond. Acteurs waren Peter Oosthoek en Frans Vorstman. In 1965 wordt dit toneelstuk bekroond met een eervolle vermelding van de Van-der-Viesprijs. Ook zijn hoorspel "Zielen op drift" werd bekroond en uitgevoerd. Later volgden in Amsterdam en Utrecht de stukken "Andy's Dag", in de regie van Frans Weisz (nu vooral bekend als filmregisseur) en Code (in één programma met "Darts" van Lodewijk de Boer, vooral bekend door "The Family"; de uitgave Code en Darts staat vermeld in jg.3,afl.1,blz.117).

Op 1 november 1969 wordt in Den Haag het HOT-theater geopend in een voormalige kerk (vlak bij de Uilebomen), het tweede theater van de Haagse Comedie, intussen alweer verdwenen. Het openingsstuk is "De Clown in het Souterrain", dat door Henk Sparreboom werd geschreven in opdracht van het ministerie van CRM (nu WVC) en in samenwerking met regisseur Guido de Moor.

We zitten nu midden in de jaren van de toneelvernieuwing, de klassieken worden weggefloten (aktie Tomaat), Jean Genet, Samuel Beckett, de schrijvers van de menselijke eenzaamheid, van de onomkeerbaarheid van de gebeurtenissen, vertolken wat hun wereld bezighoudt. En zoals een uitvinding plotseling overal tegelijkertijd gedaan kan worden (zoals de boekdrukkunst, zie blz. ; en dichter bij huis, uitvindingen in de ruimtevaart en de geneeskunde bijv.), zo worden ook geestelijke veranderingen tezelfdertijd in verschillende talen verwoord tot stromingen. We kunnen dus Henk geloven als hij beweert dat zijn werk uit het "Niets" is voortgekomen, dat hij zijn impulsen in een adem op het papier zet: "Het stuk De Stenen Salomo werd met werk van Beckett vergeleken, maar ik had nog nooit een toneelstuk gezien, voordat ik met schrijven begon. Had Samuel Beckett maar niet bestaan, dan had ik beroemd kunnen worden als schrijver over de menselijke eenzaamheid".(1)

Citaat uit recensie Anton Deering: "Ja, menselijke eenzaamheid is het thema van Sparrebooms toneelstukken.....Het isolement is ook het thema van (zijn schilderijtjes). Met als voornaamste kleuren blauw -de kleur van de eenzaamheid, zegt hij- en paarsrood schildert de toneelschrijver koppen van mannen en vrouwen. En daarachter gaat een hele wereld schuil, een wereld die verwant is aan de wereld van hem zelf: altijd op weg zijn zonder bestemming. "Mijn schilderijen zijn kleine eenakters vol dramatische handelingen, zoals mijn toneelstukken levende schilderijen zijn".

Ook als schilder heeft Henk "gezworven". Zijn eerste tentoonstellingen brengen abstract werk, materiekunst, maar ook ragfijne pentekeningen en gouaches.(2) In 1972 (aldus een artikel van L. van Duinhoven) gaat hij onverwachts over op houtplastieken. Hij zou een wand in een woning opfleuren met een houtplastiek, dat ging niet door en hij kreeg alle latjes terug. Natuurlijk brachten ze inspiratie, Henk (of Spar, zoals hij zijn werk wel signeert) ging verwoed aan de slag en maakte grote, kleurige, figuratieve plastieken: een man die over de horizon bengelt; een om hulp grijpende hand. Het abstracte heeft hij intussen losgelaten, hij is figuratief gaan werken. Maar ja, wat noemt "men" figuratief?

Diepduiken / in je herinneringen
Is drijven op de rand / van ademnood

Tot hier heb ik me laten leiden door recensies, maar voor de periode van na 1977 beschikte ik niet over gegevens. Ik ben er dus zelf op uitgegaan; ik heb Den Haag in alle richtingen doorkruist, van Kijkduin tot Wassenaar en dan blijkt zijn werk dus breed gewaardeerd te worden. Wat heb ik gezien? Werk uit de tweede helft van de tachtiger jaren, kleine schilderijtjes achter glas,(3) gouaches. De gouachetechniek zoals Spar die toepaste, doet aan middeleeuwse miniatures denken. Ik vermeldde al de kleuren blauw en paarsrood, die ook in de gouaches die ik zag, veel voorkomen. Ook voor mij is blauw een kleur die eenzaamheid uitdrukt, blauw schept afstand, terwijl rood zich op de toeschouwer gooit; paarsrood is daarentegen warm zonder opdringerigheid.

Ik denk dat iedereen het wel met me eens is; ik zou dus willen spreken van oerbeseft van kleuren en vormen, van "archetypisch" werk. Zo zijn ook de "koppen van mannen en vrouwen" tot oervormen teruggebracht. Ik werd bijv. getroffen door een "miniatuur" in blauwige tinten van twee hoofden, teruggebracht tot eivormen, met daarin naar voren springend, roepend, twee ronde monden.

Als persoon moet Henk zeer beminnelijk geweest zijn; hij had ook veel vrienden en vriendinnen. Op een zondagochtend maakte ik kennis met Carla en haar man, die hem sinds 1977 kenden. In de Seasons Galleries in Den Haag zag Carla een schilderijtje van Henk dat haar om zijn humor aantrok en dat werd het eerste van een hele reeks. Ze ontmoetten hem en zijn vrouw en dat werd dan een goede vriendschap, in een tijd waarin tenslotte de moeilijkheden de macht overnamen van de inspiratie en de opgewektheid. Maar dat gebeurt pas later.

In het begin van de 80-er jaren krijgt zijn werk erkenning in het buitenland. In Avignon worden in februari 1982 twee werken onderscheiden met een gouden medaille, zoals Henk op een uitnodiging voor een volgende tentoonstelling schrijft. Daar worden dan weer twee werken in april onderscheiden met een erediploma. Het in bijgaand krantefragment vermelde Dansertje hangt bij Carla: een warmrood, zwartgestreept, ingetogen vrolijk dansertje. In deze periode heeft Henk een huis in Frankrijk (het artiestenideaal?), maar daar moet alles aan verbouwd worden om het bewoonbaar te maken. Hij reist heen en weer, met spullen naar ginder en werk naar hier; zijn huwelijk drijft naar de klippen, Frankrijk is dan toch geen toevlucht tegen de eenzaamheid, het huis wordt weer verkocht met alle ellende van dien. Hij voelde zich als iemand die op een draaischijf zit en zich krampachtig in het midden vasthoudt, omdat hij niet weet naar welke kant hij eraf moet slingeren (zoals hij het zelf ongeveer uitlegt).

Financieel was het ook steeds onzeker, een kunstenaarsinkomen hangt niet alleen af van hard werken, optimisme, plannen maken. Om voor de BKR-regeling in aanmerking te komen, moest hij als erkend kunstenaar jaarlijks voor een bepaald bedrag verkochten hebben. Dan kwam hij ook bij Carla en Dolf met een aantal schilderijen, waaruit ze weer iets kozen, met graagte, tot de sfeer van zijn werk te somber werd, de doodsgedachte zelfs de eenzaamheid ging

overstemmen, zoals op een gouache met kinderkopjes op een donderblauw fond, dat Henk om Carla een plezier te doen, kinderen in de nacht noemde. Ook deze gouache hangt bij Carla en het verschil met de lichte, roze, rode tinten van de vroegere periode is duidelijk. Tot hij dan met een hartkwaal in het ziekenhuis werd opgenomen, weer wat opknapte -voor werk kon hij de inspiratie niet meer opbrengen- en tenslotte toch binnen korte tijd overleed.

Hij die een droom werkelijkheid ziet worden

Moet nooit vergeten

Waarop die werkelijkheid gebouwd is

De indruk die Henk heeft achtergelaten is niet die van somberheid, integendeel, hij straalde opgewektheid, tevredenheid uit, had een brede belangstelling, hield veel van middeleeuwse muziek, en als hij in de put zat, dan redde hij zich daar weer uit door steeds nieuwe plannen te maken. Hij had zo graag ook willen doorgaan met schrijven voor het toneel. Dat de Haagse vriendenkring zijn markante gestalte -zijn kunstenaarskop viel iedereen op, maar Carla noemt ook zijn mooie handen (en hij had altijd een leren schoudertas bij zich: zo'n detail schijnt vrouwen op te vallen, is mij wel eens verteld)- nog niet zo gauw vergeten zal, merkte ik toen Carla mij nog even meenam naar de antiekmarkt op het Lange Voorhout, waar Nicolette en haar man een boekenstal exploiteren. Nicolette (die na Henks overlijden samen met een vriendin Margareth de tentoonstelling in Zeebelt organiseerde) is nu met enkele anderen de laatste hand aan het leggen aan een (privé-)uitgave van de gedichten van Henk, verlucht met afbeeldingen van zijn werk.

Ik hoop dat ik op de reünie van 2 oktober dit boekje aan belangstellenden kan laten zien.

F.J.S.

(1). In een recensie van Pierre H. Dubois wordt het volgende over de inhoud geschreven: Het speelt zich af in een schuilkelder tijdens een vernietigende oorlog. In die kelder ontmoeten de oermenskrachtpatser Balet en de intelligente, slimme maar nogal bange Radin elkaar. Hun confrontatie is de confrontatie van twee werelden onder dezelfde druk. In die kelder stichten zij in droom en fantasie een rijk, waarvan de krachtpatser koning wordt, geleid door zijn adviseur Radin. We zien er de symbolen in optreden van de voornaamste invloeden die op de maatschappij worden uitgeoefend: die van het leger, van de kerk en van de sex, belichaamd door een generaal, een kardinaal en een non die een hoer is of een hoer die een non is, al naar de psychologie van het moment.

In die kelder spelen zij hun allegorisch spel, zonder andere realiteit dan die der fantasie. Maar er is toch nog een band met de werkelijkheid. Die band wordt gevormd door de vrouw die, onzichtbaar in het huis boven, op het punt staat, zoals we in het begin vernemen, te bevallen. Dat gebeurt tegen het einde van het stuk, als de pasgeboren baby door de vuilstorkoker in het souterrain belandt. Dan slaat de droomwereld stuk op de werkelijkheid, waarheen men weer terugvlucht zodra het gevaar geweken

Soms explosief, maar meestal vriendelijk converserend beweegt Henk Sparreboom zich sinds jaar-en-dag door het Haagse kunstwereldje. Goed, in de loop van al die Haagse jaren is het lange blonde haar grijs geworden, maar de creatieve drift is gebleven.

Een berichtje in enkele kranten signaleert dat weer: „De Haagse schilder Henk Sparreboom is op twee kunstfestivals in Frankrijk onderscheiden. Een gouden medaille voor De Schreeuw en Kind met Zakdoek op het 20e Salon International des Arts d'Avignon en een erediploma voor Dansertje en Cantate voor Drie Stemmen op de Salon Art Vivant 1982 op het Château de la Roche-Gyon”.

is. Maar het blijft een vlucht, want de nieuwe werkelijkheid schept de nieuwe illusie.

(2). Gouache: 1, waterverf die, met vloeibare gom verdund, zó wordt aangebracht dat de ondergrond onzichtbaar is (dekkende verf); 2, schilderstuk, met deze verf gemaakt.

(3). Carla vertelde me dat Henk al zijn werk zelf ook inlijstte: beeld, passe-partout en lijst horen bij elkaar.

De dood is de grootste genezer

Op zondagochtend 9 juni is toch nog onverwacht overleden onze lieve vriend

HENK SPARREBOOM

Spar, we zullen je missen.

Surya
Heinz
Wil
Margareth
Jacques
Nicolette
Sarah
Anne-Marie
Nel
Fanny
Hatty
Ingrid
Richard
Mabel
Théo

Sparreboom in Zeebelt

De gratis opvoeringen van de absurd-komische eenakter *De Vlindervangers*, geschreven door Henk Sparreboom, betekent zondag in theater Zeebelt ook meteen de eerste dag van een vijfdaagse overzichtsexpositie van deze Haagse beeldend kunstenaar/ toneelschrijver. Sparreboom is vorig jaar juni overleden; hij zou op aanstaande 31 oktober 63 jaar geworden zijn. Als dubbeltalent maakte Henk Sparreboom toneelstukken, olieverven, houtplastieken, gouaches en aquarellen. Hij

kreeg zijn opleiding in het leven. Zo was hij onder meer zeeman op de wilde vaart, butler, bijbelverkoper of mijnwerker. Zijn vaste metgezellen waren altijd vellen papier, schrijfmachine, penselen en verf. Ook zo vond hij inspiratie op straat en in de kroeg voor zijn thema: de menselijke eenzaamheid. Sparrebooms verhaal 'De clown in het souterrain' ging in 1969 bij de opening van het HOT-theater in première. Ook de schilderijen van Sparreboom zijn kleine eenakters met isolement als hoofdthema. Met name in Frankrijk verwierf hij hiermee diverse prijzen en eervolle vermeldingen. Zijn eenakter *De Vlindervangers* wordt zondag om 11, 13, 15 en 17 uur opgevoerd door Jeugdtheaterschool Rabarber in Zeebelt aan de Willemstraat 7. De expositie van zijn werk in de foyer duurt tot en met 5 november; openingstijden 16-19 uur. (okt. '92)

BANISTIEK III

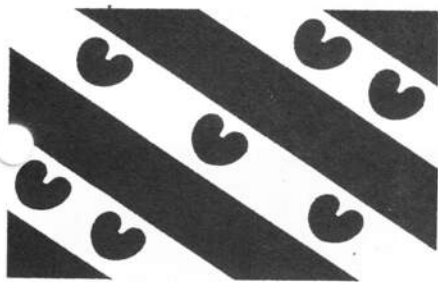
Er zijn dus verschillende soorten vlaggen. De **landsvlaggen** en de internationale vlaggen hebben wel de duidelijkste symbolische waarde. De Deense vlag, de Dannebrog, is een van de oudste landsvlaggen. In 1219 bestond ze al, want Waldemar II stelde toen de Dannebrogorde in. Het witte kruis op het rode doek had oorspronkelijk gelijke armen, maar één arm werd verlengd: het Skandinavische kruis (liggend kruis). Dat niet alle landen zo strikt zijn met het gebruik van hun vlag als bijv. Nederland, merk je als je 's zomers in Skandinavië rondreist: bewoonde zomerhuisjes hebben de vlag aan de paal gehesen; niks geen koninklijk bezoek, hoor! De Franse tricolore is in 1794 in gebruik genomen. Ook werd in de Franse Revolutie voor het eerst de rode vlag als revolutievlag gebruikt. De Union Jack, de vlag van wat officieel het Verenigd Koninkrijk (U.K.) heet, is samengesteld uit de Engelse vlag: wit met recht rood kruis; de Schotse: blauw met diagonaal wit kruis; en de Ierse: wit met diagonaal rood kruis. De Japanse vlag, wit met een rode (zonne)- schijf, is een voorbeeld van een sprekende vlag: Japan betekent n.l. "opgang van de zon" (het land van de rijzende zon) (1) Na W.O. II zijn veel nieuwe staten gesticht. In Afrika zijn in de nieuwe vlaggen de panafrikaanse kleuren gebruikt: rood, geel, groen en zwart, de rastafarikleuren, (2) of Afro-Amerikaanse kleuren: ze worden ook in het Caribisch gebied gebruikt. Veel van deze vlaggen voeren een ster in rood, geel, wit of zwart, een symbool dat o.a. voor vrijheid, revolutie, hoop kan staan. Ik heb een heel klein greepje gedaan uit de rijke geschiedenis van de nationale of landsvlaggen. Op de Nederlandse vlag kom ik wat uitvoeriger terug.

Er zijn dus ook **internationale** vlaggen. In 1863 werd de Rode-Kruisvlag erkend (zie ook jg.4, afl.3, blz.248), gevolgd door de vlag met de Rode Halvemaan van de islamitische landen. De olympische vlag verbeeldt met de vijf ringen de vijf continenten; de kleuren staan niet voor de

continenten, maar zijn ontleend aan de kleuren van bestaande vlaggen; ze werd in 1920 voor het eerst gebruikt. Na W.O. II zijn er nog enkele in gebruik genomen, bijv. de vlag van de Verenigde Naties (U.N.) (wit en blauw zijn vredeskleuren) in een tamelijk licht blauw (de blauwhelmen!) uit 1947 en de vlag van de Europese Gemeenschap, die in 1986 is overgenomen van de Raad van Europa (vlag uit 1955): een ring van twaalf gouden sterren op een blauw veld.

Behalve onze nationale vlag, met of zonder oranje wimpel, kunnen we ook nog andere vlaggen laten wapperen: **provinciale vlaggen, waterschaps-, gemeente-, verenigings-, bedrijfs-, familievlaggen**, om er maar eens een aantal te noemen. De seinvlaggen op schepen, de vlaggen op vlaggetjesdag voor de haringvloot uitvaart, vinden hun tegenhangers (letterlijk!) in de traditionele bevestiging van de molens!

Sommige van onze **provinciale vlaggen** zijn al oud, sommige nog piepjong; kleuren en tekens zijn ontleend aan de provinciewapens.

Friesland

Dit laatste is niet het geval voor de Friese vlag: 7 schuine banen van gelijke breedte, afwisselend kobaltblauw en wit; de witte banen beladen met 7 scharlakenrode plumpebladeren. Deze zouden de 7 Friese zeestreken symboliseren, die zich van Alkmaar tot de Duitse Weser hadden verenigd tegen de Noormannen. De plumpebladeren worden al in de 11de eeuw genoemd in een heldenlied. Het Friese wapen "in azuur twee gaande leeuwen van goud, vergezeld van 7 liggende blokjes, van goud, geplaatst 2:2:3." Ook dit wapen wordt al vroeg in de Middeleeuwen genoemd.

Tot 1840 vormt Noord-Holland en Zuid-Holland één geheel: Holland, met één provinciewapen. Nu is het Noordhollandse wapen een combinatie van Holland en West-Friesland (een van de Friese kustlanden, zie hierboven. In de strijd van de graven van Holland om het bezit van West-Friesland is in 1256 graaf Willem II met zijn wapenrusting op zijn paard gezeten in het moeras geknakt en vermoord.) Op de linkerhelft van het wapen treffen we op een gouden veld een rode leeuw aan. De rechterhelft herkennen we nu al. De (moderne) vlag geeft de kleuren van het wapen weer: geel, rood, blauw.

Die rode leeuw is dus de Hollandse leeuw en hij is zichtbaar op een aantal vlaggen en wapens. Het gebruik van de heraldische leeuw dateert uit de tijd van de kruistochten, 11de, 12de eeuw en zou de betekenis hebben: de onoverwinnelijke leeuw van Juda (vgl. ook voetnoot 2). De Hollandse vlag is sinds 1986 geel met een rode leeuw. De Statenvlag, in de Tachtigjarige oorlog en daarna de vlag van de "Nederlandse regering", voerde eveneens een rode leeuw op gele achtergrond; de pijlen en het zwaard zijn toegevoegd. Deze vlag is te zien op een schilderij van Corn. H. Vroom, Slag bij Gibraltar, 1607, in het Rijksmuseum Amsterdam, evenals op een schilderij van zijn vader, Hendrik C., De Grote Amsterdamse viermaster, 1605, in het Rijksmuseum. Omstreeks 1650 werd de Staten-leeuw geel (goud) en het veld rood: om de jaloezie ten opzichte van het toch al overheersende Holland te temperen? Dankzij Karel V, die Holland, Utrecht en Overijssel in zijn bezit kreeg, vinden we in het Utrechtse wapen behalve het kruis van het bisdom ook de rode leeuw, die op het wapen van Overijssel "in de blauwe IJssel zwemt". In de Zeeuwse vlag ontzwemt de rode leeuw de zee.

Zuid-Holland

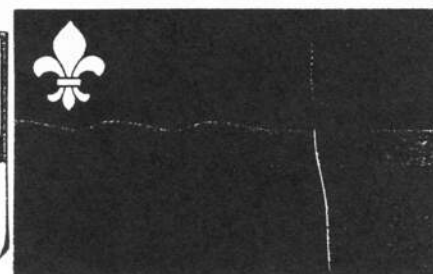
We zullen eindigen met de "baby": onze twaalfde provincie, Flevoland. De vlag bestaat uit drie banen met een golflijn: boven blauw = water, midden geel = koren en koolzaad, onder groen = landschap. De lelie is ontleend aan het familiewapen van ir. C. Lely, de grote drooglegger. Het wapen van Flevoland: een gouden "zeemeerleeuw" met een blauwe staart op een blauw-wit veld, met een lelie in de rechterklauw.

F.J.S.

(1) Sprekende tekens en kleuren hebben we ook in de heraldiek gezien; de keper is in ons wapen ook sprekend, betekent immers (dak)spar.

(2) Rastafarianisme, ontstaan in Jamaica (in de Afrikaanse diaspora). Ethiopië zou het ware Sion uit de Bijbel zijn en de zwarten de ware kinderen van Israël, die immers ook in ballingschap, verstrooid over de aarde, leven. Ras Tafari was de vroegere naam van keizer Haile Selassie (Ras= vazalvorst), die Overwinnende Leeuw van Juda werd genoemd. Hij werd in 1970 afgezet en Ethiopië is nu een republiek.

De beweging staat voor een militant zwart zelfbewustzijn; uiterlijke "signalen" zijn de dreadlocks (gevlochten haar), de kleuren rood, groen, goud (geel), de reggae (Bob Marley).

Flevoland

WIE WORDT DE NIEUWE REDACTEUR? AANMELDEN 078 - 173657

EN TOCH IS DE BOEKDRUKKUNST IN HAARLEM UITGEVONDEN!

In mijn lagere-schooltijd, voor de Tweede Wereldoorlog, leerden we dat op een morgen Laurens Janszoon Koster door het bos liep, het Haarlemmerhout, uit een stukje beukehout letters sneed, die hij per ongeluk liet vallen en zo merkte dat je losse letters aaneen kunt rijgen tot woorden en dat veranderde de boekdruktechniek totaal en daarmee de hele wereld! (1) Nu blijkt dat geintje overal plaats gevonden te hebben behalve nou juist in Haarlem! Het zij zo, voor mij woont de geest van Koster nog in de mooie oude stad en die raakt beslist nog af en toe met zijn adem een mens aan die een oud ideaal dan verderdraagt.

In 1813 wordt in IJsselmonde de zoon van Klaartje Sparreboom geboren, Pieter. Zijn vader zou volgens opgave Pieter van Oostzanen zijn, maar als een jaar later Klaartje met vader Pieter trouwt, erkent deze zijn zoon niet en krijgt Pieter de achternaam Sparreboom. Hij overlijdt in 1849 in Ridderkerk. Zijn zoon Jacob vertrekt naar Haarlem (zie jg.3, afl.3, blz.154 bovenaan), waar zijn nakomelingen blijven wonen.(2)

Op 20 juli 1954 wordt Petrus Jacobus (Peter) geboren als oudste zoon van Pieter August Sparreboom en Matthea Elisabeth Hetem. Pieter Augusts vader heette ook Pieter August en hij was getrouwd met Jeanette van Straaten, die de dochter was van een welgestelde aannemer in Den Haag. Zowel Jeanette als Matthea was en is katholiek en dat heeft het geloof van deze familietak bepaald. De doopnamen van Peter en zijn broers dragen hiervan het stempel (Jacobus was de vader van moederszijde). Peter is de oudste van zes jongens; na hem volgen Theo, Ruud, Marcel en Alfons; Fransje is op tweeënhalfjarige leeftijd overleden. Grootvader Pieter was arbeider in een metaalfabriek aan het Spaarne; vader Pieters leven vertoont het patroon van velen die in de oorlogsjaren van jongen tot man opgroeiden (hij is geboren in 1926). Na zijn Lagere School volgden diverse baantjes; hij heeft als 15-, 16-jarige in een Duits kamp gezeten, is gevlucht; na de oorlog nam hij deel aan de politionele akties in Indonesië. Tenslotte kwam hij in Haarlem bij de PTT terecht, waar hij zijn draai vond. Op 47-jarige leeftijd kreeg hij een hartinfarct en in 1980 stierf hij plotseling, 53 jaar oud. Peters moeder leeft nog en woont in Haarlem.

Peter doorliep de Mavo, daarna de Havo, maar toen hij nog twijfelde over zijn keuze: verdergaan met rechten, economie of muziek, werd hij opgeroepen voor de militaire dienst, ontmoette de Engelse Tricia, trouwde in Engeland en vestigde zich in Haarlem, waar hij bij Elseviers

Uitgeversmij. ging werken en tegelijkertijd de avond-VWO-opleiding volgde. In 1980 werd dochter Lisa geboren, gevolgd door Rosanne (Rosie). Zijn huwelijk is ontbonden, maar er is een goed contact tussen vader en dochters: ze zien elkaar geregeld. Hij kreeg een baan als bureauredacteur in opleiding bij Elsevier, had leuk werk, contacten met andere landen, moest zelf reizen: de levendige sfeer van de uitgeverij bleek voor hem geknipt. Peter ging daarom rechten studeren, in de avonduren, in Leiden; in 1985, zijn laatste jaar, studeerde hij in Amsterdam media- en informatierecht en toen had hij zijn titel. In 1989 ging hij werken bij de Koninklijke Vermande B.V. in Lelystad, een juridische uitgeverij, waar hij na zijn rechtenstudie nog beter op zijn plaats was. Na anderhalf jaar werd hij uitgenodigd te solliciteren bij het uitgeversbedrijf Wolters-Kluwer.

In de uitgeverswereld vinden heel kleine uitgeverijen een bestaan (bijv. Van Oorschot, Amsterdam), maar veel uitgeverijen zagen alleen kans op het laten voortleven van hun naam door een fusie. Van de ene fusie komt de andere en onder de paraplu van Wolters-Kluwer vinden nu heel veel uitgeverijen een plek. In Haarlem bestond in de vorige eeuw de uitgeverij Bohn.⁽³⁾ Door fusies in de loop van de tijd zijn drie uitgeverijen ontstaan: in Houten staat nu het bedrijf van de uitgeverij Bohn Stafleu van Loghum, ofwel BSL. B staat voor Bohn Scheltema Holkema, S voor Samsom Stafleu, L voor Van Loghum Slaterus, drie uitgeverijen die op meerdere gebieden op dezelfde markt werkten en door samengaan een sterkere positie hebben verworven. Hier hebben we nu een business-unit van de BBI-sector (beroeps-, bedrijfs-informatiesector) van Wolters-Kluwer (zie ook verderop) en daarbinnen is Peter hoofd uitgeefgroep vakinformatie sinds 1990. Onder zijn beheer vallen de volgende fondsen:

kunst en cultuur, (het tijdschrift Kunstbeeld) bibliotheek en documentatie, bestuur en organisatie (de Pyttersen ⁽⁴⁾), adresboeken, jaarboeken, politieke en filosofische uitgaven als Kritisch Denkers Lexicon, Socialisme en Democratie (het blad van de Wiardi-Beckmanstichting), filatelistische losbladige werken enz.

De oude uitgeversnamen blijven gehandhaafd, soms is die naam op een bepaald terrein borg voor kwaliteit (zoals Bohn Scheltema Holkema voor publicaties in de sector gezondheidszorg), soms in verband met langlopende contracten. Vaak is de naam van de uitgever onbelangrijk en standaardwerken als de Pyttersen en de Brinkman worden op deze titelnaam verkocht: het zijn zgn. cumulatieve catalogi, boekwerken die jaarlijks een aanvulling op de voorgaande jaargangen geven. De Brinkman was de aanleiding tot mijn gesprek met Peter.

KUNST BEELD

TIJDSCHRIFT VOOR BEELDENDE KUNST

UITGAVE:

Bohn Stafleu Van Loghum bv,
Postbus 246
3990 GA Houten
Tel.: 03403-95748

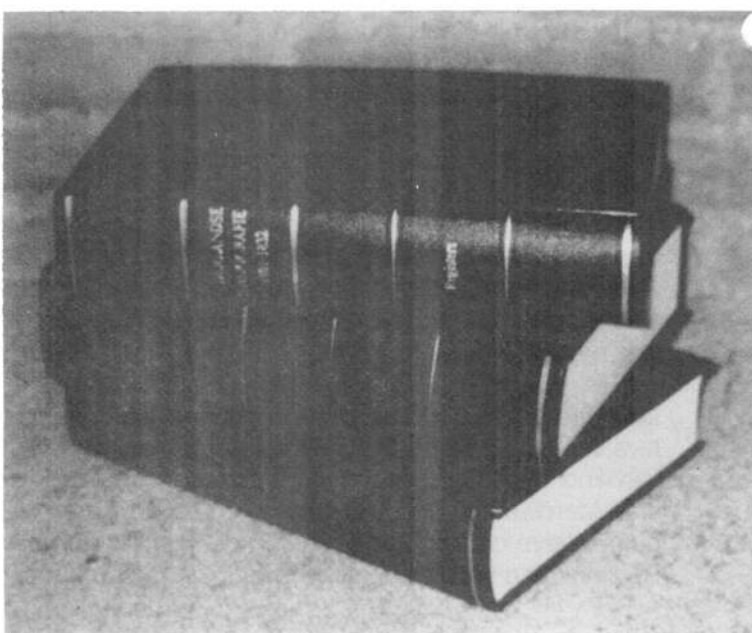
DRUK:

Samsom-Sijthoff grafische bedrijver
bv, Alphen aan den Rijn

De Koninklijke Bibliotheek in Den Haag houdt een nationale bibliografie (boekbeschrijving: titel en onderwerp) van Nederlandse publicaties bij. Daaruit kun je dus te weten komen wie wat wanneer gepubliceerd heeft en waar en hoe het geschrift is uitgegeven. In jg.3, afl.1, blz.117 laat ik zien dat nog maar weinig Sparrebomen in die bibliografie zijn opgenomen. In 1833 gaf de eerste conservator van de K.B., C.L. Brinkman, in eigen uitgeverij te Amsterdam de eerste jaargang uit. In 1896 nam Sijthoff in Leiden de uitgave over. In 1983 werd dat Samsom en sinds 1990 heeft Bohn Stafleu Van Loghum een contract met de K.B. dat tot ver na 2000 loopt. Nog altijd echter heet dit werk "de Brinkman"; een Pietje Precies moet echter van de cumulatieve Brinkman gaan spreken, want sinds kort bestaat er ook een "retrospectieve Brinkman", een catalogus "met terugwerkende kracht" over de jaren 1801-1832. Vijf jaar lang hebben L.G. Saalmink en nog drie medewerkers van de K.B. aan het verzamelen van alle gegevens gewerkt (zo'n 32.000 boektitels!). Daarmee werd en zwart gat opgevuld tussen de registratie door de K.B. van alle in Nederland verschenen boeken tussen 1540 en 1801 en de aanvang van de Brinkman in 1833.(zie noot 1) De uitgave van zo'n retrospectieve Brinkman (ook al wel Saalmink genoemd) is natuurlijk riskant, maar Peter Sparreboom vond het belangrijk genoeg om er zijn nek voor uit te steken. Dat kweekte natuurlijk een enorme good will bij de K.B.; financieel was een eventueel verliesgevende post door een zo kapitaalkrachtig concern als Wolters-Kluwer wel op te vangen. Toch overwoog Peter dat hij de noodzakelijke publiciteit voor deze uitgave op een speciale wijze moest aanpakken. Wie geabonneerd is op de cumulatieve, zou een potentiële koper van de retrospectieve kunnen zijn, dus grote boekhandels, maar vooral ook de universiteitsbibliotheken en de nationale bibliotheken, in Nederland en over de hele wereld. Een brochure werkt hier niet, je moet de drie delen (twee delen bibliografie, een deel registers met veel opzoekmogelijkheden, vrijwel uniek) in handen hebben, er in bladeren en er dan de vele functies van ontdekken. Wat heeft Peter dus voorgesteld toen de drie delen klaar waren? We sturen alle Brinkmanabonnees de hele set van f 2.200,- (excl. verzendkosten) en dan wachten we af! Een beperkt gedeelte is teruggekomen, maar de meesten bleken er zo'n waarde aan te hechten, dat de verkoop nu al een groot succes genoemd kan worden. Deze wel zeer directe manier van zakendoen, met een enorm risico voor de uitgever, blijkt in dit geval de juiste geweest te zijn. (Ik heb het toch eens gecheckt, en ja, in de Dordtse Openbare Bibliotheek staat ie!)

Volgens de jongste ontwikkeling zullen de Brinkman-gegevens vanaf 1981 op CD-rom gezet worden (read only memory). Alle gegevens worden op schijf gezet en aangezien alle bibliotheken van enige omvang wel een CD-speler hebben, kunnen alle gegevens dan op een computerscherm afgelezen worden. Er zullen dan achttien ontsluitingsmogelijkheden zijn: niet alleen meer op schrijver, titel of onderwerp, maar ook op jaartal, plaatsnaam, illustrator, enz. Dit is dan weer voor de opslag van boeken in de magazijnen en voor inrichtingssystematiek van bibliotheken van groot belang en bijv. ook voor het Centraal Boekhuis in Culemborg, van waaruit boeken gedistribueerd worden over 1500 boekhandels in Nederland.

Ik heb nu de Saalmink naast me liggen, drie kloeke delen, octavoformaat, fraai genaaid en ingebonden, zwart kunstleer, rug met goudopdruk, totaal zo'n 3200 pagina's in "off-white", zacht voor de ogen, gedrukt in een zeer kleine maar uiterst duidelijke letter. (5) Deze (kleine) oplage is niet gezet, de laserprint van de K.B.-redactie is veredeld en gecomprimeerd, zodat er een goed leesbaar zwart beeld ontstond; die print is als opnamemodel gebruikt voor de drukplaten, daarmee is een montage gemaakt, de oplage is gedrukt en naar een goede binderij gebracht. Het doorbladeren van de boeken alleen al geeft een veelzijdig inzicht in het leven uit de eerste drie decennia van de vorige eeuw, de tijd van de Franse overheersing en het begin van ons koninkrijk: Anekdoten en karaktertrekken alsmede historische taferelen uit den oorlog der geallieerden tegen de Fransen, in 1812, 1813 en 1814.

Zakbibliotheek van vernuft en smaak.

Zedelijke verhalen, voor jonge lieden van beider sexe.

Aanspraak van Zijne Majesteit Koning Willem I bij de opening van de gewone vergadering der Staten-Generaal, oktober 1815.

P.S. Schull: Overgave van Antwerpen, 1831.

Natuurlijk worden niet alle uitgaven op dergelijke wijze uitgevoerd. Het Handboek Postwaarden Nederland bijv. wordt zorgvuldig gezet en gedrukt bij Enschede op hoogwaardig papier, met een klassieke letter; het is een losbladige uitgave in full color. Het eerste exemplaar werd in juni aangeboden aan Minister May-Weggen in het PTT-museum in Den Haag.

Wolters-Kluwer heeft wereldwijd ca. 8.000 personeelsleden, waarvan ruim de helft in Nederland werkt, de rest in het buitenland: Frankrijk, Duitsland, Groot-Brittannië, Zweden, Italië, Spanje, Ver. Staten. De buitenlandse vestigingen zijn zgn. business-units, zelfstandig werkende (reeds bestaande grote, middelgrote, vaak al gefuseerde) uitgeverijen. Iedere unit heeft een lokale directeur, per land vormen de units een sector, aan het hoofd waarvan een Nederlandse directeur staat. Alleen Nederland heeft vijf sectoren:

educatieve sector (bijv. vele schoolboekuitgaven!);

Wolters-Kluwer rechtswetenschappen;

algemene uitgeverijen;

Wolters-Kluwer academic publishers;

BBI-sector (zie boven).

Boven de sectoren staat een Raad van Bestuur met stafdiensten in Amsterdam. Wolters-Kluwer is mondiaal een van de uitgeversgiganten. Peter houdt de blik steeds gericht op nieuwe mogelijkheden. Hij verwacht dat hij graag met dit werk tot zijn pensioen zal willen (en ook kunnen) bezigblijven en dan zal er intussen genoeg getraind jong talent zijn om hem op te volgen. Peter werkt door het geven van instructiecolleges mee aan die training.

Arme Laurens Janszoon Koster, als hem dit verhaal als toekomstbeeld geschilderd zou zijn, het zou hem zijn gaan duizelen....!

F.J.S.

Naast zijn werk heeft Peter passief en actief altijd een grote liefde voor muziek gehad. Hij is van zijn veertiende jaar met gitaar bezig geweest en heeft later in verschillende bands (reggae, rock) gespeeld. In '87 werd hij van manager bassist van de band "1 4 all" (one for all), een afsplitsing van de bekende, misschien wel legendarische "Bintangs" (zoiets als de Nederlandse Stones). De band One for all bestaat niet meer; misschien zit er nog wel een reünie-optredentje aan te komen, maar officieel is het afgelopen. Toch blijft Peter zijn gitaar en vooral basgitaar en apparatuur koesteren en zal hij bij tijd en wijle met anderen toegeven aan zijn grote passie: spelen!

(Wordt het nu geen tijd voor een familieband met al dat muzikale talent?!

F.J.S.

(1) Hoewel vóór 1540 al boeken gedrukt werden, i.p.v. geschreven, aanvankelijk in blokdrucktechniek, d.w.z. in één houtblok werd een hele bladzijde, mét illustraties, gesneden, later in de zettechniek met losse letters, worden deze niet meegerekend, ook al omdat ze nog met de gotische (schrijf)letter gedrukt zijn i.p.v. met de moderne romeinse letter. Deze werken worden wiegedrukken genoemd.

(2) Jacob is de betovergrootvader van Peter.

(3) Bohn was de zwager van Nic. Beets oftewel Hildebrand en bij hem is dan ook de eerste druk van de Camera Obscura verschenen.

(4) Pyttersen's Ned. Almanak. Jaarlijks verschijnend handboek van instellingen en personen in Nederland. 92ste jg. 1993-'94. Bohn Stafleu Van Loghum. Alle organisaties, stichtingen en verenigingen op alle mogelijke gebieden zijn hierin opgenomen. Wilt u weten welke landen een ambassade en/of consulaten in ons land hebben? Of misschien omgekeerd? Heeft het Koninkrijk Bhutan in Nederland een vertegenwoordiging? (Je zult het maar moeten weten.) Nee, maar wel in

Genève. Alle gemeenten met hun gemeentelijke apparaat staan erin, van alle dorpen is er een alfabetische lijst met gemeentevermelding (van Nederland wel te verstaan). Er eens doorbladeren in de bieb levert altijd iets op!

(5) Wolters-Kluwer is met name een uitgeverijonderneming. Voor zetten en drukken worden offertes gevraagd bij geschikte bedrijven. Er zijn (nog) wel grafische bedrijven onderdeel van het concern, maar deze behoren niet tot de kernactiviteiten (zie Kunstbeeld).

FAMILIEBERICHTEN

Overleden

Neeltje Dorsman-Vink, donateur, echtgenote van Cornelis Dorsman, Vlaardingen 4-5-1994, in de leeftijd van 64 jaar. (De betovergrootmoeder van Cornelis was Geertje Sparreboom, geb. 14-11-1800 te Rhoon).

Johanna Teuntje Stolk, weduwe van Jan Hendrik Sparreboom (overl. 11-1-1993, zie jg.4, afl.1), Brielle 15-6-1994, in de leeftijd van 80 jaar.

Geboren

Evelien Aria, dochter van Joris Sparreboom en Marga van der Kooy, Krimpen a/d IJssel, 1 mei 1994. Zie voor haar stamboom jg.2, afl.1, blz.45.

Laurie-Anne, dochter van Coen en Anja Sparreboom, Rockanje, 14 juni 1994. Zie voor haar stamboom blz.

OPSPORING VERZOCHT

Wie heeft informatie over

- A. A. Sparreboom (v.), geb. 8-1-1892, overleden voor 15-4-1994. (uit B S Rotterdam van het Rotterdams Dagblad, 15-4-1994.)
- B. Wilhelmus Sparreboom, overleden in juli 1994, oud 66 jaar.

Graag bericht aan onze genealogen, adres zie voorin.

In winkelcentrum Keizerswaard in Groot IJsselmonde heeft de Super zich grandioos vernieuwd, tot vreugde van de klanten. Extra service is een hoekje waar klanten gratis koffie kunnen drinken (met donut-dip) ter gelegenheid van de opening.

En ja hoor, **Jacob Roodenburg-Sparreboom** was er al heel gauw bij! (behalve in de Super, kunt u haar ook vinden op bijlage 7, jg.4, afl.1 en blz. 203, X v 3.

**WIE WORDT DE NIEUWE REDACTEUR?
AANMELDEN 078 - 173657.**

Mij werd gevraagd naar aanleiding van bijgaande foto hoe het zover is gekomen: docerend musicus piano! Dit vooral gezien mijn leeftijd. Ik ben nu 37 jaar en heb op 30 mei j.l. mijn diploma gehaald aan het conservatorium in Arnhem, waarop een enthousiaste zwager diezelfde dag nog dit bord in onze tuin plaatste.

Het begin van mijn verhaal is het verhaal van zovelen: pianoles van mijn achtste jaar, altijd met plezier geoefend, met 19 jaar zover dat het conservatorium bereikbaar was. Maar toen heb ik een andere keus gemaakt, de verpleging: HBOV in Nijmegen. Veel stages, die uiteindelijk resulteerden in een baan als wijkverpleegkundige in Groesbeek. Gedurende al die jaren heb ik geen piano meer aangeraakt, met als eenvoudige reden dat er geen piano paste op een klein kamertje van 2,5 bij 5 m. op de 3de verdieping van een studentenhuus.

Na diverse omzwervingen binnen de verpleging (vervangend hoofdwijkverpleegkundige, lesgeven aan ziekenverzorgenden, kaderopleiding) kwam toch mijn oude liefde voor de piano weer langzaam naar boven en vooral omdat mijn woonomstandigheden inmiddels ook gewijzigd waren en er wél een piano paste. De wens om toch piano te gaan studeren begon steeds sterker te worden (bloed kruipt kennelijk toch waar het niet gaan kan). Ik ben begonnen met de theoretische vakken via staatsexamens te halen, kon in september '92 in het 4de jaar van het conservatorium beginnen met als resultaat dat ik het 5de jaar nu afgesloten heb met een diploma waarmee ik officieel les mag geven op een muziekschool én een "bord" in de tuin!

Harriët Sparreboom, Nijmegen. (met dank van de redactie!)

WIE WORDT DE NIEUWE REDACTEUR?
AANMELDEN 078 - 173657.

ADRIAAN SPARREBOOM, LANDBOUWER IN DRONTEN (NOP)

Pas op zijn zevenendertigste begonnen met het fenomeen hardlopen en nu loopt hij jaarlijks een marathon van 42 kilometer en een beetje. Dit jaar een uitschieter, want door een "samenloop" van omstandigheden heeft Adriaan Sparreboom al twee van de klassieke afstanden gelopen: Westland en Rotterdam. Maar door de geregelde drukte op zijn akkerbouwbedrijf is hij niet in staat zich jaarlijks tweemaal te prepareren voor de individuele uitputtingsslag. "Ik vind een marathon per jaar eigenlijk wel genoeg", aldus de vijfenveertigjarige "veteraan".

"Ik ga in de winter altijd op wintersport. Maar die sport kun je maar tot maart beoefenen. En ik ben altijd geïnteresseerd geweest in hardlopen en marathons. De eerste drie jaar heb ik me voornamelijk beziggehouden met het "meelopen" en kijken waar je grenzen liggen. In die tijd liep ik voornamelijk de kortere afstanden van tien, vijftien kilometer en de halve marathon. En nu, zeven jaar later, loop ik per week toch zo'n zeventig à tachtig kilometer. Dat is zo'n vierduizend per jaar". Bijna iedere dag loopt de Drontense atleet zo'n twaalf kilometer. "Dat is voor mij lekkere ontspanning. Dan ben ik even een uurtje aan het lopen. En je bent zo weer terug voor koffietijd..."

"Een marathon is een zware belasting. Dat doe je niet even, daaraan gaat een lange trainingstijd vooraf. Ik trek daar ongeveer drie maanden voor uit. De trainingsintensiviteit wordt opgevoerd naar honderdtwintig km. per week. Twee weken voor het begin van de marathon bouw je af om in de juiste vorm te komen. Ik liep voor het eerst ook in de Rotterdamse marathon, die de meeste indruk op me heeft gemaakt. Tienduizend mensen die aan de start op de Coolingsingel verschenen, een schitterende ervaring. De tijden die je in het verleden hebt gelopen, bepalen of je voorin, achterin of in het midden mag starten. Met mijn persoonlijke

recordtijd van 2.53.52 uur, die ik twee jaar geleden gerealiseerd heb, kon ik in de middengroep starten. Dat scheelt echt minuten, hoor. Voor zo'n grote groep eindelijk eens weg is, ben je zo zes minuten verder. De opbouw van het lopen van de afstand doe je eigenlijk op je gevoel en natuurlijk word je "begeleid" door de klokken die om de vijf km. staan opgesteld. Na de dertig km. begint een marathon pas. Pas dan zie en voel je hoe je er fysiek en mentaal voorstaat. Ik heb trouwens het veteranenrecord niet meer kunnen breken. Ik kwam uit op 2.56.57 uur".

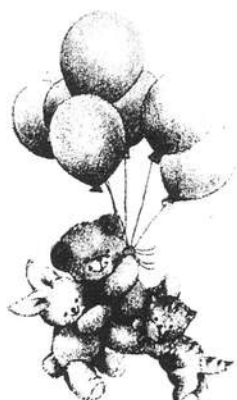
"Het hardlopen en het lopen van afstanden is voor mij een zeer aangename hobby. Maar het gezin en bedrijf staan op de eerste plaats, daarna komt het lopen. Maar als ik niet even heb gelopen, dan ervaar ik dat wel als een gemis. Ik hoop ook nog lang te blijven lopen. Er zijn er toch genoeg die op hun zestigste en zeventigste nog een marathon doen? En ik heb na een marathon nergens last van. Na de Rotterdam-marathon stond ik de volgende dag om 07.00 uur alweer op het land..."

Uit Drontens Nieuwsblad, 26 april 1994.

Met grote blijdschap geven wij kennis van de geboorte van onze dochter

Laurie - Anne

Zij is geboren op dinsdag 14 juni 1994 om 13.03-uur.
weegt 3685 gram en is 53 cm lang.

Coen en Anja Sparreboom

Komt u ook beschuit met muisjes eten. laat ons dan even het tijdstip weten.

Laurie-Anne Sparreboom, geb. Rotterdam 14-6-1994

dochter van:

Coenraad Andreas Sparreboom

en

Angela van Loon

dochter van Willem van Loon en Elsje Zwaan

zoon van:

Cornelis Sparreboom

1928-....

en

Elizabeth Maria Eva van Duin 1933-....

zoon van:

Fop Sparreboom

1901-1974

en

Aafke Helfrich

1904-1988

zoon van:

Cornelis Sparreboom

1864-1945

en

Bastiaantje Ambachtsheer

1870-1903

zoon van:

Fop Sparreboom

1828-1908

en

Johanna Huizer

1828-1905

zoon van:

Pieter Sparreboom

1783-1831

en

Plonia van Driel

1789-1864

zoon van:

Maarten Sparreboom

1753-1810

en

Diewertje Pijl

1759-1824

zoon van:

Pieter Sparreboom

1716-1789

en

Klaartje Huijzer

1727-1809

zoon van:

Jan Pietersz. Sparreboom

1662-1735

en

Geertruy Hendricksdr. van Mullum 1683-1770

zoon van:

Pieter Jan Arents Sparreboom

ca.1602-....

en

Jannigje Roocken

.....-1705

zoon van:

Jan Adriaensz.

ca.1570-....

en

Haesge Pietersdr.

ca. 1570-....

zoon van:

Adriaen

ca.1540-....

Vlag bij eindexamen eigenlijk taboe

De Volkskrant, 4 mei '94
Van onze verslaggever

Joris Lange

AMSTERDAM

De Nederlandse vlag, symbool van eenheid en onafhankelijkheid, lijkt aan een *comeback* bezig. Bij een toenemend aantal mensen wappert zij steeds vaker aan de gevels.

Niet iedereen is daar blij mee. Sommigen vinden dat door het vele gebruik de symbolische waarde van het doek in gevaar komt. Het publiek kent de etiquette van het vlaggen niet meer en gebruikt het eredoek domweg als versiering, is hun grote vrees.

Bij dorpsfeesten en sportwedstrijden bijvoorbeeld is de vlag uit den boze; bij huwelijken en partijen een blamage. Wettelijk is er niets over vastgelegd; wat er aan bescherming is (bijvoorbeeld dat de vlag niet 's avonds mag hangen), is soms in plaatselijke politieverordeningen geregeld.

Voor het overige is de traditie be-

palend. Die houdt in dat de Nederlandse driekleur slechts is bedoeld voor gelegenheden met een nationaal karakter. Wie dus voor zijn examen slaagt, dient zich te beperken tot het uitsteken van de schooltas, hooguit samen met de provincie- of gemeentevlag.

Met de nieuwe Nederlandse *Vlaginstructie*, een richtlijn die op 22 december 1980 door de minister-president werd vastgelegd, is het aantal 'vlagdagen' sterk ingeperkt. Van de leden van het koninklijk huis komen alleen de verjaardagen van de koningin, haar echtgenoot en de prins van Oranje nog voor vlaggen in aanmerking. Samen met Koninginnedag zijn dit de enige dagen waarop ook een wimpel mag worden meegehesen. En als zo'n koninklijke verjaardag op een zon- of feestdag valt, moet de vlag nog een dagje in de kast blijven liggen. Bij een zondagse Koninginnedag moet ze juist een dagje eerder wapperen.

De drie andere gelegenheden waarop de Nederlandse vlag mag worden uitgestoken, zijn: Nationale Bevrijdingsdag (5 mei), Koninkrijksdag (15 december) en Prinsjesdag, bij de opening van de Staten-Generaal (derde dinsdag van september, alleen in Den Haag).

Tijdens de dodenherdenking op 4 mei mag de vlag tussen 18.00 uur en zonsondergang halfstok worden gehangen. Bij korte schuin of horizontaal geplaatste stokken lukt dat doorgaans niet en kan een rouw-wimpel uitkomst bieden. Ook is de vlag 'in sjouw' te hangen (met een knoop in het midden van het doek).

Bij een staande mast is het een goede gewoonte de vlag eerst even vol te hijsen, met een snelle, gelijkmatige beweging, om haar daarna langzaam en statig neer te halen tot het midden van de vlag op de helft van de normale hoogte is gekomen. Het is onjuist het eredoek met meer dan twee punten aan de mast

te binden, zoals veel mensen doen als het uiteinde de grond dreigt te raken. Dat laatste is uit den boze: iets hoger hijsen dus.

In alle overige gevallen hoort de vlag van zonsopkomst tot zonsondergang uit te hangen. Hij moet goed zichtbaar zijn en op een ereplaats staan. Zo hoog mogelijk, is het devies.

Aan de lege mast bij een woonhuis kan een lange wimpel worden gehangen. Een 'naakte' mast was jarenlang een teken dat het huis te koop stond; dat hing samen met de traditie om huizen slechts 'met vlag en vlaggestok' te verkopen.

De vlag heeft een echte voor- en achterzijde; links bevestigd en naar rechts uitwaaiend, kijkt men tegende voorzijde aan. Het formaat van het vlaggedoek is niet vastgelegd, maar de verhouding tussen hoogte en lengte zou volgens de Hoge Raad van Adel 2:3 moeten zijn. De oranjewimpel hoort net iets langer dan de vlag te zijn.

TOPPERS TOEN EN NU

Jongens/mannen

ca. 1890-1961 ¹	dec. 1980 ²	ca. 1989-1992 ³
11% Jan	1. Jeroen	3,0% Stefan
4% Piet/Henk	2. Martijn	2,6% Michael
3% Peter/Hans/ Kees/Wim	3. Peter	2,3% Mark
2% Cor/Gerard/ Gerrit/Johan/ Rudi (Rudolf)	4. Patrick	1,9% Tim
	5. Dennis	1,7% Peter/Tom
	6. Mark	1,6% Jeroen/Martijn
	7. Sander	1,5% Patrick/Robin
	8. Jan	1,4% Kevin/Rik
	9. Marcel	1,3% Brian/Erik/ Sander
	10. Wouter	1,1% Danny
		1,0% Bas/Robert/ Roeland

Meisjes/vrouwen

ca. 1890-1961	dec. 1980	ca. 1989-1992
4% Annie	1. Kim	1,7% Anna
2% Bep/ Marie(tje)/ Mien/Willie	2. Marieke	1,6% Stefanie
1,5% Alie/Corrie/ Lenie/Greetje/ Tinie/Jopie/ Ansje	3. Linda	1,4% Laura/Lisa/ Susan
	4. Esther	1,3% Lianne/ Lotte/Nicole
	5. Wendy	1,2% Linda/Manon/ Sanne
	6. Chantal	1,1% Danielle/ Denise/ Simone/Tessa
	7. Patricia	0,9% Iris/Mandy
	8. Marloes	0,8% Jessica/Kelly/ Kim/Michelle
	9. Karin	0,7% Elisa/Esther/ Nathalie
	10. Judith	0,6% Judith/Karin/ Leonie/Lianne/ Maartje/Marloes/ Melanie/Rianne

1 Roepnamen van de Nederlanders uit 1961 (alle leeftijden!)

2 Top-tien uit december 1980 (uit het maandblad Kinderen)

3 NIPO-persbericht (1989-1992)

- VIII w Arie Sparreboom, geb. Ridderkerk 1-2-1827, arbeider, overl. Ridderkerk 16-4-1904, tr. Ridderkerk 29-4-1853 Pleuntje Huizer, geb. Ridderkerk 8-9-1829, overl. Ridderkerk 28-7-1897, dr. van Krijn Huizer en Jannetje Bakker.
Uit dit huwelijk:
1. Jannigje, geb. Ridderkerk 22-1-1854, overl. Ridderkerk 17-3-1854.
 2. Pieter, geb. Ridderkerk 14-12-1855, overl. Ridderkerk 30-12-1855.
 3. Pieter, geb. Ridderkerk 18-2-1857, overl. Ridderkerk 19-10-1859.
 4. Pieter, geb. 1-12-1860, volgt IX v.
 5. Krijn, geb. Ridderkerk 17-4-1864, overl. Ridderkerk 27-2-1867.
- IX v Pieter Sparreboom, geb. Ridderkerk 1-12-1860, landarbeider, overl. Ridderkerk 16-1-1928, tr. Ridderkerk 29-6-1894 Adriana Roos, geb. Ridderkerk 6-2-1862, overl. Ridderkerk 14-1-1937, dr. van Cornelis Roos en Willempje Leentfaar.
Uit dit huwelijk:
1. Cornelis, geb. Ridderkerk 10-8-1901, overl. Ridderkerk 16-8-1902.
 2. Pleuntje, geb. Ridderkerk 6-1-1903, overl. Rotterdam 4-3-1961, tr. Ridderkerk 10-5-1929 Dirk Kreuk, geb. IJsselmonde 17-9-1902, zn. van Pieter Kreuk en Dirkje Werburgje van der Jagt.
- hier begint bijlage 10.
- VIII x Fop Sparreboom, geb. Ridderkerk 8-4-1828, scheepmaker-houtzager, overl. Ridderkerk 21-8-1908, tr. (1) Ridderkerk 17-10-1851 Leentje Verboom, geb. Ridderkerk 3-11-1830, overl. Ridderkerk 11-5-1852, dr. van Hendrik Verboom en Maria IJsselstein.
Uit dit huwelijk:
1. Hendrik, geb. Ridderkerk 17-7-1851, volgt IX w.
- Fop Sparreboom tr. (2) Ridderkerk 30-11-1855 Johanna Huizer, geb. Ridderkerk 23-1-1828, overl. IJsselmonde 11-12-1905, dr. van Adriaantje Huizer.
Uit dit huwelijk:
2. Pieter, geb. Ridderkerk 29-2-1856, volgt IX x.
 3. Adrianus, geb. Ridderkerk 13-4-1858, overl. Ridderkerk 7-7-1858.
 4. Adrianus, geb. Ridderkerk 4-5-1859, volgt IX ij.
 5. Adriaantje, geb. Ridderkerk 27-11-1861, overl. Zeist 29-8-1944.
 6. Apolonia, geb. Ridderkerk 16-3-1863, overl. Ridderkerk 28-5-1863.
 7. Cornelis, geb. Ridderkerk 24-4-1864, volgt IX z.
 8. Fop, geb. Ridderkerk 6-1-1866, overl. Ridderkerk 30-1-1866.
 9. Apolonia, geb. Ridderkerk 14-2-1869, tr. (1) Rotterdam 9-1-1901 Johannes de Paauw, geb. Rotterdam 5-11-1873, zn. van Johannes de Paauw en Grietje Verburg; tr. (2) Rotterdam 31-7-1912 Thomas van Gelderen, geb. Gorinchem 23-11-1877, bankwerker, overl. Rotterdam 12-5-1916, zn. van Johan Cornelis van Gelderen en Jenneke de Bruin; tr. (3) Rotterdam 2-7-1918 Hielke Wagenaar, geb. Lemmer ca. 1857, zn. van Fedde Jelles Wagenaar en Klaarke Heilke Tjalma.
- IX w Hendrik Sparreboom, geb. Ridderkerk 17-7-1851, scheepssloper, overl. Ridderkerk 21-6-1912, tr. Ridderkerk 16-2-1877 Lena Huizer, geb. Ridderkerk 25-10-1856, overl. Ridderkerk 20-7-1928, dr. van Willem Huizer en Johanna Knegt.
Uit dit huwelijk:
1. Leentje, geb. Ridderkerk 23-7-1880, volgt X am.
 2. Willem Hendrik, geb. Ridderkerk 15-2-1884, stoker grote vaart, overl. Rotterdam 16-1-1974, tr. Rotterdam 31-8-1955 Plonia van 't Hof, geb. Rotterdam 1-9-1883, overl. Rotterdam 24-3-1968.
- X am Leentje Sparreboom, geb. Ridderkerk 23-7-1880, overl. Rotterdam 22-11-1955, tr. Ridderkerk 25-9-1903 Jan Salij, geb. Ridderkerk 20-3-1880, sjouwerman, zn. van Arij Salij en Neeltje Vleggaard.
Uit dit huwelijk:
1. Dierentienus, geb. Ridderkerk 10-7-1900.
 2. Lena, geb. IJsselmonde 25-1-1908.
 3. Neeltje, geb. IJsselmonde 5-12-1909.
 4. Hendrik, geb. Ridderkerk 11-12-1911.
 5. Pietje Hillegonda, geb. Ridderkerk 23-10-1913.
 6. Arij, geb. Ridderkerk 7-6-1915.
 7. Wilhelmina Hendrika, geb. Ridderkerk 4-8-1917.
 8. Jan Leendert, geb. Ridderkerk 20-10-1920.
 9. Fop, geb. Ridderkerk 27-1-1925.
- IX x Pieter Sparreboom, geb. Ridderkerk 29-2-1856, smid, tr. Ridderkerk 8-6-1877 Maria Cornelia Vrolijk, geb.

Dordrecht 3-3-1858, overl. Ridderkerk 16-10-1911, dr. van Johannes George Vrolijk en Wilhelmina Bozua.
Uit dit huwelijk:

1. Fop, geb. Ridderkerk 14-5-1878, volgt X an.
2. Johannes George, geb. Ridderkerk 14-6-1879, overl. Ridderkerk 1-10-1879.
3. Johannes George, geb. Ridderkerk 19-8-1880, overl. Ridderkerk 4-4-1881.
4. Johanna, geb. Ridderkerk 9-3-1882, overl. Ridderkerk 11-7-1882.
5. Johannes George, geb. Ridderkerk 26-4-1883, overl. Ridderkerk 3-10-1883.
6. Johannes, geb. Ridderkerk 17-8-1884, volgt X ao.
7. Wilhelm, geb. Ridderkerk 9-9-1885, overl. Ridderkerk 10-2-1886.
8. Pieter, geb. Ridderkerk 14-11-1886, overl. Ridderkerk 14-3-1887.
9. Wilhelmina, geb. Ridderkerk 10-12-1887, volgt X ap.
10. Cornelia Maria, geb. Ridderkerk 12-1-1889, tr. Ridderkerk 6-8-1909 Frans Booij, geb. Ridderkerk 19-1-1883, metaal draaier, zn. van Cornelis Booij en Pietertje van der Staaïj.
11. Pieter nalla, geb. Ridderkerk 11-5-1890, overl. Rotterdam 5-8-1973, tr. Ridderkerk 14-4-1916 Pieter Buurman, geb. IJsselmonde 19-5-1890, zn. van Pieter Arie Buurman en Maria van Es.
12. Adrianus, geb. Ridderkerk 1-7-1891, volgt X aq.

X an Fop Sparreboom, geb. Ridderkerk 14-5-1878, smid, overl. Amsterdam 29-5-1944, tr. Ridderkerk 28-8-1896 Anna Boer, geb. Ridderkerk 8-3-1878, overl. Amsterdam 19-2-1943, dr. van Jan Boer en Neeltje Plaisier.
Uit dit huwelijk:

1. Maria Cornelia, geb. Ridderkerk 15-10-1896, overl. Amsterdam 29-1-1981, tr. Amsterdam 27-10-1915 Hendrik Lut, geb. Amsterdam 3-5-1896, overl. Amsterdam 10-8-1964.
2. Jan, geb. Ridderkerk 5-6-1898, volgt XI am.
3. Pieter, geb. Ridderkerk 21-9-1899, volgt XI an.
4. Cornelis, geb. Ridderkerk 20-3-1901, volgt XI ao.
5. Johannes, geb. Amsterdam 22-4-1903, overl. Amsterdam 9-1-1905.
6. Johanna Adriana, geb. Amsterdam 22-2-1905, tr. Jan Leenstra, geb. 27-10-1903.
7. Neeltje, geb. Amsterdam 13-12-1906, overl. Amsterdam 23-10-1984, tr. Amsterdam 11-9-1930 Franciscus Snoek, geb. Amsterdam 13-6-1907.
8. Fop, geb. Amsterdam 13-3-1909, procuratiehouder, overl. Amsterdam 20-12-1975, tr. Amsterdam 26-11-1931 Adriana Jansje Nijhuis, geb. Amsterdam 13-12-1910.
9. Anna, geb. Amsterdam 10-9-1910, overl. Amsterdam 13-11-1914.
10. Wilhelmina, geb. Amsterdam 15-6-1912, overl. Amsterdam 4-10-1978, tr. Amsterdam 10-6-1931 Pieter Frederik Fiene, geb. Amsterdam 19-9-1909.
11. Gerritje Aagje, geb. Amsterdam 9-2-1914, volgt XI ap.
12. Adrianus, geb. Amsterdam 16-11-1915, overl. Amsterdam 12-4-1917.
13. Anna, geb. Amsterdam 25-10-1917, volgt XI aq.
14. Adriana, geb. Amsterdam 1-4-1920, volgt XI ar.

XI am Jan Sparreboom, geb. Ridderkerk 5-6-1898, vuurwerker scheepswerf, overl. Amsterdam 3-3-1975, tr. Amsterdam 24-5-1922 Tietje Nijdam, geb. Amsterdam 1-9-1898.
Uit dit huwelijk:

1. Jan, geb. Amsterdam 5-8-1923, tr. Amsterdam 17-1-1953, E.J. de Jong.
2. Fop, geb. Amsterdam 22-7-1927, tr. Amsterdam 3-7-1951 H. van Heteren.

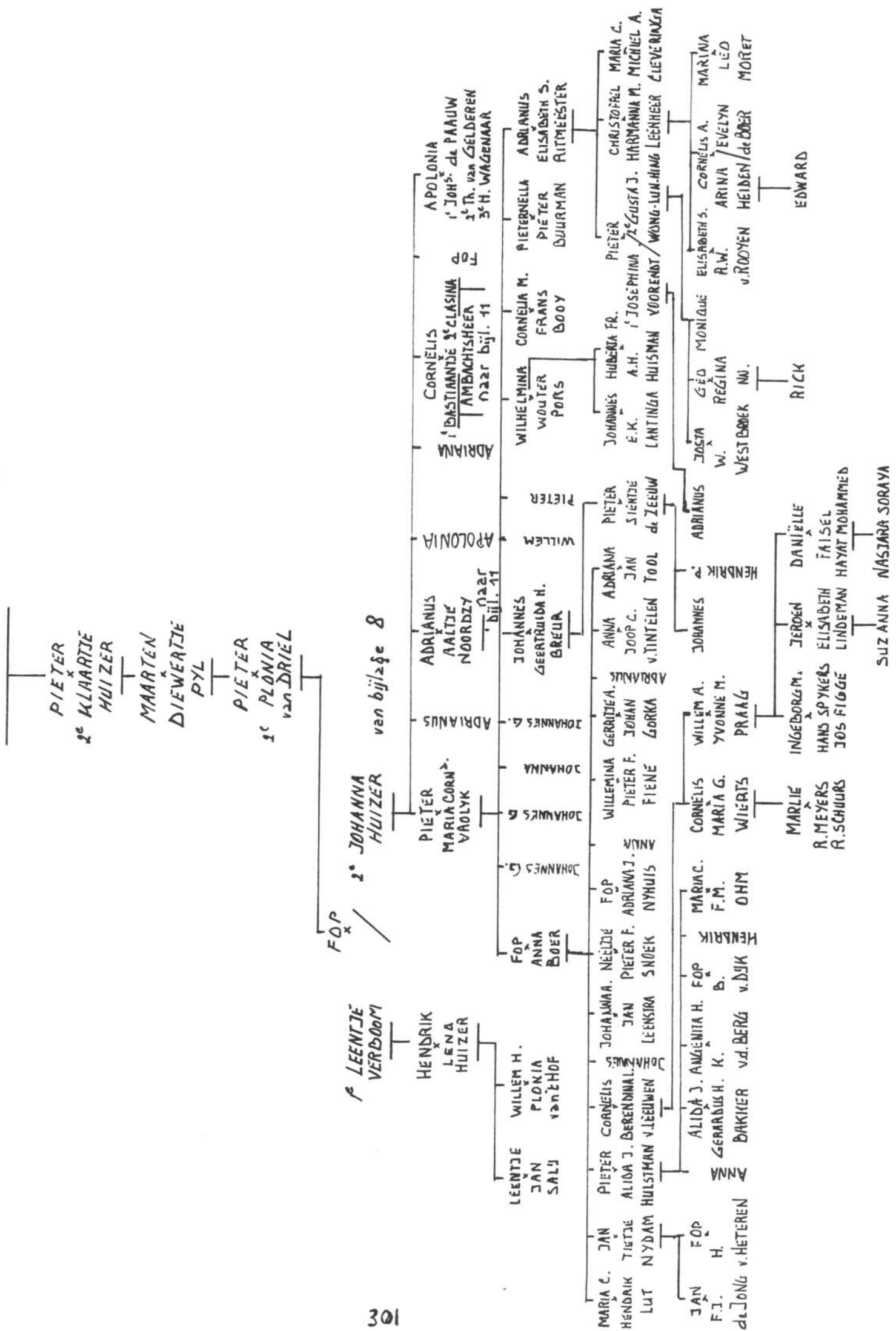
XI an Pieter Sparreboom, geb. Ridderkerk 21-9-1899, magazijnbediende, overl. Amsterdam 4-2-1961, tr. Amsterdam 25-10-1922 Alida Johanna Hulsman, geb. Amsterdam 26-4-1898.
Uit dit huwelijk:

1. Anna, geb. Amsterdam 14-10-1924, overl. Amsterdam 2-10-1926.
2. Alida Johanna, geb. Amsterdam 25-9-1926, tr. 18-8-1945 Gerardus H. Bakker, geb. 13-12-1919.
3. Angenita Hendrika, geb. Amsterdam 9-10-1928, tr. 16-8-1952 K. van den Berg.
4. Fop, geb. Amsterdam 6-12-1929, tr. Amsterdam 1-7-1955 B. van Dijk.
5. Hendrik, geb. Amsterdam 11-1-1932, overl. Amsterdam 13-2-1944.
6. Maria Cornelia, geb. Amsterdam 1-6-1933, tr. 4-4-1950 F.M. Ohm.

XI ao Cornelis Sparreboom, geb. Ridderkerk 20-3-1901, scheepssmid, overl. Amsterdam 24-2-1984, tr. Amsterdam 18-8-1927 Berendina Louisa van Leeuwen, geb. Hilversum 6-3-1904, dr. van Meindert van Leeuwen en Berendina Wilhelmina Veltmeijer.

Uit dit huwelijk:

1. Cornelis, geb. Amsterdam 24-9-1928, volgt XII o.
2. Willem Adriaan, geb. Amsterdam 8-7-1938, volgt XII p.

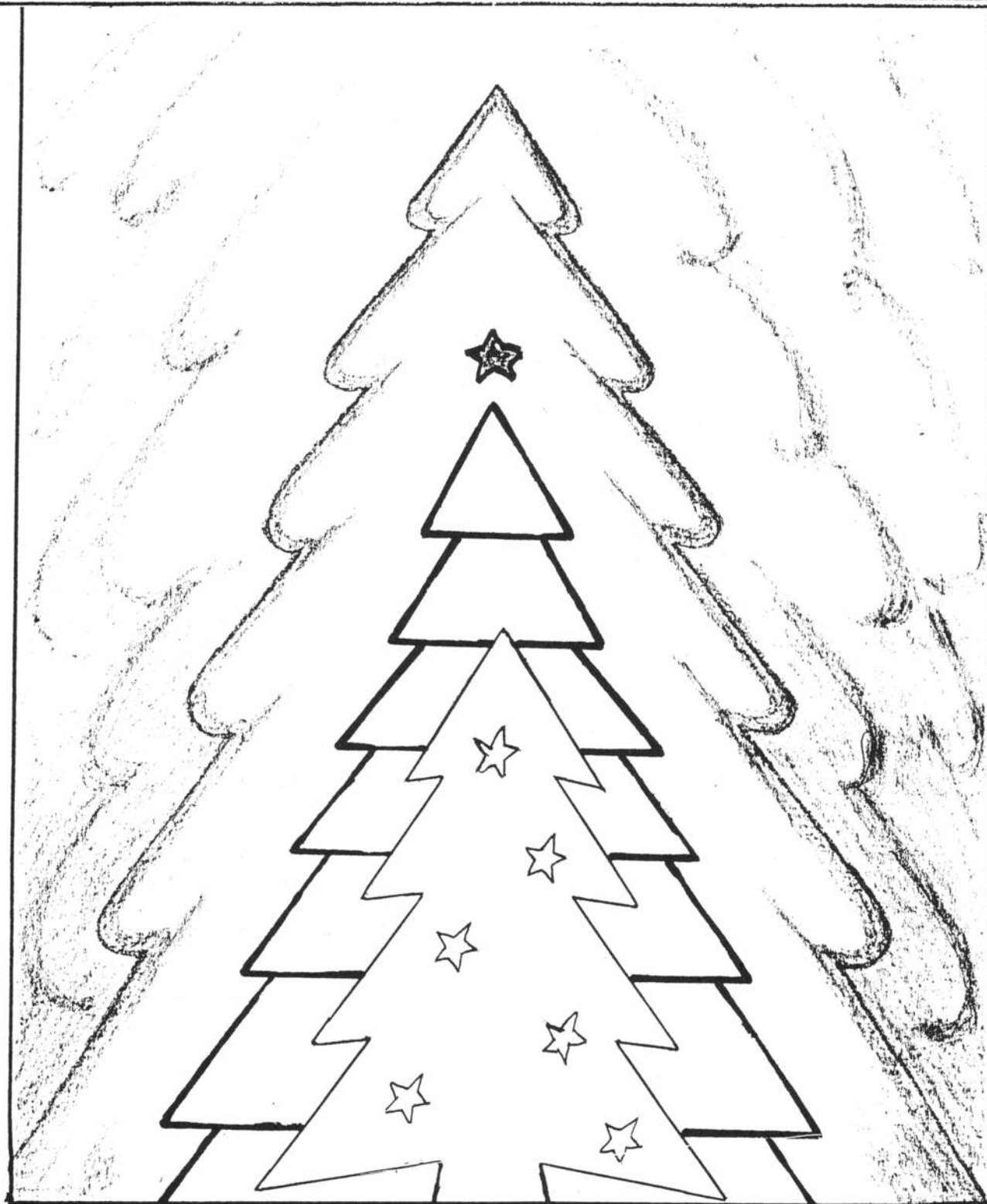
Familieblad

Sparreboom

jaargang 5, aflevering 3

december 1994

FAMILIESTICHTING SPARREBOOM (opgericht 26 januari 1990)

BESTUUR

Voorzitter: Gerrit Sparreboom
[Redacted]

Secretaris: Mr. Carlo Sparreboom
[Redacted]

Penningmeester: Jaap Sparreboom
[Redacted]

Genealoog: Miep Sparreboom
[Redacted]

Alle genealogische gegevens vallen onder verantwoording van de genealogen Miep en Jan Sparreboom, tenzij anders vermeld.

Leden: Trudy Schipper- Sparreboom
[Redacted]

Wim Sparreboom
[Redacted]

Redactie Familieblad: Frieda Sparreboom
[Redacted]

Dit Familieblad is het orgaan van de Familiestichting Sparreboom en wordt gratis verstrekt aan de donateurs.

Nieuwe donateurs kunnen zich opgeven bij de secretaris en hun donatie overmaken op gironr. 2792447 t.n.v. Familiestichting Sparreboom (voor 1995 f 25,--) onder duidelijke vermelding van naam en adres.

De reeds verschenen nummers (met genealogieën en bijlagen) worden opgestuurd indien f 15,00 (porto inbegrepen) extra wordt overgemaakt.

VAN DE VOORZITTER

Met dit "kerstnummer" zijn de eerste vijf jaargangen van ons familieblad vol gemaakt. Een memorabel feit? Vijf jaar zijn nauwelijks een schouderophalen van de tijd. Er aan voorbijgaan dus? Dat kan niet. Om verschillende redenen niet. Een van die redenen is onze redactrice, Frieda, die ervoor gezorgd heeft dat de belangrijkste bron van informatie naar en communicatie tussen bestuur en donateurs een eigen gezicht kreeg. Ten koste van veel van haar tijd en naar wij vrezen soms ook van haar goede humeur. Ergernis omdat de voorzitter zijn stukjes op het laatste ogenblik inleverde, schrik omdat vraaggesprekken op de recorder om onverklaarbare redenen de vernieling ingingen; techniek is onvoorspelbaar en dat bleek ook wel eens bij het drukwerk. Kortom, die duizend en een besommeringen die de journalistiek, zoals een journalist me eens toevertrouwde, tot een ongelooflijk boeiend, spannend en fantastisch rotvak maakt. Frieda heeft aangekondigd dat het welletjes is en dat ze aan een "sabbatjaar" toe is. Wij kunnen niet goed zonder haar, maar zou zij wel zonder ons kunnen?

In ieder geval zijn wij haar veel dank verschuldigd. Het bestuur heeft gemeend onze waardering niet beter tot uiting te kunnen brengen dan door haar "verzameld werk" fraai in te laten binden en versiert met het familiewapen ten geschenke te geven.

Het bestuur is er tot zijn blijdschap in geslaagd de verschijning van ons blad voor de nabije toekomst te verzekeren. U zult hierover nader geïnformeerd worden.

Zo sluiten wij dit jaar toch niet zonder voldoening af. Die eerste vijf jaar zijn redelijk goed verlopen. Veel informatie heeft u bereikt. Wij hebben meer, veel meer inzicht in de geschiedenis van onze familie gekregen. Natuurlijk kan het altijd beter. Kritisch volgen van eigen werk blijft voortdurend geboden. Het bestuur wil dat ook. Zo buigt een werkgroep, spontaan ingesteld tijdens de reünie in Barendrecht, zich niet alleen over de plaats van samenkomst op onze jaarlijkse manifestatie, maar ook over het tijdstip en de aard en omvang van wat ter tafel komt.

Zo blijft een familievereniging leven. Zo kunnen we mogelijk wat van elkaar leren. Want solidariteit met het eigen geslacht, met wat de mensen de eeuwen door gemeen hadden, is de moeder van alle menselijke overdracht. Ik wens u **GOEDE KERSTDAGEN** toe en moge 1995 u al datgene brengen waarop u hoopt!

Gerrit Sparreboom.

VAN DE REDACTRICE

Nu zal ik voor mijn "laatste woordje" maar als persoon tevoorschijn komen. Hoewel een aantal van u mij kennen van een of meer reünies, had ik toch altijd het gevoel dat ik mijzelf kon verstoppen achter mijn initialen of achter "redactie". Maar nu ik iedereen ga bedanken voor zijn/haar medewerking, in welke vorm ook, wil ik dat toch heel persoonlijk doen.

Dus: bedankt bestuur, dat me door de vergaderingen dwong regelmatig mijn vorderingen op tafel te leggen, maar dat me geheel vrij liet in de samenstelling van de afleveringen. Bedankt voorzitter voor de "kerststukjes", penningmeester voor de tijdige toezending van de acceptgiro's en natuurlijk zeer bedankt Jan en Miep voor jullie bijdragen aan iedere aflevering en jullie informaties: we hebben wat afgetelefoneerd! Secretaris, bedankt voor het voldoen aan mijn wens: de papieren voor de vergaderingen van te voren te ontvangen. Dan ook nog mijn dank voor de "liften", waardoor de bestuursleden mij voor uren trein en bus gespaard hebben. En tjonge zeg, ik kan mijn werk nu in boekvorm in de kast te pronk zetten!

Bedankt donateurs-familieleden die met me samengewerkt hebben: door hun instemming of bijval met de inhoud van het blad te tonen; door een bijdrage te leveren aan het blad, al was het maar een familiebericht; door mee te werken aan de totstandkoming van een artikel-interview (en dat werden altijd leuke ontmoetingen).

En als lest best is, dan ga ik nu de medewerkers van de SSKW (Samenwerkingsverband Sociaal

Kultureel Werk) Dordrecht bedanken. Deze vereniging verzorgt voor enige honderden verenigingen het drukwerk. Dat wordt steeds meer al door de computer ge-lay-out aangeboden. Daar kwam ik dus terecht, geheel gespeend van enige technische kennis, met lang niet altijd gemakkelijke teksten. Nu is één van de medewerkers zelfs "gespecialiseerd" in "Sparreboomwerk". Tineke, Auke, ik zal jullie nog missen!

Ten slotte één groot **DANKUWEL** voor iedereen die ik hier ook nog had moeten/willen/kunnen noemen!

Frieda J. Sparreboom, Dordrecht.

VAN DE PENNINGMEESTER

Betaling donaties 1995.

Voor het komende jaar hebben we wederom een accept-girokaart in het familieblad toegevoegd met het verzoek uw bijdrage van minimaal f 25,- voor 1 april 1995 aan ons te willen overmaken.

Onze buitenlandse donateurs worden verzocht, voor zover hun donatie niet wordt voldaan door hun familieleden in Nederland, de bijdrage over te maken per cheque.

Jaap Sparreboom, Delft.

DE EERSTE LUSTRUMREÛNIE OP 1 OKTOBER 1994 TE BARENDRECHT.

De zon scheen dan wel wat minder stralend dan de vorige keren, het was droog en we kwamen goed gemutst weer bij elkaar, nu echt als "oude bekenden". De voorzitter zette er vaart achter in verband met het programma en om vijf minuten over half elf heette hij de heer Van Nes welkom, de dijkgraaf oftewel voorzitter van het Waterschap IJsselmonde. Onze voorzitter liet nog gauw even horen dat ook wij Sparrebomen een dijkgraaf, hoogheemraden en ingelanden in de familie kunnen terugvinden!

De heer Van Nes neemt ons meteen in gedachten mee naar de Kinderdijk, dat is een gemaal en aan dat gebouw zien we een gevelreliëf: een wieg met een kind erin en een kat, die van de ene rand van de wieg op de andere springt en zo zijn in die St. Elisabethsvloed van 1421 beiden veilig aan wal gekomen; en een spreuk: "Het geldt voor toen en nu en later, Wantrouwt de kracht van wind en water". En zo zitten we midden in ons onderwerp, de strijd tegen de krachten van wind en water; en of dat nu gebeurt door aanleg van dijken of door wegmaken van water, een dijkgraaf is altijd bezig met het water.

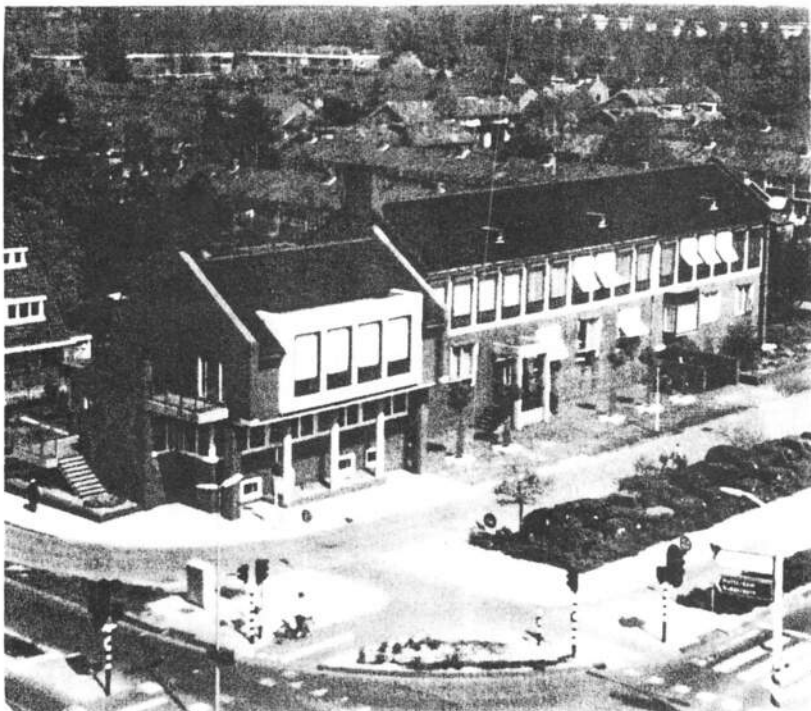
Eerst besteden we aandacht aan het **ontstaan van het waterschap**. Het Waterschap IJsselmonde vindt zijn bakermat in het vroegere polderbestuur. De polderbesturen zijn eeuwenoud, de waterschappen zijn van onze tijd. Vroeger werden de polders bestuurd door de agrariërs, die ook de lasten droegen: wie het water deert, die het water keert. De boeren en tuinders hadden immers exploitatiebelang in de polders. (We hebben het pas in Noord-Holland gezien, als er niet adequaat gereageerd kan worden, regent het schadeclaims.) De polderbesturen heetten wel schertsend boerenrepublieken! Maar het besturen werd pro deo gedaan: toen in 1966 Van Nes werd gekozen tot heemraad van de polder Oud en Nieuw Reijerwaard, een vrij grote polder op Ridderkerk, kreeg hij een vergoeding van f 250,- per jaar (nog geen f 5,- per week); de dijkgraaf-voorzitter f 1.000,- per jaar. Eenmaal per jaar werden alle ingelanden (ingeland=eigenaar van bedijkt land) opgeroepen voor de Grote Vergadering - die dan in een groot feest "ontaardde"!

Het Waterschap IJsselmonde is in 1955 opgericht. De reden daartoe was de ramp van 1953; toen was gebleken hoe het dijkbeheer verbrokkeld was over de gemeenten en polders, waarvan de besturen verschillende prioriteiten hadden. Het provinciaal bestuur besloot de beheersing van de hoofdwaterkering te coördineren en de **Dijkkring IJsselmonde** werd opgericht. Deze kreeg als enige taak **het beheer van de hoofdwaterkering**; de andere taken bleven bij de polderbesturen. In 1974 beslisten de Provinciale Staten dat alle zeventien polderbesturen zouden verdwijnen en opgaan in één sterk waterschap: de Dijkkring IJsselmonde, nu het **Waterschap IJsselmonde**. Naast het beheer van de hoofdwaterkering kreeg het waterschap als tweede taak de **waterbeheersing**, als derde taak de **wegen**; in 1975 als vierde taak de **kwaliteit**. In 1980 neemt het **Zuiveringsschap Hollandse Eilanden en Waarden** in Dordrecht de **kwaliteitstaak** over. Dus: constateert u verontreiniging van het water (bijv. een olievlek), wendt u zich dan tot het zuiveringsschap in Dordrecht, maar voor klachten over te veel of te weinig water moet u bij het waterschap Barendrecht zijn; voor overlast van grondwater

daarentegen bij de gemeente!

Het Waterschap IJsselmonde beheert een zgn. urbaan gebied: op een relatief klein gebied van 13.000 ha wonen 450.000 mensen, dat zijn er meer dan in heel Zeeland of Drente wonen. Het Groningse Waterschap beheert een agrarisch gebied van 92.000 ha. Belangen en problemen zijn in beide waterschappen natuurlijk zeer verschillend. Er zijn vier soorten waterschappen:

1. met een zeer beperkte taak, alleen waterbeheersing, bijv. in de inliggende waterschappen van Rijnland (tussen Haarlem en Leiden-Alphen a/d Rijn).
2. traditionele waterschappen: waterkering, waterbeheersing, wegen, bijv. IJsselmonde.
3. all-in waterschappen: ook nog kwaliteit, bijv. in Rijnland, Delfland (tussen Zoetermeer, H.v.Holland-Schiedam), Schieland (tussen Zoetermeer-Gouda, Rotterdam).
4. zuiveringsschap (zie boven).

De huisvesting van het waterschap IJsselmonde is meegegroeid: begonnen in een oude boerderij in H.I. Ambacht met 3 werknemers in 1955, 1958 kantoor in Barendrecht, 1976 kantoor uitgebreid na opheffing 17 polders, 1990 dienstwoning gesloopt voor vergroting kantoor.

Hoe is de bestuurlijke samenstelling van het waterschap? Het **dagelijks bestuur** telt 6 heemraden, met de dijkgraaf-voorzitter, de secretaris-rentmeester en het hoofd technische dienst; om de drie weken wordt er vergaderd. Het **algemeen bestuur** of de verenigde vergadering telt behalve de 6 heemraden (en de voorzitter) 24 hoofdingelanden, dus 30 belanghebbenden; de helft bestaat uit vertegenwoordigers van de categorie ongebouwd (boeren, tuinders) en de andere helft gebouwd (woningbouwcorporaties, gemeenten, bedrijven, particuliere woningbouw). Het waterschapsbestuur is vergelijkbaar met het gemeentebestuur: burgemeester-dijkgraaf; wethouders-heemraden; gemeenteraad-hoofdingelanden; gemeentesecretaris-secretaris-rentmeester; directeur gemeentewerken-hoofd technische dienst.

Hoe word je **hoofdingeland**, dus bestuurslid van een waterschap? We bevinden ons in een overgangssituatie. Vroeger werd dit geregeld door districtsbesturen, waarvan er 4 in IJsselmonde zijn; ze hebben een adviserende stem en komen af en toe bijeen, bijv. voor de kandidaatstelling. Per 1 januari 1992 is er een nieuwe waterschapswet aangenomen. De waterschappen krijgen gedurende 3 jaar de gelegenheid hun reglement aan te passen. Op 17 mei 1955 moet er een geheel nieuw bestuur gekozen worden meer in overeenstemming met het politiek gebruik. Het districtsbestuur krijgt niets meer te maken met de kandidaatstelling. Personen kunnen zich door het indienen van 10 handtekeningen kandideren; zijn er méér kandidaten, dan wordt er gekozen. Ook de leeftijdsgrens is vervallen, maar IJsselmonde heeft, om een totale vergrijzing te voorkomen, een "herenakkoord" gesloten: wie 65 jaar is geweest, zal zich (op vrijwillige basis) niet meer beschikbaar stellen. De districtsbesturen worden vervangen door **funktionele commissies**, voor personeelszaken, financiën enz. Werden eerst de lasten omgeslagen over ongebouwd en gebouwd per grond- of gebouwbezit, terwijl de rest vrijgesteld was, nu is er een categorie bijgekomen: de **ingezetenen** (de "huurders").

Voortaan wordt iedere voordeur aangeslagen. Maar dan gaat ook gelden dat "wie betaalt, bepaalt", er wordt verband gelegd tussen belang-betaling-zeggenschap. Er is een verdeling gemaakt per taak en naar de mate van de bijdrage van de categorie, en daarvan worden de bestuurlijke zetels afgeleid. Voor de Algemene (Verenigde) Vergadering blijft het aantal van 30 zetels gehandhaafd (geen verhoging van kosten!):

15 ongebouwd	6
15 gebouwd	13
plus ingezetenen	11

Uit de nieuwe Ver. Verg. worden 5 **heemraden** gekozen voor het dagelijks bestuur:

- 1 voor ongebouwd
- 2 voor gebouwd
- 2 voor ingezetenen

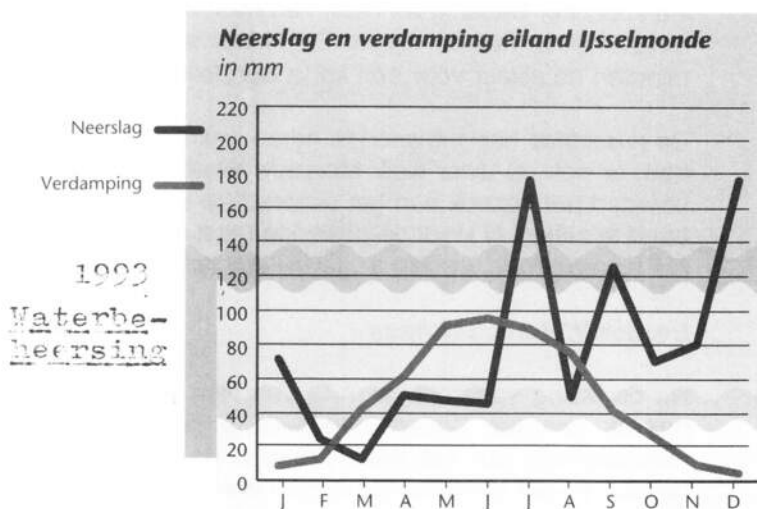
Ook naar de functie van dijkgraaf kan gesolliciteerd worden; een selectiecommissie maakt een voordracht van 2/3, de Ver. Verg. kiest, voordracht gaat naar de Kroon, de koningin benoemt.

Waterkering

Waterschap IJsselmonde, Jaarverslag 1993

Onthulling van het monument ter gelegenheid van de voltooiing van de deltawerken op IJsselmonde

Bij werken van een dergelijk grote omvang wordt het waterschap, in het algemeen, reeds in een vroeg ontwerpstadium benaderd, zodat haar wensen en eisen in het ontwerp meegenomen kunnen worden. Enkele grote tot zeer grote infrastructurale werken zijn in voorbereiding. Te denken valt aan de Betuwespoorlijn, de spoorbaanverbreding Dordrecht-Rotterdam in de gemeenten Barendrecht en Rotterdam, de ontsluiting van de Kop van Zuid te Rotterdam (parallel aan de uitvoering), de Benelux-metrolijn en het Reewegviaduct tweede fase (aanpassing van de A15 tussen het Groene Kruisplein en de Beneluxster).

Wegen

De drie taken van het Waterschap IJsselmonde zijn kortweg: **wegen, waterbeheersing, waterkering**. Gezien de situatie op IJsselmonde is in korte tijd het (plattelands) wegennet sterk toegenomen. Het onderhoud is nu in handen van één instantie; een weg in onderhoud bij bijv. drie gemeenten kon wel eens problemen opleveren! De waterbeheersing betreft alleen de kwantiteit - in de sloten, het oppervlaktewater dus, niet het grondwater. Het zgn. peilbesluit, dat voor iedere polder wordt vastgesteld, dient om de tien jaar herzien te worden. De watergangen en kavelsloten moeten door de "aangelanden" onderhouden worden (baggeren!); de hoofdwatgangen vallen onder het waterschap en de gemeenten. De **waterkering**. Zonder dijken zou het water op IJsselmonde tot aan het plafond staan: -2NAP, dus 2 meter onder zeeniveau. In het kader van de dijkverzwaring is in 1993 de ring om het eiland voltooid. De ringdijken zijn verhoogd en verzaamd volgens de formule: 1m. verhogen =

6 m. verbreden. Dat vergde offers, er zijn 2500 panden gesloopt, zowat een dorp dus, ten bate van de veiligheid van de 450.000 inwoners. Een ministerieel onderzoek deed de actiegroepen beseffen dat de dijken in het noorden van IJsselmonde (dat vrij ligt voor de noordwesterstorm) eerder te laag dan te hoog zijn. Ter compensatie wordt nu een stormvloedkering in de Nieuwe Waterweg aangelegd.

Tot zover het boeiende relaas van de heer Van Nes, die toch met spijt in zijn stem meldde dat hij niets had kunnen vertellen over de dijkbeveiligingsorganisatie, de muskusrattenbestrijding (in 1978 de eerste twee gevangen op IJsselmonde, 1993 2.000!) en nog veel meer! Hij besloot met de "doordenker":

Hij die beslist
En zich wel eens vergist
Die brengt meer geld in de kist
Dan de perfectionist
Die het weliswaar wist
Maar de aansluiting mist.

De voorzitter bedankt de heer Van Nes: we hebben ons weer eens gerealiseerd hoe ons leven hier afhankelijk is van de dijken! En hierna worden de aanwezigen in vier groepen verdeeld, die tien minuten na elkaar voor een korte wandeling en een bezoek aan het waterschapshuis verdwijnen.

De redactrice had intussen te horen gekregen dat de donatrice uit Spanje, die ze vorig jaar gemist had, er ook nu weer was. Mevrouw Phaff-Sparreboom stond me zeer bereidwillig te woord en we offerden het bezoek aan het waterschap op om in de daardoor vrijgekomen tijd een gesprek op de band te zetten. U vindt de bewerkte tekst op blz. 312. Trudi Schipper-Sparreboom was zo vriendelijk het hiervolgende verslag te geven van het "uitstapje".

Bezoek Waterschapshuis

Na de lezing van de heer A.C. van Nes werd iedereen hartelijk uitgenodigd om in groepjes een bezoek aan het Waterschapshuis te brengen. Hier werden we door de dijkgraaf en enkele medewerkers van het Waterschap IJsselmonde langs veel "antiek" geleid. Het Waterschapshuis vertoonde een verrassende combinatie van oud en modern in zowel bouw als inrichting. Onze gids leidde ons door het prachtige gebouw, waarin natuurlijk veel pronkstukken met wapens te bezichtigen waren, zoals geldkisten, meubels en glazen.

Het is gebruikelijk dat de dijkgraaf bij zijn afscheid een glas aan het waterschap schenkt. De heer Van Nes bleek dat vooruitlopend op zijn vertrek al gedaan te hebben. De aankoop van een waardevol glas met geëtsde bever moet heel wat voeten in de aarde hebben gehad. Deze bezienswaardigheid staat dan ook achter slot en grendel; de ambtsketting van de dijkgraaf is eenzelfde lot beschoren. Omdat deze originele ketting te zwaar is, wordt er thans bij officiële gelegenheden een lichtere kopie gedragen.

In een der kamers troffen we het "vriendje" van het waterschap aan: de muskusrat. Dit dier schijnt ooit bij een officieel diner als "waterkonijn" op het menu gestaan te hebben. Na deze boeiende rondleiding kon men in "De Uitspanning" genieten van een lunch, uiteraard zonder muskusrat!

Glazencollectie

In het verslagjaar is de glazencollectie van het waterschap met één glas aangevuld. Op het glas, dat dateert van rond 1800, is een stippelgravure aangebracht van het wapen van de familie Van Beveren, dat tevens het wapen is van de voormalige gemeente IJsselmonde. Het glas is afkomstig uit een nalatenschap en is verkregen via de veiling Van Glerum te Den Haag. Gezien de historische achtergrond en verbondenheid ervan met het eiland IJsselmonde is het een bijzondere aanwinst voor de collectie. (1993)

Nadat iedereen de lunch heeft kunnen gebruiken en ook de laatste groep weer teruggekeerd is van het Waterschapshuis, beantwoordt de heer Van Nes nog enkele vragen, waarna hem het welverdiende glas met orchidee door de voorzitter overhandigd wordt.

Volgens "oud gebruik" neemt nu Jan genealoog het woord, ditmaal om zijn licht over het waterschap van IJsselmonde te laten schijnen.

De aarde was woest en ledig, althans enkele duizenden jaren geleden, in het gebied waar we ons nu bevinden. Het land was doorsneden door grote rivieren, die het iedere keer overspoelden, stukken

A hand-drawn map of the Dutch delta region, showing the confluence of the Rhine, Meuse, and Scheldt rivers into the North Sea. The map is divided into several provinces: Holland, Maasland, Zeeland, Brabant, and Strijen. Key locations marked include Utrecht, Gouda, Dordrecht, Rotterdam, and Breda. The map also shows the North Sea (Noordzee) and the English Channel (Engelische Zee).

De bisschop overleed in 1010 en liet dit bezit na aan de Utrechtse kerk, keurig opgesteld in een akte: alleen werden hierin de juiste grenzen niet vastgelegd! Graaf Dirk III van Holland vond nu aanleiding het gebied in te pikken; de Utrechters protesteerden. Dirk III ging in de vaarwegen naar Utrecht tol heffen (bij wat later Dordrecht heette); nu wordt het oorlog, maar in 1018 overwint Dirk III. Dirk IV verdedigt deze tol in 1047 zelfs tegen keizer Hendrik IV. Dirk IV overlijdt kinderloos, zijn broer Floris I wordt in 1061 vermoord; hij laat een minderjarige zoon achter, Dirk V. De Utrechtse bisschop blijkt goede relaties met keizer Hendrik IV te hebben en deze laat de erfopvolging ongedaan maken en schenkt het land weer als leen aan bisschop Willem van Gelder, die met hulp van Godfried van Lotharingen, Godfried met de bult, een in die tijd bekend krijgsheer, kans ziet bijna heel Holland op graaf Dirk V te veroveren. In 1076 wordt de strijd uitgestreden in Vlaardingen; Dirk V overwint en schenkt land aan zijn helpers.

310

verkrijgen van een van deze functies moest men in het gebied wonen en bezit hebben: de rijkste boer had de meeste kans om dijkgraaf te worden. De functie was niet erfelijk, maar het bezit wel, dus werd de functie toch geërfd! De kosten voor de aanleg van de kilometers dijken waren enorm. Hoe kwam men aan geld? Men probeerde rijke kooplieden te interesseren: voor de aanleg van een dijk kregen deze dan zeggenschap in de polder. Maar dijken braken regelmatig door, de loop van rivieren veranderde, zoals tijdens de St.Elisabethsvloed van 1421; pas na 1600 waren alle polders weer ingedijkt. In 1619 werden nieuwe regels opgesteld voor de polder (dus niet het eiland) IJsselmonde: het college van dijkgraaf en twee hoog- of dijkheemraden, secretaris en waardsman (penningmeester) zorgde voor de buitendijken (zeedijken) met schouwdrijven, maken van keuren, houden van rechtdagen (dus niet de schout) en bijhouden van het archief. De rechtdagen werden meestal in de Wijnkoperskapel te Dordrecht gehouden. In Dordrecht woonden n.l. nogal wat rijke kooplieden die geïnvesteerd hadden in de eilanden en polders. Daarvoor hadden ze het recht gekregen dat in Dordrecht de produkten van de eilanden verkocht werden. Ook werden dan tijdens de markten de rechtdagen gehouden. De hoogheemraden konden tevens laagheemraden zijn in het college van schout en vijf laagheemraden. Die overlapping wekte blijkbaar in de tijd zelf nogal verwarring getuige de archiefstukken.

In 1858 kwam er een andere bestuursvorm. De dijkgraaf en vijf heemraden werden door de koning benoemd (bezit telde niet meer). Door handhaving van het recht van medeschouwdrijven voor de rivierwaterkering van de polders IJsselmonde en Reyerwaard, welk recht al in de 15de eeuw bestond, kwam een gemeenschappelijke schouw van de zeedijken te vervallen. Drie keer per jaar werd geschouwd: de meikensschouw in juni, de St. Jansschouw in juli en de zeebraakschouw in oktober. In 1915 werd aan deze gevaarlijke situatie een eind gemaakt. We beseffen nauwelijks meer hoeveel angst er bij de polderbewoners heerste tijdens storm en hoogwater!

Onze voorouder Aryen Jan Ariensz Sparreboom (zie ook jg.3,afl.2,blz. 126), eerst laag- dan hoogheemraad, daarna dijkgraaf, had grote bemoeienis met allerlei zaken: waterschapszaken, voogdijschappen, weduwen- en weeskinderenzorg, getuige bij grote financiële transacties, van de dorpsbewoners, maar ook binnen zijn eigen familie. Later trad hij op als "wijze man", als arbiter bij geschillen tussen dorpelingen. En natuurlijk eindigt Jan met een anekdote.

In ons onderzoek naar het verleden nemen we veelvuldig de notariële gegevens door. Soms kan je daarmee de eventuele welstand van iemand te weten komen, maar meermalen komt daarover geen letter of cijfer in de akte voor. Toch is het soms voor de erfgenamen belangrijk om te weten wat mogelijk te verwachten is en zo'n verwachting kan wel eens een grote teleurstelling zijn, getuige het volgende (waargebeurde) verhaal.

Een al wat oudere dame liet zich portretteren bij een bekend kunstschilder. Toen het schilderstuk klaar was, bleek mevrouw zeer tevreden, maar zij zei: "Is het mogelijk dat u om mijn pols een mooie armband schildert?". "Natuurlijk" zei de schilder en hij creëerde een prachtige gouden armband met diamanten, omgeven door edelstenen. "Prachtig" zei mevrouw, "maar kunt u nu ook een hanger aan een gouden ketting om mijn hals hangen met het zelfde motief als op die armband?". Ook dat kon en de kunstschilder maakte een kunststuk zo mooi, niet van echt te onderscheiden. Mevrouw was laaiend enthousiast maar nog niet helemaal tevreden, want nu wilde zij op haar hoofd nog een diadeem met het zelfde motief. Ook dat kon, maar de schilder werd nieuwsgierig en vroeg: "Maar mevrouwtje, waarom wilt u dit allemaal?", waarop mevrouw antwoordde: "Wel, het is erg simpel, ik heb een kring van een schoondochter en nu hoop ik dat zij na mijn dood zich wezenloos zoekt naar die juwelen!"

(Tot zover Jan Sparreboom)

De voorzitter neemt de gelegenheid waar om eens te polsen of er andere mogelijkheden te bedenken zijn voor een programma van de familiereünie. Iemand opperde het idee van een bustochtje met een etentje na, waarop de secretaris zich liet horen: we hadden voor deze reünie aan een boottochtje rond het eiland gedacht, maar dan blijkt dat je toch al gauw op kosten gejaagd wordt die niet door iedereen gedragen kunnen worden en zeker niet uit de kas betaald. Volgens de voorzitter zou er dan strak georganiseerd moeten worden. De aanwezigen blijken voor een bedrag van rond de 50 gulden er wel voor te voelen; hoe zou dat bij de afwezigen liggen? Na enig heen en weer gepraat -gedeeltelijk over al eerder geopperde ideeën betreffende plaats en programma- werden enige leden bereid gevonden een comité van voorbereiding van de volgende reünie te vormen:

Truus Sparreboom en Tiny Sparreboom, beiden uit Vlaardingen, Truus van der Wal-Sparreboom, Jans

Klijn-Sparreboom en Dik Sparreboom-Mooren alle drie uit Rotterdam.

Nu is het moment aangebroken om afscheid te nemen van de redactrice, ook al zal ze het kerstnummer nog voor haar rekening nemen. "Eigen roem stinkt", ze zal de woorden van de voorzitter niet aanhalen, maar wel daarvoor en voor de prachtige orchideeën in glas in glas (geen drukfout en voor de aanwezigen wel duidelijk) en voor het applaus hartelijk danken! Er gaat nog een bloemstukje naar de oudste en naar de jongste volwassen aanwezige en dat was dan het besluit van ons geanimeerde samenzijn. De lustrumpen met wapentje zal er ons hopelijk nog lang aan herinneren!

F.J.S.

Het wapenschild is in tweeën gedeeld: rechts het wapen van Dordrecht, rood-wit-rood, met de griffioen als schildhouder, links het wapen van Zuid-Holland, rode leeuw op geel veld, met de Hollandse leeuw als schildhouder. Jan genealoog heeft ons verteld dat veel ambachtsheren van het eiland van IJsselmonde uit Dordrecht afkomstig waren of aldaar woonden. Het hoogheemraadschap Zwiendrechtse Waard voerde al in de 17de eeuw dit gedeelde wapen, dat in 1819 door de Hoge Raad voor de Adel werd erkend en geregistreerd. Toen in 1955 de Dijkkring IJsselmonde werd opgericht, erkende men het "gezag" van het enige hoogheemraadschap op het eiland en in 1956 werd zijn wapen officieel aanvaard. Toen op 1 januari 1974 tenslotte het Waterschap IJsselmonde tot stand kwam, handhaafde men het "oude" wapen.

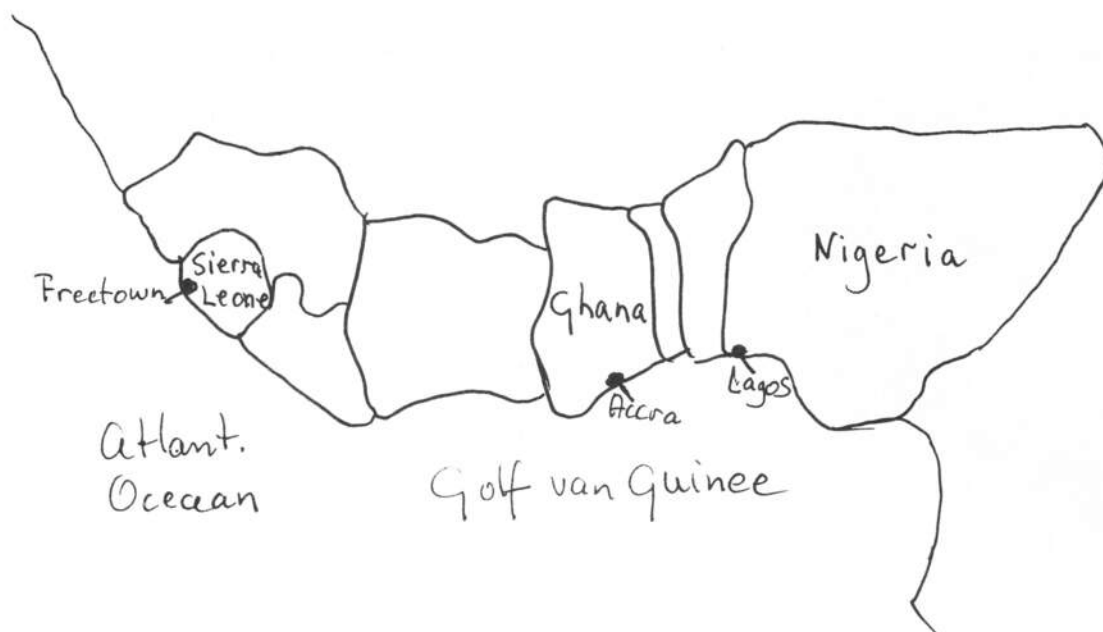
F.J.S.

ZWERVEN OVER DE AARDBOL ALS AFDELINGSBAAS BIJ HEINEKEN: een gesprek met Riet Phaff-Sparreboom.

Maria Sparreboom werd op 30 mei 1924 geboren in de kraamkliniek aan de Henegouwerlaan in Rotterdam, als oudste kind van Pieter Sparreboom en Anna Outermans. (deze tak is nog niet in de genealogieën verschenen). Na haar werd een zoon geboren, William Jacques (genoemd naar Anna's vader), op 6 juni 1925; hij is in 1944 overleden. Het laatste kind was weer een meisje, Jans, naar Anna's moeder Janetje, geboren op 27 september 1930. Pieters vader was Simon Sparreboom; hij leefde van 1875-1926, was geboren in Ridderkerk, verhuisde later naar Rotterdam-Zuid en werkte daar in de scheepsbouw, waar toentertijd een groeiend leger "wervianen" werkte. Simon en zijn vrouw Maria, naar wie Riet is genoemd, kregen negen kinderen, waarvan Leen de jongste was; over hem blijken we al in ons familieblad gelezen te hebben, in afl.2 van jr.2 op blz. 57. En hun zoon Bertus was dan weer de vader van Riet Sparreboom uit Amsterdam-Noord, zie jg.4,afl.3,blz.240! Pieter Sparreboom werkte ook op de scheepswerven; hij is gestorven in 1978; moeder Anna is op zeer hoge leeftijd gestorven in 1993. Hun jongste dochter is Jans Klijn-Sparreboom; haar naam komt u tegen in het "reünieteam"!

Riet trouwde in februari 1946 met Piet Phaff. Piet is geboren in 1922 en woonde op Charlois. Hij ging werken bij Heinekens brouwerij (in Rotterdam), maar werd in de oorlog naar Duitsland weggevoerd voor de "Arbeitseinsatz". Tijdens een verlof ontmoetten Riet en Piet elkaar op danses, bij Karel Holm in De Spil aan de Dordtse Straatweg en toen Piet in juni 1945 heelhuids was teruggekeerd en weer bij Heineken werkte, konden ze samen aan hun toekomst gaan denken. Hun oudste zoon Wim - William Jacques naar Riets omgekomen broer- is nog in 1946 in Rotterdam geboren. In 1949 vertrokken ze gedrieën naar Singapore, om daar in een Heinekenbrouwerij collega's af te lossen die aan verlof toe waren. Piet was bierbrouwer, of als dat zo uitkwam bottelarijbaas. Aangezien de personeelswoningen juist gereedgekomen waren, mocht Riet als eerste vrouw meteen met haar man meekomen. In Singapore werd dan hun tweede zoon, Adrie, geboren (1950) -Adrianus Victorinus, naar Piets beide ouders.

In 1955 gingen ze voor een groot verlof naar Nederland, maar in 1956 vertrokken ze alweer, nu voor een jarenlange opbouw-zwerftocht door West-Afrika. Eerst werd Lagos in West-Nigeria hun standplaats. Vervolgens verhuisden ze naar Oost-Nigeria en in 1960 naar Ghana, toen daar de brouwerij klaar was. Niet altijd waren de woningen tegelijk met de brouwerij klaar: ze hadden een echt pioniersbestaan. In 1960 is hun oudste zoon na een verlof in Nederland achtergebleven, bij een pleeggezin in Coevorden, dat fantastisch voor hem gezorgd heeft; later is de jongste zoon naar hetzelfde gezin gegaan. De basisschoolkennis heeft Riet haar kinderen zelf bijgebracht, de oudste zoon voor de helft, de jongste helemaal.

In 1962 verlieten ze Ghana en trokken naar Freetown in Sierra Leone, voor tieneneenhalf jaar. Ze waren blij toen ze daar weggingen, de sfeer was in die republiek gespannen. Ghana is ook een republiek, toen onder N'krumah, maar daar waren nog geen moeilijkheden en de bevolking (Ashanti's) was prettig om mee om te gaan en mee te werken. In Oost-Nigeria hebben ze hun mooiste tijd beleefd, ze kenden er veel mensen, hun zoons hebben er in de rivier gevestigd met Afrikaanse vrienden. Ze waren net uit Freetown met verlof in Holland toen de oorlog in Biafra (Nigeria) uitbrak, eenzelfde stammenslaching als in Ruanda, tussen Biafranen (vgl. Tutsi's) en West-Nigerianen (vgl. Hutu's) 1). Toen haar kinderen allebei in Nederland waren gebleven, is Riet ook gaan werken, bij de brouwerij in Freetown, waar ze haar graag wilden hebben voor het huizenbeheer: controle op de aanvragen voor reparatie en vernieuwing van de volledig ingerichte woningen.

Na Freetown kwam de laatste standplaats; tropenjaren tellen dubbel, de pensioengerechtigde leeftijd was 55 jaar en Piet maakte nog viereneenhalf jaar vol in Djakarta tot zijn 55-ste jaar. Van hun vakantietegoed hebben ze een flinke reis besproken: eerst een reis naar Australië, waar ze o.a. bekenden wilden opzoeken, dan naar Singapore; vandaar een georganiseerde rondreis door het Verre Oosten: Bangkok, het zuiden van Thailand, Hongkong, Tokyo, Kyoto, Zuid-Korea en Seoul, Taiwan, Filippijnen en weer terug naar Singapore. Daar werden ze verrast met een enthousiast weerzien met wat collega's. Een bijzondere belevenis was de ontmoeting met de lokale werknemers (van de jaren 1949 tot 1955), die direct naar hun zoons vroegen.

Wat hadden Riet en Piet intussen besloten voor hun "derde leeftijd"? Piet leed aan astmatische bronchitis; al in Freetown had de arts hem afgeraden naar Nederland terug te gaan. Riet had reuma en toen in Djakarta de arts vroeg waar zij en Piet gingen wonen, opperde ze Spanje: prima! Ze lieten er een eigen huis bouwen, maar toen zeven jaar geleden Piet overleed, die haar had aangeraden het huis te verkopen als ze alleen mocht komen te staan, vertrok Riet naar een appartement in een woongemeenschap voor de "tercera edad", de derde leeftijd, een Spaanse instelling met alle voorzieningen, ook doktershulp. Er zijn twee restaurants en er wordt nu ook een verpleeghuis gebouwd. Het complex bestaat uit een hoofdgebouw en appartementenblokken: A t/m H. Vier blokken

zijn vakantiewoningen voor gepensioneerde Spaanse militairen. Voor de rest zijn er ca. 72 appartementen bezet door Nederlanders, ca. 40 door Engelsen, ca. 12 door Duitsers en dan zijn er nog enkele Skandinaviërs, Zwitsers enz. Hoewel Riet geen Spaans meer is gaan leren, kan ze zich wel een beetje redden met Spaans, Engels en Nederlands in haar dagelijkse omgeving. Ze beheert de algemene bibliotheek in de talen Engels, Nederlands, Duits, Spaans een beetje Zweeds en Frans, maar na zes jaar gaat ze er eind van dit jaar mee stoppen.

Haar zoons, die toch al vroeg een zekere zelfstandigheid moesten leren, hebben hun weg gevonden. Wim heeft zich na ambachtsschool en MTS door zelfstudie in biologische richting ontwikkeld. Hij kwam bij het Delta-instituut in Ierseke terecht, waar hij microscopisch onderzoek deed. Nu is hij conservator-beheerder van het Zeeuws biologisch museum. 2) In zijn bedrijf Bio Art houdt hij zich bezig met het opzetten van dieren (behalve beschermde dieren) -hij is voorzitter van de Nederlandse Preparateursvereniging- en hij vereeuwigd planten en dieren ook in brons gegoten, gefotografeerd en geschilderd. Zoon Adrie is in Eindhoven opgeleid voor bouwkundig ingenieur. Hij ging bij Shell in Engeland werken, omdat hij graag uitgezonden wilde worden (een aardje naar zijn vaartje!). Hij heeft in Qatar gewerkt en staat nu na ca. 2 jaar Engeland weer op de nominatie om uitgezonden te worden naar Oman (Midden Oosten).

Als je de tekst argeloos gelezen hebt, lijkt het wel of in Riets leven alles van een leien dakje is gegaan, maar wie achter de woorden wil lezen, beseft dat ze heel wat momenten flink heeft moeten zijn. Zou het daardoor komen dat ze nu zo'n pittige, opgeruimde indruk maakt?!

F.J.S.

- 1) Ik heb zo eens in de Winkler Prins gekeken, maar Riet en Piet zijn eigenlijk telkens voor revoluties uit gereisd; de geschiedenis van de Afrikaanse staten na '45 is één grote ellende en Rwanda is het onvoorstelbare hoogtepunt.
- 2) Wim Phaff heeft er tien jaar aan en voor gewerkt om het Zeeuws Biologisch Museum van de grond te krijgen. Het is gevestigd in het koetshuis van Kasteeltje Westhoven, Oostkapelle, Walcheren. Als u eens met vakantie bent in die buurt, moet u er eens gaan kijken (museumjaarkaart geldig). De permanente tentoonstelling over de natuur in Zeeland omvat ook zeewateraquaria en een getijdenaquarium; ook zijn er steeds wisseltentoonstellingen; een heemtuin is in aanleg.

BANISTIEK IV

Het is merkwaardig hoe het gebruik van een voorwerp na enige tijd zo vanzelfsprekend kan zijn geworden, dat een heel volk het zich toegeëigend heeft, maar dat niemand meer weet waar het vandaan gekomen is, hoe het zijn naam gekregen heeft of wie er voor het eerst mee kwam aanzetten. Wat is er Nederlander dan een fiets? Ook de naam, fiets, is uniek. In de landen om ons heen is de naam gemakkelijk te herleiden, maar tot op heden kunnen wij, al zijn er theorieën, niet voor 100%, zwart op wit, een bewijs van de herkomst van het woord "fiets" leveren.

En wat is er vervolgens Nederlander dan onze vlag? Onze vlag, onze driekleur, ons rood-wit-en-blauw, ons oranje-blanje-bleu....Hé, wacht eens, daar zitten we al in de moeilijkheden! Moet het nu oranje of rood zijn? De Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden werd pas in 1648 bij de Vrede van Münster erkend en dus een soevereine staat, maar al heel vroeg in de Tachtigjarige Oorlog, dus na 1568, duiken verzetsvlaggen op. En niemand zag er de noodzaak van in, die te registreren of er eenheid in te brengen. In dezelfde tijd is ook het Wilhelmus geschreven, nog een symbool van de vrijheidssrijd waarvan we niet en waarschijnlijk nooit kunnen zweren dat Marnix van St. Aldegonde het geschreven heeft.

Laat ik met een zekerheid beginnen: in 1937 zijn de kleuren rood, wit en blauw bij Koninklijk Besluit officieel vastgesteld. 1)

19 Februari 1937.

NR. 93.

WIJ WILHELMINA, BIJ DE GRATIE GODS.
KONINGIN DER NEDERLANDEN, PRINSES
VAN ORANJE-NASSAU, ENZ. ENZ., ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat,
Minister van Koloniën, Voorzitter van den Raad van
Ministers van 5 Februari 1937, No. 486, Kabinet M.R.;

HEBBIJN GOEDGEVONDEN EN VERSTAAN:

te bepalen:

De kleuren van de vlag van het Koninkrijk der Nederlanden zijn rood, wit en blauw.

Onze Ministers, Hoofden van Departementen van algemeen Bestuur, zijn belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk inde Staatscourant zal worden geplaatst.

Gelezen Lee, den 19 Februari 1937.

DE MINISTER VAN STAAT,
MINISTER VAN KOLONIËN,
VOORZITTER VAN DEN RAAD VAN MINISTERS,

A. Colijn

Wilhelmina

Koninklijk Besluit van 19 februari 1937 waarbij de kleuren van de Nederlandse vlag officieel vastgelegd werden.

Zo, dat was dus mooi vóór W.O. II en de bezettingstijd geregeld; aan de "vlaggenstrijd" was een eind gemaakt en de NSB kon met haar partijvlag in oranje, wit en blauw de boom in. Natuurlijk hield het

oranje als kleur voor Nederland zijn symbolische waarde en Radio-Oranje getuigde daarvan. De rood-wit-blauwe vlag mocht natuurlijk in oorlogstijd niet getoond worden en op 2 juli 1941 verscheen het volgende bevel:

"Ik vestig er de aandacht op, dat de Nederlandse nationale vlag (rood-wit-blauw) niet in de vorm van een fietsvlag mag worden gebruikt, aangezien dit door de bezettingsmacht als een demonstratie wordt beschouwd. De schoolkinderen zullen derhalve de raad moeten ontvangen, dergelijke vlaggetjes niet aan hun fietsen te voeren, terwijl het onderwijzend personeel er op zal hebben toe te zien, dat deze vlaggetjes in voorkomende gevallen van de fietsen worden verwijderd. Ik moge u verzoeken, nog vóór de intrede van de zomervacantie een vermaning te richten tot de schooljeugd." De Secretaris-Generaal van het Departement van Opvoeding, Wetenschap en Cultuurbescherming.....

De rood-wit-blauwe vlag was in de 18de, 19de eeuw toch al wel de gebruikelijke vlag geworden. Dat leverde in de tijd van de Franse bezetting (1795-1813) enige opmerkelijke gebeurtenissen op. De Bataafse Republiek nam de driekleur als haar vlag aan. Dat leek wijs en voorzichtig, maar voor de marine, tegenover bijv. Engeland het duidelijkste visitekaartje, werd een verandering aangebracht.

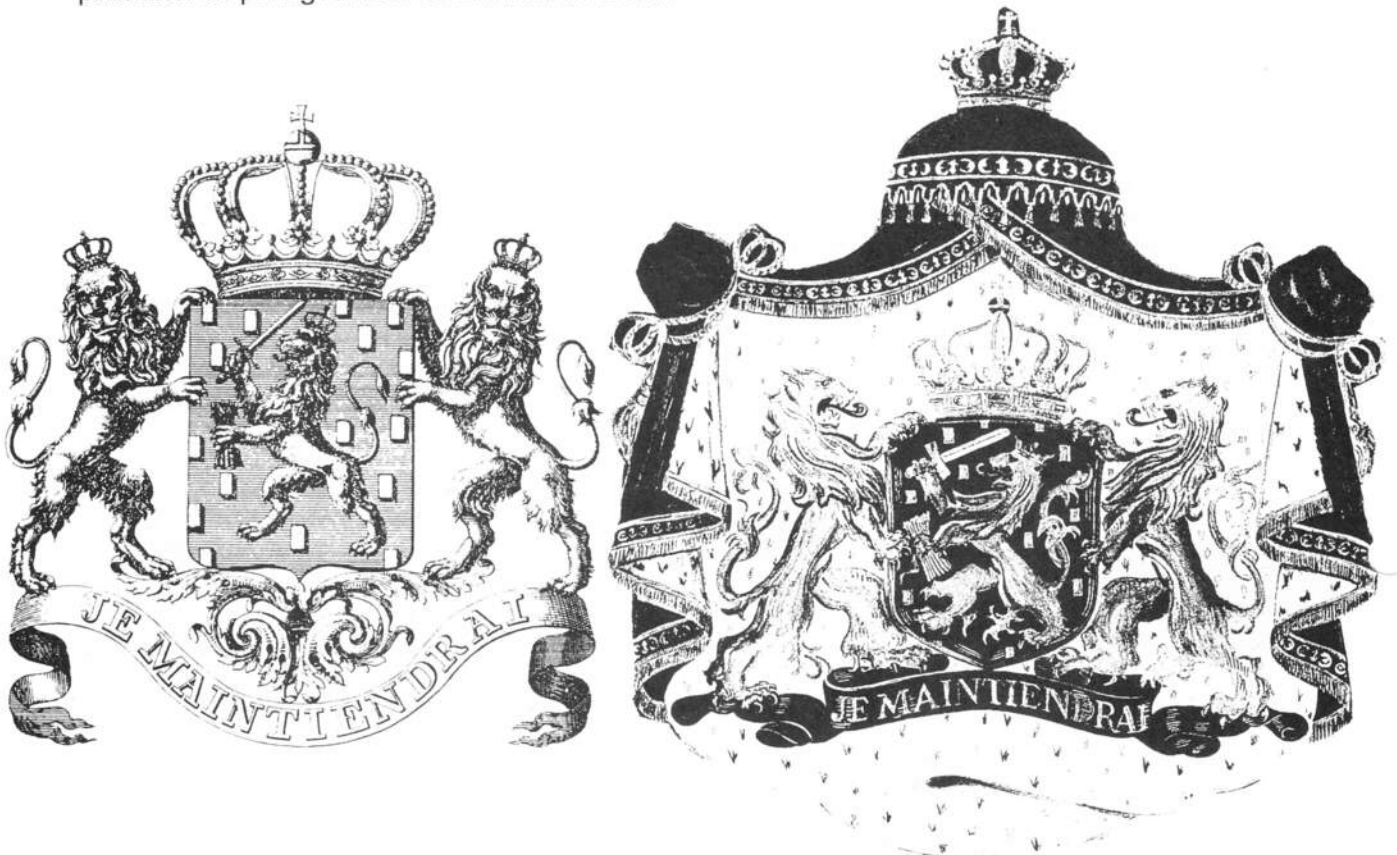

Wapen van het Koninkrijk Holland.

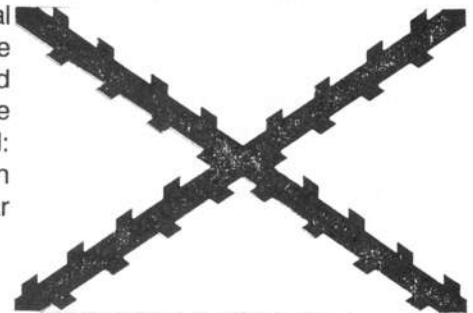
In de rode baan aan de mastzijde kwam een rechthoekig wit veld (een zgn. jack) waarin de "vrijheidsmaagd" zat. Er zal nog geuzenbloed in de aderen gestroomd hebben, want er kwam herhaaldelijk protest tegen deze verminking van de vlag. Onder Lodewijk Napoleon (1806-1810) beleefden we eigenlijk ons eerste koninkrijk. Die zgn. vrijheidsmaagd was niet meer gepast en koning Lodewijk gaf opdracht voor een nieuwe vlag (naast de oude, die voor de koopvaardij gereserveerd bleef), waarop het "Koninklijke Hollandsche" wapen was afgebeeld op de witte baan (van dubbele breedte) en dat de Franse adelaar naast de Hollandse leeuw toonde binnen de spreuk: Eendragt maakt magt (het Franse devies dus: l'Union fait la force). Een uit de hand gelopen opstand van matrozen op Texel 2) was voor de koning aanleiding zijn opdracht in te trekken. "Wij hebben gedecreteerd en decreteren....De vlag zal zijn de oude vlag van de Staat, zonder enige verandering of bijvoegsel van welk eenen aard zulks ook zoude mogen wezen...." Voor zon- en feestdagen liet men Lodewijk het genoegen van een kleine boegsprietvlag, een geus, met het wapen. Van 1810-1813 waren we "gewoon" ingelijfd bij Frankrijk en liepen de duizenden Nederlandse jongens onder Franse vlag naar Rusland (en een enkeling ook terug).

Maar dan worden we een echt koninkrijk onder de Oranjevorst Willem I. Wanneer de nieuwe staat in kalmer vaarwater is gekomen, worden enkele zaken geregeld. **Het wapen van het Koninkrijk der Nederlanden en van de Koning** wordt vastgesteld op 24 augustus 1815 (en herzien op 10 juli 1907) en is ontleend aan het stamwapen van het Huis Nassau:.....een klimmende Leeuw van goud, getongd van keel, op een veld van Azuur, bezaaid met gouden blokken...de leeuw zal zijn gekroond met eene Koninklijke Kroon.....in den regten voorklaau een opgestoken zwaard...en in den linker een bundel pijlen met gouden punten (7), de punten omhoog, en de pijlen met een gouden lint tezamen gebonden." Bijzonder is nu dat onze Rijksstandaard 3) het wapen toont van de vorst, met het devies van Prins Willem I: Je Maintiendrai. Koning Willem I heeft evenwel nooit de kleuren van de vlag

bevestigd: waren deze te vanzelfsprekend, dus rood-wit-blauw, of wilde hij zo kort na de strijd tussen patriotten en prinsgezinden de zaak laten rusten?

Tot zover overzien we nu de Nederlandse vlag van de 19de en 20ste eeuw (de hele "story" is nog wel wat ingewikkelder) en ik ga terug naar de 16de eeuw. Ik heb een gekleurde prent uit 1597 voor me: de slag bij Turnhout. Op de achtergrond vluchten onmiskenbaar de Spaanse, althans de koningsgetrouwe troepen: vlaggen, wit met een rood diagonaal kruis met een soort weerhaken, de vlag van het Bourgondische hertogdom. Daar maakten de Nederlanden deel van uit, dat had Philips geërfd en die vlag was dus onze vlag. Maar op de voorgrond komt Prins Maurits met zijn troepen aangedonderd: allemaal verschillende vlaggen, beter gezegd de standaards van alle legeraanvoerders, hun namen staan erbij geschreven; maar geen oranje, geen rood, wit, blauw.

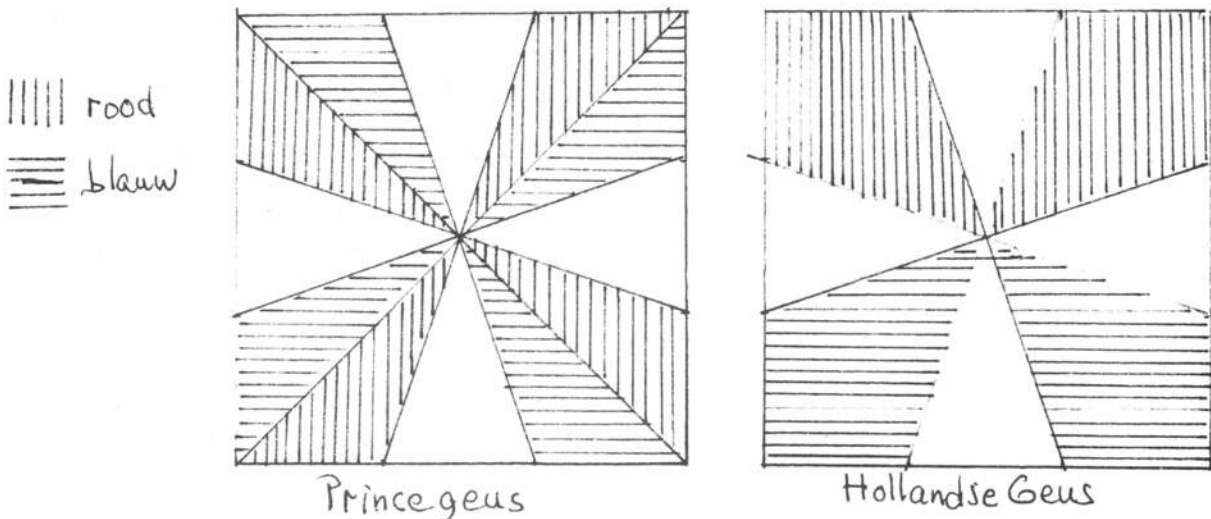
Op het water doen we het al heel wat beter. Op een schilderij van Cornelis Vroom (zie ook vorige afl.) wordt een slag op 26 mei 1573 tussen Hollandse en Spaanse schepen op de Haarlemmermeer voorgesteld (Rijksmuseum Amsterdam). De Bourgondische vlag op de Spaanse schepen; op de Hollandse het rood-wit-blauw zowel als het oranje-wit-blauw en de Statenvlag: rood met gele leeuw (zie ook vorige afl.). Rood? of oranje?: that's the question! Of alle dikke boeken die erover geschreven zijn, de kwestie opgelost hebben? Ik doe maar weer een eenvoudige keuze. Rood, wit en blauw zijn kleuren die in het wapen van de prins van Oranje (het gebied) voorkomen. Maar oranje is ook een kleur en "Oranje boven" werd een strijdkreet. Zo kon het dus mogelijk zijn dat oranje, wit, blauw de kleuren van het verzet en vooral die van de geuzen werden. Maar oranje is een zwakke kleur en op zee tijdens een slag moeten de vlaggen fel zichtbaar zijn. Er zouden dus praktische redenen een rol gespeeld hebben om er rood, wit, blauw van te maken (4). En als de strijd geslecht is en de vrede van Münster gesloten is in 1648, is de kreet "Oranje" niet meer nodig; de stadhouders blijven ook niet allemaal even geliefd als Prins Willem I en zijn zoons Maurits en Frederik Hendrik, en zo wordt het dan rood-wit-blauw. (5)

Op de zeeschilderijen zien we de vlaggen in alle maten en soorten. Wimpels in de mastetop: tweepuntig doordat de witte baan sterk weggelsneden is; soms lijkt het wel of de wimpel uit twee wimpels bestaat: een rode en een blauwe. Er zijn ook heel lange wimpels, zelfs witte vlaggen met een rood-wit-blauwe wimpel diagonaal eroverheen. Er zijn vierkante rood-wit-blauwe vlaggen, rechthoekige, met of zonder wapen; in de 17de eeuw kunnen er enorme doeken aan de achterstevengolven. De rood-wit-blauwe driebaansvlag kwam ook voor in herhaling; met zes, zelfs negen banen.

Aangezien er vroeger geen regels bestonden inzake de afmeting van de banen, resp. van de vlag zelf, kwam het vooral in de 17de eeuw veelvuldig voor dat schepen op de achterstevengolven een gigantisch grote vlag hadden. (Copyright/tekening Johan van Dijk).

En dan zijn er nog de geuzenvlaggen, of de geuzen, welk type nu nog bij de marine gebruikt wordt. De opstandige edelen noemden zich Geuzen, bedelaars; dat was hun eretitel en ze droegen een bedelaarsnapje als medaille. Van hun land beroofd, gingen ze met hun manschappen per schip o.a. naar Engelse havens en voeren vandaar als kapers naar de Spaanse schepen in de Nederlandse wateren. Toen het voordelig werd in Nederland vaste havens te hebben, veroverden ze in 1572 Den Briel. De schepen hadden de geuzevlag in top, die bestond uit "lappen, lompen" zoals bij bedelaars past.

F.J.S.

- (1) Op 10 mei 1932 werd het Wilhelmus het officiële volkslied krachtens een besluit van de Raad van Ministers. Tollens' "Wien Neêrlands bloed" had daarmee afgedaan. Ik heb het juist in die tijd op school nog geleerd en gezongen, al zou ik nu niet ver meer komen!
- (2) Al heeft de muiterij meer te maken gehad met de wens afgedankt te worden, waarop de matrozen hoopten als ze de eed niet wilden afleggen.
- (3) Standaard: een begrip dat veel betekenissen heeft gekregen. Sterk vereenvoudigd: een vlag met een wapen, van klein formaat, rechthoek of vierkant.

- (4) Ik ben niet het argument tegengekomen dat ook het blauw dat met rood harmonieert, veel feller dient te zijn dan het blauw bij oranje. Dat maakt dus de hele vlag "sprekender"
- (5) Toch ontdekte ik in het Mauritshuis in Den Haag een schilderij van Th. de Keyser (1596-1667) voorstellende de vaandrig Loef Vredericx, die een grote vlag bijeenhoudt, waarvan de kleuren duidelijk oranje, wit, blauw zijn. In de witte baan vermoed ik een rode leeuw met een zwaard (en pijlen). Dat schilderij kan van na 1648 zijn.

Literatuuropgave:

Visser, D.W., De Nederlandse Vlag in heden en verleden, A'dam 1990, uitg. De Bataafsche Leeuw. Schrijver is directeur van het Vlaggen Dokumentatie Centrum Nederland, De Kempenaerstr.163, 1051 CM A'dam. Dit centrum werkt internationaal en geeft informatie. De VDCN voert een eigen internationaal erkende vlag naast die van de Ver. Naties. In genoemd boek vindt u ook een bibliografie.

FAMILIEBERICHTEN

Overleden

Wilhelmus Sparreboom, Rotterdam juli 1994, in de leeftijd van 66 jaar (zie krijtdiertjes).

W. Clements Sparreboom, Rotterdam 2-12-1994, in de leeftijd van 73 jaar.

Volgens de rubriek Burgerlijke Stand van het Rotterdams Dagblad van 15-4-1994 is te Rotterdam overleden A. Sparreboom (vrouw), geboren 8-1-1892. Omdat zij in ons bestand niet voorkomt, willen wij graag weten wie zij is. Gaarne bericht aan de genealoge.

Gehuwd

Marlies Nicole Sparreboom en Arjo Baart, Zierikzee 9-9-1994, zie blad 321

Luuk Sparreboom en Anneke Bloemhoff, Hazerswoude-Rijndijk, 17-12-1994, zie blad 322

Geboren

Shavanna Gentle Sparreboom, Amsterdam 25-8-1994, dochter van Danielle Sparreboom en Faisal Hayatmohammed. Voor haar stamreeks zie jg.3, afl.1, blz.119.

Dylan Riley Rotscheidt, Zwijndrecht 18-9-1994, zoon van Jim en Mirjam Rotscheidt-Sparreboom. Voor zijn stamreeks zie blad 323

Bijlage 10 (zie vorige jg.) levert ons een overzicht van de Amsterdamse Sparrebomen. Fop (X an, blz.300), gehuwd met Anna Boer, vertrekt naar Amsterdam. Hij gaat als smid werken bij Ned. Scheepvaart Mij (zie jg.3, afl.2, blz.136). Fop is de oudste uit een gezin van 12 kinderen; na hem sterven in 5 jaar tijd 4 kinderen binnen enkele maanden na hun geboorte. Fop en Anna krijgen zelf 14 kinderen. Zijn de omstandigheden gunstiger? Elf kinderen genieten blijkbaar een goede gezondheid. Hun laatste dochter, Adriana, wordt in 1920 geboren, als moeder Anna net 42 jaar is geworden. Fop en Anna hebben het geluk ook de jongste nog volwassen te zien worden, voor ze midden in de oorlog overlijden; van de hongerwinter hebben ze gelukkig geen weet meer gehad.

NOG EVEN: DE GRONINGSE TAK

In jg.3, afl.2, op blz. 135 vermeldde Sieb Sparreboom dat zijn vader en twee ooms in 1918 de Cartonagefabriek Gebr. Sparreboom in Nieuwe Pekela oprichtten. Onlangs stuurde Sieb me een krantefoto met onderschrift uit 1982 en een artikel uit het Nieuwsblad van het Noorden van 17 februari 1994. Ik haalde er de volgende gegevens uit.

1918	oprichting
1948	viering 30-jarig bestaan, ter gelegenheid waarvan een staatsfoto werd gemaakt van de directie-familieleden met alle 120 personeelsleden.
ca.1954	fusie van Sparreboom met Ceres.
ca.1964	vestiging Nieuwe Pekela opgeheven, Cartonage-fabriek Sparreboom bestaat verder bij Ceres en Rocarto in Oude Pekela.
1994	het papier- en verpakkingsconcern KNP BT gaat zijn kartonnageproductie concentreren in Oude Pekela. Nabij de KNP BT-fabrieken De Kroon en Ceres Sparreboom wordt een nieuwe fabriek gebouwd.
1.jan.1995	nieuwe fabriek klaar; dan zal KNP BT de productie bij Gelria in Barneveld stopzetten, evenals die bij Free in Oude Pekela. Sparreboom blijft in Oude Pekela. De

kartonnagefabrieken van KNP BT gaan opereren onder de naam GSF Verpakkingen BV (G=Gelria, S=Sparreboom, F=Free)

Afzetgebieden voor de hoogwaardige verpakkingen (voor bijv. pluimvee, vis en zuivel), die aan de strengste eisen voldoen, zijn o.a. Benelux, Duitsland, Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk. Sinds kort in toenemende mate ook Spanje, Italië, het Midden-Oosten en de Verenigde Staten.

F.J.S.

Hangplaats moet jongeren weghouden uit Eraflats

Door Rein Wolters

Rotterdam — „De buurt verpaupert niet langer en daarmee zijn we héél blij,” lacht Nel Sandifort tevreden. Ze is voorzitter van de buurtvereniging Era in de wijk oud-Prinsenland. „Maar er moet nog veel gebeuren voordat we helemaal zijn waar we moeten wezen,” vult ze snel haar eerste opmerking aan. Penningmeester Fred Sparreboom: „Maar het gaat wel degelijk de goede kant op en over de medewerking van de deelgemeente Prins Alexander en onze huisbaas stichting Volkswoningen hebben we beslist niet te klagen.”

Volgend jaar bestaat de buurtvereniging vijf jaar en het bereiken van die mijlpaal gaan bestuur en leden vieren in het piepkleine clubhuis (waarschijnlijk het kleinste van Rotterdam) aan de Favrestraat. Maar voor het zover is, willen de actieve vrijwilligers eerst de problemen in de buurt met de jeugd in de leeftijd van 15 tot 18 jaar hebben opgelost.

Nel Sandifort: „Het is niet echt een vervelende groep. Maar helaas houden ze zich nogal eens op in de trappenhuis en vernielen de boel. Dat geeft spanning en agressiviteit tussen hen en de bewoners en het is niet werkelijk bevredigend voor de onderlinge

Het bestuur van de buurtvereniging Era werkt hard aan het verbeteren van de woonomgeving. Van links naar rechts Nel Sandifort, Fred Sparreboom, Jans Sebel en Ria Veldhuizen.

Foto Jaap Rozema/
Rotterdams
Dagblad

Maar zeker is dat allemaal nog niet, want de stem van de jongeren is van doorslaggevend belang. Begin 1995 hopen we tot de uitvoering van het plan te komen, wel betaalbaar

stad kwalitatief mee omhoog. Voor Volkswoningen was het aanleiding voor een opknapbeurt en ook om de buurtvereniging een voormalige fietsenstalling onder een van de flats als buurthuis beschikbaar te stellen.

„Huur hoeven we niet te betalen,” glundert secretaresse Jans Sebel terwijl ze manderijnen in witte servetten draait. „Die zijn voor het Sinterklaasfeest,” wijst ze ook naar de tientallen schoenen en kinderlaarsjes die kennelijk al eerder door zwarte piet zijn gevuld.

Bestuurslid Ria Veldhuizen vult

open en men weet de weg te vinden. Reken maar! Ook kinderen van (nieuw) Prinsenland komen regelmatig naar onze clubs. Wij werken nauw samen met het activiteitscentrum Zjaak en ook met de winkeliers. Het verloopt allemaal gladjes. Gelukkig, want het is té lang anders geweest.”

Het clubhuis is door de elf vrijwilligers zelf opgeknapt. „En we runnen het allemaal zonder subsidie,” vertelt de penningmeester trots. „Onze vereniging bedruipt zich van de contributie die de ruim honderd leden betalen en van de onbrengst van de har. Na-

nen, maar wel genoeg om het hoofd boven water te houden en allerlei leuke activiteiten te organiseren.”

Voorzitter Sandifort: „Onze vereniging wordt door iedereen serieus genomen en dat bewijst dat we behoorlijk aan de weg timmeren. Aan de andere kant komt het succes mede door de voortreffelijke onderlinge sfeer. Iedereen kan het prima met iedereen vinden en dat betekent lachen en tegelijk keihard de handen uit de mouwen. Want je moet er natuurlijk wel iets voor doen om de sfeer in de buurt op een goed noot te hou-

Krijdier-tjes in Natuurmuseum

Rotterdam — Het Natuurmuseum Rotterdam heeft een unieke verzameling preparaten van foraminiferen — eencellige krijdier-tjes — gekocht op een inboedel-veiling.

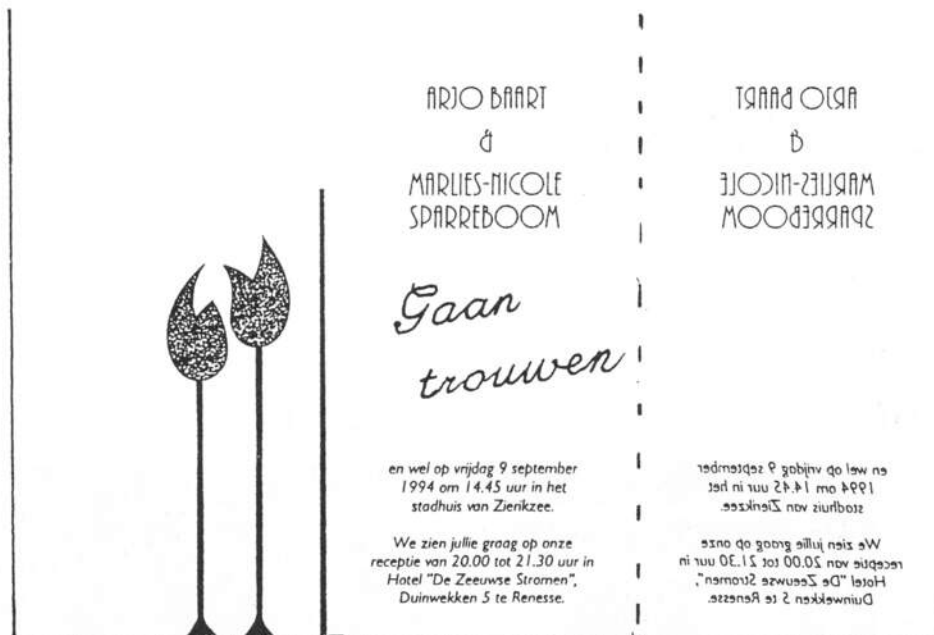
De collectie is afkomstig van de onlangs overleden Rotterdammer W. Sparreboom, die een groot deel van zijn leven heeft besteed aan het verzamelen van de zogeheten foraminiferen.

De verzameling bestaat groten-deels uit legpreparaten van complete foraminiferen, maar ook uit een serie unieke, geslepen preparaten, die onder de microscoop een lust voor het oog zijn. Het Natuurmuseum wist ook de complete, deels antiquarische vak-bibliotheek van Sparreboom, evenals talloze dia's en foto's van foraminiferen en zijn microscoop met bijbehorende foto-apparaat-ur te bemachtigen.

114 163 163 7.2.

één (van de 3) vlagontwerpen van Truus v.d. Wal-Sparreboom.

Marlies-Nicole Sparreboom

en Adrianus Johannis Baart
 zoon van Jan Cornelis Baart en Diena
 Johanna Schults

dochter van:

Leendert Sparreboom
 zoon van:

1936-

en

Eveline Lubertha Aartsen

1938-

Arend Sparreboom
 zoon van:

1895-1986

en

Maria van Driel

1898-1983

Leendert Sparreboom
 zoon van:

1859-1949

en

Maria Johanna Nieuwpoort

1861-1923

Klaas Sparreboom
 zoon van:

1826-1905

en

Cornelia van der Graaf

1833-1905

Pieter Sparreboom
 zoon van:

1792-1859

en

Geertruy Moog

1794-1857

Leendert Sparreboom
 zoon van:

1763-1821

en

Klazina van den Berg

1764-1852

Pieter Sparreboom
 zoon van:

1716-1789

en

Klaartje Huyzer

1727-1809

Jan Pietersz Sparreboom
 zoon van:

1662-1735

en

Geertruy Hendricks van
 Mullum

1683-1770

Pieter Jan Arents Sparreboom
 zoon van:

1602-...

en

Jannigje Roocken

...-1705

Jan Adriaensz.
 zoon van:

1570-...

en

Haesge Pietersdr.

1570-....

Adriaen

ca.1540-....

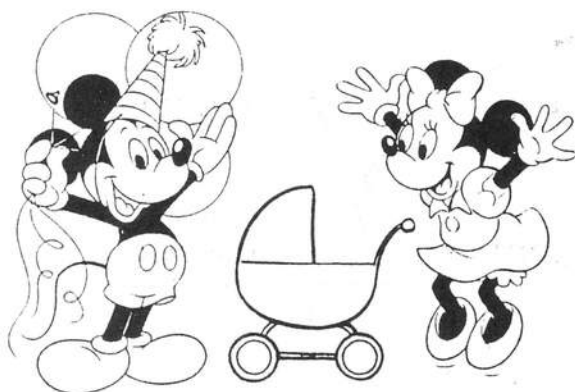
Anneke Bloemhoff
en
Luuk Sparreboom

Het geheel
is meer
dan de som
van de
afzonderlijke delen

gaan trouwen op
zaterdag 17 december 1994
om 11.30 uur
in het gemeentehuis
te Hazerswoude - Rijndijk.

Wij nodigen u hierbij uit om deze
dag met ons te vieren.

Lyckele Bastiaan Sparreboom zoon van:		en	Anneke Bloemhoff dochter van Willem Bloemhoff en Boudina Gillissen	
Gerrit Sparreboom zoon van:	1925-	en	Sjoukje Aardema	1925-
Marius Sparreboom zoon van:	1885-1952	en	Geertruida Groenenboom	1893-1967
Maarten Sparreboom zoon van:	1837-1904	en	Pieterrella Bastiana Visser	1844-1916
Hendrik Sparreboom zoon van:	1808-1878	en	Lena Pons	1811-1885
Maarten Sparreboom zoon van:	1755-1821	en	Lijntje Salij	1779-...
Hendrick Sparreboom zoon van:	1719-1771	en	Lysbeth Huyzer	1722-1802
Jan Pietersz Sparreboom zoon van:	1662-1735	en	Geertruy Hendricks van Mullum	1683-1770
Pieter Jan Arents Sparreboom zoon van:	1602-....	en	Jannigje Roocken	-1705
Jan Adriaensz. zoon van:	1570-....	en	Haesge Pietersdr.	1570-....
Adriaen	ca 1540-....			

Hallo!
Hier ben ik dan!
En iedereen mag nu weten dat ik

Dylan Riley
zal heten

Mijn roepnaam is Dylan

Ik ben geboren op 18 september 1994

Mijn ouders zijn:
Jim en Mirjam
Rotscheidt-Sparreboom

Dylan Riley Rotscheidt, geboren Zwijndrecht 18 september 1994.

zoon van Mirjam Sparreboom

en Adrianus Johannes Rotscheidt zoon van Jim
Rotscheidt en Pieterella van Zessen.

dochter van:

Jan Sparreboom
zoon van:

1940-

en

Elly Gerda Dammers

1940-

Maarten Sparreboom
zoon van:

1897-1976

en

Magdalena van den Berg

1908-1990

Jan Sparreboom
zoon van:

1854-1925

en

Johanna Klazina van Genderen 1859-1927

Johannes Sparreboom
zoon van:

1820-1876

en

Marrigje van Vliet

....-1875

Pieter Sparreboom
zoon van:

1792-1859

en

Geertruy Moog

1794-1857

Leendert Sparreboom
zoon van:

1763-1821

en

Klazina van den Berg

1764-1852

Pieter Sparreboom
zoon van

1716-1789

en

Klaartje Huyzer

1727-1809

Jan Pietersz Sparreboom
zoon van:

1662-1735

en

Geertruy Hendricks van Mullum 1683-1770

Pieter Jan Arents Sparreboom
zoon van:

1602-....

en

Jannigje Roocken

....-1705

Jan Adriaensz.
zoon van

1570-....

en

Haesge Pietersdr.

1570-....

Adriaen

ca.1540-....

- XII o Cornelis Sparreboom, geb. Amsterdam 24-9-1928, electriciën-instrumentmaker, tr. Amsterdam 20-6-1956 Maria Gerarda Wierts, geb. Heerlen 7-6-1930, overl. Amsterdam 1-7-1992, dr. van Josephien Wierts.
Uit dit huwelijk:
1. Marlie, geb. Amsterdam 19-5-1960, volgt XIII a.
- XIII a Marlie Sparreboom, geb. Amsterdam 19-5-1960, gemeenteambtenaar, tr. (1) Amsterdam 21-5-1980 Rob Meijers, geb. Amsterdam 27-10-1956, bankemployee, zn. van Jan Meijers en Wil van der Mark.

Marlie Sparreboom tr. (2) Amsterdam 9-6-1989 Ron Ruurs, geb. Amsterdam 25-2-1963, monteur, zn. van Cornelis Ruurs en Sofia Loods.
Uit dit huwelijk:
1. Tom, geb. Amsterdam 12-9-1989.
- XII p Willem Adriaan Sparreboom, geb. Amsterdam 8-7-1938, expediteur, tr. Amsterdam 14-5-1958 Yvonne Praag, geb. Amsterdam 28-10-1939, dr. van Adriaan Praag en Ida Muis.
Uit dit huwelijk:
1. Ingeborg Maria, geb. Amsterdam 4-3-1959, volgt XIII b.
2. Jeroen, geb. Amsterdam 22-12-1962, volgt XIII c.
3. Daniëlle, geb. Amsterdam 7-3-1970, volgt XIII d.
- XIII b Ingeborg Maria Sparreboom, geb. Amsterdam 4-3-1959, tr. (1) Weesp 28-8-1980 Hans Spijkers, geb. Amsterdam 1-4-1955, t.v.monteur, zn. van Henk Spijkers en Aat Visser.

Ingeborg Maria Sparreboom tr. (2) Almere 19-9-1985 Jos Figge, geb. Amsterdam 20-7-1951, bankemployee, zn. van Jo Figge en Anneke Heijn.
Uit dit huwelijk:
1. Dennis, geb. Naarden 11-3-1986.
- XIII c Jeroen Sparreboom, geb. Amsterdam 22-12-1962, transportondernemer, tr. Diemen 23-5-1990 Elisabeth Lindeman, geb. Amsterdam 4-12-1954.
Uit dit huwelijk:
1. Suzanne, geb. Amsterdam 2-11-1984.
- XIII d Danielle Sparreboom, geb. Amsterdam 7-3-1970, tr. Faisel Hayatmohammed.
Hieruit:
1. Nasjara Soraya Sparreboom, geb. Amsterdam 10-1-1992.
2. Shavanna Gentle Sparreboom, geb. Amsterdam 25-8-1994.
- XI ap Gerritje Aagje Sparreboom, geb. Amsterdam 9-2-1914, overl. Soest 15-11-1990, tr. Amsterdam 19-7-1933 Johan Gorka, geb. Uithoorn 11-10-1911, overl. Amersfoort 22-3-1986.
Uit dit huwelijk:
1. Johan, geb. Amsterdam 9-2-1935.
2. Gerda, geb. Amsterdam 26-8-1938.
3. Johannes Gerardus, geb. 26-2-1946.
- XI aq Anna Sparreboom, geb. Amsterdam 25-10-1917, tr. 28-10-1936 Johan C. van Tintelen, geb. 1-4-1914.
Uit dit huwelijk:
1. Johan C. geb. 11-2-1937.
2. Anna, geb. 2-6-1938.
- XI ar Adriana Sparreboom, geb. Amsterdam 1-4-1928, tr. 28-8-1940 Jan Tool, geb. 12-11-1916.
Uit dit huwelijk:
1. Adriana, geb. 12-3-1941.
- X ao Johannes Sparreboom, geb. Ridderkerk 17-8-1884, gereedschapsmid, overl. Rotterdam 15-3-1947, tr. Ridderkerk 3-5-1907 Geertruida Hubardina Breur, geb. Middelharnis 5-11-1887, dr. van Anthony Breur en Adriana Boender.
Uit dit huwelijk:
1. Pieter, geb. Ridderkerk, volgt XI as.
- XI as Pieter Sparreboom, geb. Ridderkerk 5-9-1914, tr. Ridderkerk 16-9-1938 Sientje de Zeeuw, geb. Ridderkerk 28-3-1917.
Uit dit huwelijk:

1. Johannes, geb. 6-3-1939.
 2. Hendrik Pieter, geb. Ridderkerk 26-11-1949, overl. Kampen 24-12-1955.
- X ap Wilhelmina Sparreboom, geb. Ridderkerk 10-12-1887, overl. Amsterdam 25-8-1980, tr. Ridderkerk 10-4-1908 Wouter Pors, geb. Ridderkerk 26-2-1888, timmerman, overl. Amsterdam 10-11-1918, zn. van Pieter Pors en Magdalena van Dongen.
Uit dit huwelijk:
1. Magdalena, geb. Ridderkerk 25-8-1908.
 2. Maria Cornelia, geb. IJsselmonde 3-1-1912.
 3. Johannes Sparreboom, geb. Amsterdam 6-1-1926, tr. E.K. Lantinga.
 4. Huberta Frederika Sparreboom, geb. Amsterdam 23-3-1927, tr. A.H. Huisman.
- X aq Adrianus Sparreboom, geb. Ridderkerk 1-7-1891, bankwerker-magazijnmeester, overl. Rotterdam 10-1-1984, tr. Ridderkerk 15-8-1913 Elizabeth Sophia Ritmeester, geb. Kralingen 7-5-1892, overl. Rotterdam 9-3-1980, dr. van Christoffel Ritmeester en Grietha Mourik.
Uit dit huwelijk:
1. Pieter, geb. Ridderkerk 7-2-1914, volgt XI at.
 2. Christoffel, geb. Ridderkerk 14-2-1916, volgt XI au.
 3. Maria Cornelia, geb. Ridderkerk 18-8-1927, volgt Av.
- XI at Pieter Sparreboom, geb. Ridderkerk 7-2-1914, gereedschapmaker-magazijnbediende, overl. Schiedam 2-1-1977, tr. (1) Rotterdam 7-8-1940 Josephina Maria Voorendt, geb. Rotterdam 17-2-1915.
Uit dit huwelijk:
1. Adrianus, geb. Amsterdam 14-3-1941.
- Pieter Sparreboom, tr. (2) Rotterdam 6-7-1949 Gusta Jacqueline Wong-Lun-Hing geb. Rotterdam 20-3-1924.
Uit dit huwelijk:
1. Josta, geb. Rotterdam 13-8-1955, tr. Rotterdam 3-12-1975 W. Westbroek.
 2. Geo, geb. Rotterdam 21-12-1959, volgt XII q.
 3. Monique, geb. Rotterdam 8-12-1961.
- XII q Geo Sparreboom, geb. Rotterdam 21-12-1959, tr. Regina NN
Uit dit huwelijk:
1. Rick, geb. Maassluis 29-7-1989.
- XI au Christoffel Sparreboom, geb. Ridderkerk 14-2-1916, tr. Harmanna Martina Leenheer, geb. Rotterdam 31-1-1914, overl. Rotterdam ca. 8-1-1992.
Uit dit huwelijk:
1. Elisabeth Sophia, geb. Rotterdam 26-12-1938, tr. R.W. van Rooijen.
 2. Cornelis Adrianus, geb. Rotterdam 3-3-1940, volgt XII r.
 3. Marina, tr. Leo Moret.
- XII r Cornelis Adrianus Sparreboom, geb. Rotterdam 3-3-1940, administrateur, tr. (1) Ridderkerk 18-9-1970 Arina Adriana Maaike Heiden, geb. Ridderkerk 24-10-1943, overl. Rotterdam 4-10-1984, dr. van Simon Heiden en Nelia Trijntje Broer.
Uit dit huwelijk:
1. Edward, geb. Ridderkerk 18-8-1972.
- Cornelis Adrianus Sparreboom, tr. (2) Gouda 27-8-1986 Evelyn de Boer, geb. Zaandam 24-3-1946, dr. van Gerrit de Boer en Gerda Sonneborn.
- XI av Maria Cornelia Sparreboom, geb. Ridderkerk 18-8-1927, overl. Rotterdam 2-5-1950, tr. Rotterdam 7-1-1948 Michiel Adolf Cleveringa, geb. Rotterdam 22-4-1926.
Uit dit huwelijk:
1. Carla, geb. Rotterdam 23-6-1948.